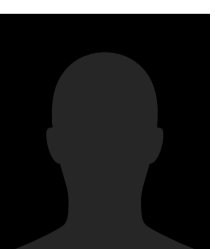
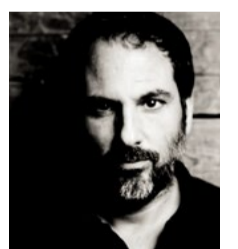
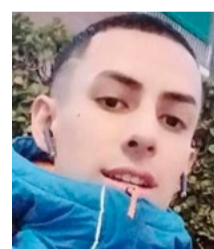
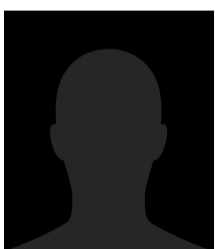
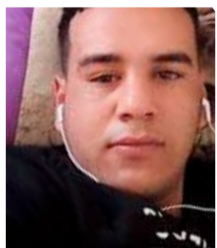

Directa

Maig 2026
#600
5 €

2006-2026 VINT ANYS DE PERIODISME TRANSFORMADOR

Morir sota custòdia policial

Directa

EDITA

La Directa SCCL

Riera d'Escuder, 38, nau 1, planta 1
08028 Barcelona

Tel.: 935 270 982

Mòbil: 661 493 117

directa@directa.cat

directa.cat

Dipòsit legal: B 16982-2016

ISSN 3081-4634

ISSN edició impresa 3081-4626

La *Directa* s'imprimeix a Lerigraf SL,
C. de la Premsa, 2, Alcoletge, Lleida.

Aquesta publicació intenta escriure
amb un llenguatge no racista, no sexista
i no androcèntric.

La *Directa* no comparteix necessàriament les
idees expressades als articles d'opinió.

La *Directa* és una publicació associada a l'APPEC.

La *Directa* ha rebut enguany una subvenció
de la Generalitat de Catalunya, que
representa menys d'un 5% del pressupost
de la cooperativa.

Amb el suport de:

General:

directa@directa.cat

Redacció Catalunya

redaccio@directa.cat

Redacció País Valencià

paisvalencia@directa.cat

Edició

Eloi Latorre

Correcció

Miriam Tijani

Coordinació web

Gemma Garcia, Jesús Rodríguez,

Ester Fayos, Txell Rigol i

Albert Alexandre

Coordinació País Valencià

Ester Fayos

Administració i subscripcions

Jordi Vilaró Donat

Coordinació de fotografia

Victor Serri i Joanna Chichelnitzky

Coordinació d'art

Pau Fabregat

Comunicació

Carla Benito

Xarxes socials

Anaïs Borràs

Publicitat i distribució

Míriam Blàzquez

Coordinació d'audiovisuals

Marta Pérez

Coordinacions de la revista:

Sota focus

Jesús Rodríguez

Sobirania

Guillem Martí i Tere Alberó

Fórmules

Txell Rigol i Pau Fabregat

Decreixement

Txell Rigol

Indirecta

Mariana Cantero

Vincles

Ester Fayos

Rebot

Giuseppe Savino, Sara Romero

i Jordi Garcia

La central

Victor Serri

Internacional

Albert Alexandre, Oriol Andrés,

Berta Camprubí i Joan Mas

L'entrevista

Gemma Garcia i Giuseppe Savino

Ideari

Adrián Crespo, Anaïs Borràs

i Eloi Latorre

Imperdibles

Eloi Latorre

De memòria

Júlia Mas i Eloi Latorre

Pensament

Adrián Crespo i Anaïs Borràs

Accents

Jesús Rodríguez

Caplletra

Miriam Tijani

L'espina

Carlos Villafranca

Hi han col·laborat:

Portada:

Pau Fabregat

Textos:

Gemma Garcia

Jesús Rodríguez

Ester Fayos

Albert Alexandre

Txell Rigol

Marta Pérez Santos

Andrea Arnal

Gustavo Duch

Victor Yustres

Giuseppe Savino

Roger Costa Puyal

Anaïs Borràs

Nacho Ibáñez

Victor Serri

Rubèn Hernández

Laia Alegret

Daniela Ortiz

Raúl Zibechi

Mireia Ribes Albuixech

Fotografies:

Pedro Mata

Robert Bonet

Victor Serri

Mathías Rodríguez

Carles Palacio

Il·lustracions:

Isaac Claramunt

Felipe de San Pedro

Pau Fabregat

Cristina Lavilla

Andrea Dalla Barba

Tres

Gerard Helena Anillo

Roquinpis

Infografies:

Pau Fabregat

Diego Muñoz

Vint anys, 600 'Directes'... Continuem

Entre la subscriptora de més edat i la més jove que ara rebran el número 600 de la *Directa* hi ha una diferència de més de seixanta anys. Entre la gent que hi col·labora habitualment, també hi ha una variada representació transgeneracional. La comunitat que sosté La Directa és àmplia, però volem que ho sigui encara més.

Se'ns diu que cada cop es llegeix menys, que la hiperconnectivitat ens empeny a una fatal desconexió, que qualsevol pot gestionar els seus propis canals de comunicació i el periodisme entès com un acte col·lectiu de comunicació ha quedat obsolet... Creiem que no és cert o, almenys, no podem resignar-nos a què sigui cert.

A La Directa, volem trencar silencis mediàtics i obrir escletxes, i volem també clarificar el soroll continu agreujat pel tsunami de notícies falses o la difusió de continguts que prediquen l'odi i la involució de drets.

Per fer-ho, cal més gent. Que ens llegeixi, que ens segueixi, i que hi col·labori: que entengui la *Directa* com una finestra des d'on expressar-se. Gent amb procedències i accents diversos. I, sobretot, mirades noves. Es diu que les noves generacions no tenen consciència crítica, que passen del periodisme, que no llegeixen. Fem que no sigui cert.

En les pàgines centrals d'aquest número trobareu un quadern que repassa d'on venim, on som, i també què estem fent per no aturar-nos: vint anys i 600 números després, mirem endavant. Continuem.

Vides enteres sota custòdia

Espelmes i flors en record
d'Adel Alhoseen davant de
la comissaria dels Mossos
de Ciutat Vella (Barcelona),
lloc on va morir aquest jove
de 18 anys el 23 de gener
de 2019. | PEDRO MATA
(FOTOMOVIMIENTO)

radades lia policial

TEXT GEMMA GARCIA, JESÚS RODRÍGUEZ,
ESTER FAYOS, ALBERT ALEXANDRE
I TXELL RIGOL

Des de l'any 2010 cinquanta-dues persones han mort als Països Catalans durant un procés de detenció o reducció per part de cossos policials: a la via pública, en vehicles, calabossos, CIE o centres sanitaris. Excepte el cas de Juan Andrés Benítez, en cap dels altres hi ha hagut condemnes judicials per a agents que hi va participar i, en molts casos, es van arxivar sense obrir procediments. Moltes famílies d'aquestes persones denuncien manca de transparència, encobriment i negligències en les investigacions

El 6 d'octubre de 2013, sis mossos d'esquadra van intervenir en l'homicidi del veí del barri del Raval de Barcelona Juan Andrés Benítez. Així ho feia constar en sentència ferma l'Audiència de Barcelona tres anys més tard, després d'un acord de conformitat de totes les parts, pel qual també van ser condemnats dos agents més, acusats d'obstrucció a la justícia mitjançant la destrucció de proves: concretament, esborrar una taca de sang de la víctima que hi havia sobre l'asfalt del carrer de l'Aurora i pressionar una veïna perquè esborrés les fotografies de la detenció de Benítez que havia fet amb un telèfon mòbil des de la finestra de casa seva. La clau del desenllaç condemnatori va ser que altres persones també havien enregistrat els fets, les proves eren irrefutables, malgrat una primera versió oficial exculpatòria en boca del conseller d'Interior d'aquell moment, Ramon Espadaler, que qualificava els fets com una actuació "correcta i proporcionada".

De segur, el de Benítez el cas més conegut entre l'opinió pública d'una persona morta sota custòdia policial. Però no ha estat l'únic. La gran majoria de situacions similars que s'han produït en les últimes dècades han restat invisibles a l'escrutini públic, tant si el luctuós desenllaç es va produir en el moment de la detenció, durant el trasllat o l'estança en dependències policials o en un ingrés en un centre mèdic. Segons dades oficials sol·licitades per la *Directa*, 52 persones han perdut la vida mentre es trobaven en situació de custòdia policial a Catalunya, el País Valencià i les Illes des de l'any 2010 fins avui.

La gran majoria d'aquests casos s'han arxivat judicialment, malgrat que les morts es donin en circumstàncies controvertides, sota sospita d'abusos per part del dispositiu policial encarregat de la detenció. Per a Paula Rossi, membre de l'àrea d'acompanyament psicosocial del Servei d'Atenció i Denúncia davant situacions de Violència Institucional (SAIDAVI) del Centre per a la Defensa dels Drets Humans Irídia, es tracta d'un "dol traumàtic per una mort on la violència té un caràcter inesperat i hi ha una responsabilitat de les institucions que en principi han de protegir la ciutadania". La psicòloga veu determinant el factor de la impunitat i remarca que solen trobar-se que "s'arriba a responsabilitzar les víctimes de la seva mort". Úrsula Ruiz, responsable i tècnica jurídica del Servei d'Atenció i Denúncia (SaiD) de SOS Racisme, observa que l'obstacle principal és el "corporativisme policial". Considera que "l'opacitat" de la institució possibilita "l'encobriment". "La manca de proves facilita el tancament dels expedients o les absolucions, i que no hi ha mecanismes externs de supervisió de l'activitat amb una mirada antiracista", denuncia Ruiz.

ATENCIÓ MÈDICA AMB INTERROGANTS

En alguns casos, la mort ha deixat al descobert possibles negligències dels serveis facultatius que duïen a terme l'atenció mèdica mentre la persona difunta es trobava sota vigilància po-

licial. Juliana Tapiero fa gairebé quatre anys que reclama veritat i justícia arran de la mort del seu marit, Brian Rios, un home de 28 anys detingut per agents de la Policia Local de Rubí i que va morir a les garjoles de la comissaria dels Mossos d'Esquadra d'aquesta localitat del Vallès Occidental. Era la matinada del 21 d'agost de 2022. "Diuen que va ser un atac de cor, però les causes de la mort estan encara en investigació", explica Tapiero. La perseverança de la família i del grup ciutadà que li dona suport han aconseguit reobrir la investigació, que es va tancar d'ofici poques setmanes després de la defunció. El fet és que Rios va rebre tres dosis de sedants abans d'ingressar a la cel·la. El metge que el va atendre al CUAP Mútua de Rubí va reconèixer en seu judicial que, si no hagués arribat detingut, l'haurien deixat en observació. Això és el que marca el protocol després d'administrar aquest tipus de medicació. Per això, el facultatiu està acusat d'homicidi per imprudència greu.

La causa de la mort de Rios té certes similituds amb el cas de Valentín Palermo, de 29 anys, mort als calabossos de la comissaria de la Guàrdia Civil de Xàbia (la Marina Alta), el 25 de setembre de 2025. A parer de la família, els sanitaris no van tenir en compte l'historial sanitari del detingut i defensen que el medicament que li van administrar "va acabar provocant-li una reacció mortal", tal com va explicar el padrastre de Palermo a diversos mitjans de comunicació. Segons fonts del Tribunal Superior de Justícia del País Valencià, "el jutge es troba a l'espera de rebre el resultat de les anàlisis de mostres, que completarien l'informe de l'autòpsia, per a determinar la causa de la mort i arxivar-la o dirigir la investigació cap a les persones que participaren en la detenció i custòdia o que el van tractar en el centre de salut".

En un altre cas similar, la manca de "diligència deguda" en la vigilància d'un detingut amb una cardiopatia greu és, a parer de SOS Racisme, l'origen de la mort d'Ahmed Ayad, el 23 de febrer de 2023 a la comissaria dels Mossos d'Esquadra de Santa Coloma de Gramenet. L'equip jurídic del SAiD de l'entitat antiracista, que va acompanyar la família d'Ayad en el procés de denúncia del Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya, assenyalava que aquesta mort "va ser provocada perquè l'actuació policial de cura i vigilància no es va realitzar de manera diligent ni es van seguir les pautes mèdiques indicades". Això, després d'una actuació policial que l'entitat afirma que va ser per perfil racial, mentre Ayad estava al carrer, amb la seva filla de cinc anys.

Els casos d'Ahmed Ayad i Brian Rios apareixen a l'estadística oficial de morts sota custòdia sol·licitada per aquest mitjà al Departament d'Interior del Govern català, mitjançant un procediment de Transparència. Entre els anys 2010 i 2025 hi consten la defunció de dinou homes amb edats compreses entre els 18 i 60 anys: catorze als calabossos policials, tres en dependències hospitalàries i dos a la via pública durant la detenció. Ara bé, casos que havien transcendit, com el d'Alfons Bayard (a la plaça Molina de Barcelona, el 2 d'abril 2014), el d'Ali Ghoulane (a

La manca d'informació detallada per part dels cossos policials, i en molts casos també l'absència d'una xarxa familiar i social que se n'ocupi, fa que de molts d'aquests episodis sigui molt difícil seguir-ne el rastre i determinar possibles negligències

La germana i la mare d'Antonio Cuevas, que va morir uns dies més tard d'entrar en coma després de rebre sis descàrregues elèctriques d'una pistola Taser utilitzada pels Mossos d'Esquadra, el novembre de 2021.

| VÍCTOR SERRI

l'Hospitalet de Llobregat, 18 de maig 2015), el de Mor Sylla (a Salou, l'11 d'agost de 2015) i el de Juan Andrés Benítez, no consten en aquesta llista. Fonts de l'Oficina de Comunicació de la policia catalana argumenten que les dades facilitades només inclouen els casos en què “la persona està formalment detinguda, que a escala pràctica seria equivalent a quan porten les manilles posades”. Malgrat tot, en el cas de Benítez sí que es va efectuar l'emmanillament -manilles a les mans i corretges als peus-, i se li va retirar quan els efectius sanitaris intentaven reanimar-lo, segons es relata als fets provats de la sentència. Si hi afegim aquests altres episodis vinculats a actuacions dels Mossos, la xifra total de morts a Catalunya s'enfila fins a la trentena. Però, a més, cal sumar-hi els casos coneguts de persones mortes en dependències de les policies locals, com el de Juan Pablo Torroija l'any 2012 a Girona, o sota custòdia del Cos Nacional de Policia espanyola (CNP) al centre d'internament d'estrangers de Barcelona: els de Mohamed Abagui (el 13 de maig de 2010), Idrissa Diallo (el 6 de gener de 2012) i Aramis Manukyan (el 3 de desembre 2013).

Al País Valencià, en aquests quinze anys hi han mort divuit persones (incloent-hi el cas de Marouane Abouobaida, el 15 de juliol de 2019 al Centre d'Internament d'Estrangers (CIE) Sapadors a València, i a les Illes, quatre: tres a Palma i una a Ciutadella de Menorca. Aquestes últimes dades provenen del Ministeri de l'Interior espanyol, després d'una sol·licitud d'informació a través del procediment de Transparència presentada

per la *Directa*. Segons aquesta estadística, al conjunt de l'Estat espanyol, des de l'any 2010, 113 persones van morir sota custòdia de la Guàrdia Civil o el CNP. A diferència del document de Transparència dels Mossos d'Esquadra, el Ministeri de l'Interior dona algun detall de les circumstàncies de la mort. Així, 74 dels casos ho serien per “mort natural”, 36 per “suïcidi” i tres duen l'epígraf “accidental”, basant-se en els atestats dels aixecaments de cadàver, una versió susceptible de ser modificada després d'una investigació judicial. La manca d'informació policial sobre la identitat de les persones o sobre detalls dels fets que van conduir a la mort, i en molts casos també la inexistència d'una xarxa familiar i social propera a les persones difuntes, fa que de molts d'aquests episodis sigui molt difícil seguir-ne el rastre ni determinar detalls de què va succeir.

EL COMODÍ DE LES “CAUSES NATURALS”

Una de les preguntes que planen sobre les morts “naturals” sota custòdia policial és si igualment s'haurien produït en condicions de llibertat o sense la convulsió psicològica i física fruit de la intervenció de les forces de seguretat. Aadel Alhoseen tenia 18 anys acabats de fer quan va morir a la sala d'identificacions de la comissaria de Mossos d'Esquadra del districte de Ciutat Vella de Barcelona, el 23 de gener de 2019. Quatre dies més tard, el jutjat d'instrucció número 30 de la ciutat informava que l'autòpsia descartava “la mort violenta traumàtica” i ►

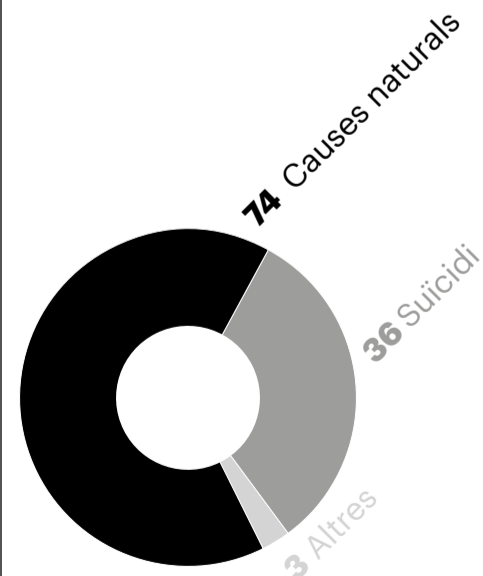
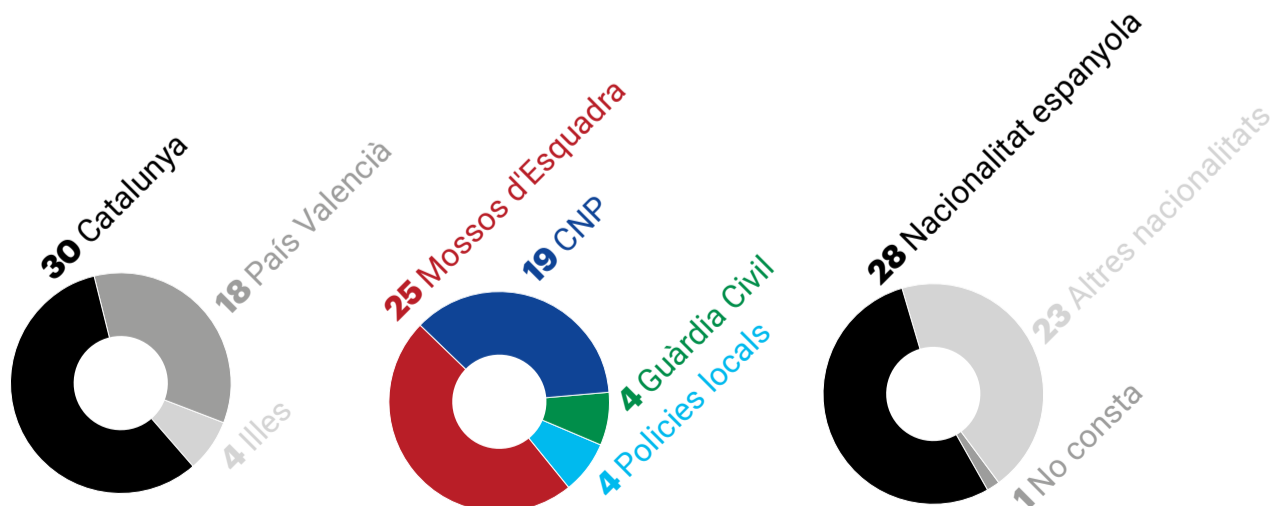
52 persones mortes sota custòdia als Països Catalans

Gener 2010 - gener 2026 ● Cos Nacional de Policia ● Guàrdia Civil ● Mossos d'Esquadra ● Polícies locals

	NOM	EDAT	NACIONALITAT	MUNICIPI	DATA MORT	COS POLICIAL
1	Nom desconegut	34	Palestina	Barcelona	06/02/10	●
2	Nom desconegut	No consta	Estat espanyol	Ciutadella	11/02/10	●
3	Mohamed Abagui	22	El Marroc	Barcelona	13/05/10	●
4	Mor Sylla	50	Senegal	Salou	11/08/10	●
5	A. B.	54	Algèria	València	15/10/10	●
6	Sergio E. C.	34	Estat espanyol	Manresa	03/10/11	●
7	Nom desconegut	No consta	No consta	Elda-Petrer	15/11/11	●
8	Idrissa Diallo	31	Guinea-Conakry	Barcelona	06/01/12	●
9	Juan Pablo Torroija	41	Argentina	Girona	14/07/12	●
10	Nom desconegut	35	Estat espanyol	Torrent	06/09/12	●
11	Nom desconegut	25	Estat espanyol	Palma	10/06/13	●
12	Yassir El Younoussi	28	El Marroc	El Vendrell	31/07/13	●
13	Mustapha El Marrakchi	34	El Marroc	Manresa	31/08/13	●
14	Juan Andrés Benítez	50	Estat espanyol	Barcelona	06/10/13	●
15	Nom desconegut	33	Estat espanyol	Barcelona	29/11/13	●
16	Aramis Manukyan	42	Armènia	Barcelona	03/12/13	●
17	Alfons Bayard	48	Estat espanyol	Barcelona	02/04/14	●
18	Nom desconegut	65	Estat espanyol	Castelló	17/06/14	●
19	Ali Ghouzlane	32	El Marroc	Hospitalet de Llobregat	25/05/15	●
20	Nom desconegut	43	El Marroc	Canals	07/08/15	●
21	Anthony Abbott	40	Anglaterra	Benidorm	23/10/15	●
22	Victor Gallego	39	Estat espanyol	Cunit	14/03/16	●
23	Nom desconegut	39	Estat espanyol	Vic	22/07/16	●
24	Nom desconegut	57	Estat espanyol	Tarragona	10/07/17	●
25	Nom desconegut	59	Estat espanyol	Sant Celoni	19/01/18	●
26	Monsif	23	El Marroc	Peníscola	03/02/18	●
27	Nom desconegut	33	Estat espanyol	Palma	08/11/18	●
28	Aadel Alhoseen	18	Síria	Barcelona	20/01/19	●
29	Nom desconegut	59	Estat espanyol	Barcelona	23/03/19	●
30	Nom desconegut	60	Estat espanyol	Salt	12/06/19	●
31	Nom desconegut	71	Alemanya	Dénia	25/06/19	●
32	Marouane Abouobaida	24	El Marroc	València	15/07/19	●
33	Nom desconegut	51	Estat espanyol	Roses	25/09/19	●
34	Nom desconegut	37	Estat espanyol	Palma	09/04/20	●
35	Nom desconegut	54	Estat espanyol	Mataró	12/04/20	●
36	Francesco Sforza	44	Itàlia	Benidorm	28/01/21	●
37	Dany Patricio Baca	49	Equador	Gandia	06/02/21	●
38	Antonio Cuevas	38	Estat espanyol	Badalona	26/11/21	●
39	Nom desconegut	55	Estat espanyol	Barcelona	18/02/22	●
40	Ahmed Ayad	42	El Marroc	Santa Coloma de Gramenet	24/02/22	●
41	Nom desconegut	44	Estat espanyol	Alacant	28/04/22	●
42	Brian Rios	28	Colòmbia	Rubí	21/09/22	● ●
43	Nom desconegut	57	Estats Units d'Amèrica	Barcelona	30/07/23	●
44	Nom desconegut	51	Estat espanyol	Xirivella	07/12/23	●
45	Nom desconegut	52	Estat espanyol	Vilanova i la Geltrú	02/01/24	●
46	Nom desconegut	37	Estat espanyol	Guardamar de Segura	20/04/24	●
47	Nom desconegut	20	Algèria	València	26/06/24	●
48	Miguel Àngel Suárez	46	Estat espanyol	Elx	20/07/24	●
49	Harold Medina	30	Colòmbia	Sant Boi de Llobregat	25/08/25	●
50	Nom desconegut	58	Estat espanyol	Alfagar	15/09/25	●
51	Valentín Palermo	29	Estat espanyol	Xàbia	25/09/25	●
52	Richy Jurado	46	Estat espanyol	Barcelona	16/01/26	●

113 casos sota custòdia de la Guàrdia Civil i el Cos Nacional de Policia a l'Estat espanyol

Gener 2010 - gener 2026

Marouane Abouobaida, de 23 anys i d'origen marroquí, va morir el 15 de juliol de 2019 al CIE de Sapadors de València.

| MATHIAS RODRÍGUEZ

► assenyalava com a motiu de la defunció una “insuficiència cardiorespiratòria aguda”. “Malgrat que insistia en el seu malestar, se’l va deixar sol a la sala d’identificacions on, al cap d’un període desconegut de minuts o d’hores, el van trobar inconscient i amb un trauc al cap”, explica Joan Suqué, que en el moment dels fets era conseller del Districte de Ciutat Vella per la CUP. Suqué a ser una de les persones que va seguir el cas de més a prop, va aconseguir contactar amb familiars d’Alhoseen i recórrer el relat d’una biografia marcada per l’afany de supervivència. La raó de la detenció hauria estat l’intent de robatori del telèfon mòbil d’un turista.

L’exconseller de districte assegura que Alhoseen va patir tota mena de penúries abans de morir. El 2012 va esclatar la guerra al seu país natal, Síria, i amb 12 anys va decidir marxar. “Va travessar, sol i sense diners a la butxaca, tot el nord d’Àfrica per tal de reunir-se amb el seu pare que vivia al Marroc amb la seva segona dona i els fills d’aquesta”, explica Suqué. D’allà va travessar la frontera per Melilla i va sol·licitar l’estatus d’exiliat. Es va instal·lar a Barcelona i mentre esperava la resolució de la petició d’asil el seu pare va morir. “La seva segona parella, amb quatre fills i condicionada per la manca de recursos materials, es va veure empesa a cedir la custòdia de l’Aadel a la DGAIA”, relata. Les companyes de classe d’Alhoseen van escriure una sentida carta de comiat després de conèixer la seva mort. El jove sirià havia fet un curs amb la marca d’estètica Revlon i havia iniciat una formació d’imatge i estètica a la Fundació Llindar de Cornellà de Llobregat. Segons expliquen fonts d’aques-

ta entitat, per a Alhoseen era un somni poder fer aquell curs i s’havia marcat com a objectiu obrir una perruqueria. “Em va sorprendre que l’haguéssim detingut per robar, però amb joves que tenen contextos com el seu de vegades passa”, explica una de les formadores de l’època en què el jove va passar per la fundació.

Cinc dies després de la mort d’Alhoseen, diverses organitzacions de Ciutat Vella van convocar una manifestació “contra la impunitat”, que va recórrer els carrers del centre de Barcelona, passant pel Centre d’Urgències i Atenció Primària (CUAP) Pere Camps i es va acostar fins a pocs metres de la comissaria de Mossos. En diversos punts es van disposar espelmes d’homenatge i durant la marxa es van sentir càntics contra la llei d’estrangeria i en record de Juan Andrés Benítez, l’home mort al mateix barri sis anys abans. “La mort queda contextualitzada en un ventall molt més ampli: el de centenars de menors i adolescents que sobreviuen de manera crònica pels carrers de Ciutat Vella, desparats de tota resposta a les necessitats més bàsiques de tot ésser humà”, deia el comunicat que es va llegir durant la marxa.

Uns anys abans, la comarca del Baix Penedès també havia estat l’epicentre d’un cas que acabaria ramificant-se al Raval barceloní. Yassir El Younoussi va ser lligat de mans i peus amb set corretges, de bocaterrosa i amb casc integral -utilitzat per a contencions- durant 38 minuts a la comissaria dels Mossos d’Esquadra del Vendrell (el Baix Penedès). Transcorregut aquest lapse temporal, totalment immobilitzat, un agent va adonar-se que no respirava. Era el 31 de juliol de 2013 i faltaven només deu ►

El 31 de juliol de 2013, Yassir El Younoussi va romandre immobilitzat amb corretges més de mitja hora a la comissaria dels Mossos del Vendrell, quan va morir.

| ROBERT BONET

► dies perquè El Younoussi complís 29 anys. El jove havia estat detingut en un bar quatre hores abans, acusat d'atemptat contra l'autoritat. El seu pare, Lahssen El Younoussi, no estava disposat a quedar-se de braços plegats. El mes d'octubre, amb el seu germà, van desplaçar-se a la primera manifestació de denúncia per la mort de Juan Andrés Benítez. S'hi va presentar alçant un cartell amb la foto del Yassir. Aquella connexió va ser la llavor d'una campanya pública, amb la creació del grup de suport al Baix Penedès Justícia x Yassir i la cooperació amb l'organització antirepressiva Rereguarda en Moviment. Pati Homs i Josep Garcia, membres del grup de suport, fan memòria. "Diverses persones de l'entorn dels ateneus del Vendrell i de l'Arboç i altres espais associatius del Baix Penedès, indignades per la injustícia del cas, ens vam començar a organitzar". La primera dificultat amb la qual van topar va ser "l'intent de silenciament de la mort del Yassir". Tan bon punt el cas va saltar a la palestra pública i judicial, en van aparèixer d'altres.

Homs i Garcia assenyalen "una clara estratègia d'encobriment, obstaculització de proves i obstrucció general del procediment judicial". Això, asseguren, va anar acompanyat de la difusió d'una narrativa "que minimitzava la responsabilitat dels agents en la mort del Yassir a comissaria. I, en realitat, la justificava, tot vinculant-lo amb la petita delinqüència i el tràfic i consum d'estupefaents". Alhora, recorden que hi havia "una indiferència molt majoritària sobre el cas, més enllà de la comunitat marroquina", una actitud que vinculen amb el racisme i la xenofòbia. Yassir El Younoussi, veí del barri dels Pisos Planas del Vendrell, era una de les persones que s'havia significat durant

uns enfrontaments amb la policia l'any 2010, arran de la identificació i la detenció d'un altre jove. De fet, en aquest context, havia aparegut va en un reportatge de la cadena Al-Jazeera per denunciar els fets i en altres mitjans com Antena 3.

A mesura que emergia la cronologia policial de les circumstàncies de la mort de Yassir El Younoussi i els informes mèdics vinculats a aquesta, la família i el grup de suport van assenyalar que el relat oficial presentava diverses fissures. Tant és així que van aconseguir que el jutjat d'instrucció número 2 del Vendrell imputés vuit agents de policia per un delictes d'homicidi imprudent, així com dos sanitaris del Sistema d'Emergències Mèdiques (SEM). Tot i que la causa oficial de la mort va ser una "reacció adversa a substàncies tòxiques", l'informe de l'autòpsia també explicita que les dosis de cocaïna en sang detectades no eren letals per si mateixes. En la mort, reconeix el document, també hi va contribuir "la situació estressant de la detenció i contenció".

Unes fotografies incorporades a la causa van sorprendre i descol·locar la família i el grup de suport. El reportatge gràfic dels Mossos de l'aixecament judicial del cadàver inclou una imatge on es veu un petit embolcall platejat a l'interior de la butxaca del banyador que duia El Younoussi quan va morir. També n'hi ha altres on es veu un altre embolcall de plàstic al lavabo i un tercer al costat de la porta.

L'advocat de la família es preguntava com podia ser que, malgrat l'escorcoll efectuat a la víctima, no s'havia trobat la droga que suposadament va consumir dins la cel·la. De fet, segons l'acta judicial, es va escorcollar el detingut en dues ocasions:

La família i amistats de Mustapha El Marrakchi sempre han qüestionat la versió dels Mossos, que van assegurar que es va asfixiar lligant-se amb els cordons de les sabates a una porta de l'hospital, a Manresa, on estava custodiat, l'any 2011

en el moment de la detenció i a la comissaria. En el moment d'accés a l'àrea de detencions, hi van intervenir cinc policies i va quedar enregistrat. En les imatges s'observa com, fins i tot, fan que El Younoussi s'abaixi el banyador que duia, deixant al descobert zona genital. No li van trobar cap substància. El 17 de novembre de 2014, la jutgessa del Vendrell va decretar l'arxivament provisional de la causa en "no apreciar-se indicis racionals de criminalitat en l'actuació de les persones imputades", tant el personal sanitari i els agents dels Mossos que havien intervingut en la detenció i custòdia.

SUÏCIDIS I ACUSACIONS DE NEGLIGÈNCIA

Mustapha El Marrakchi va estar un mes ingressat a la Unitat de Cures Intensives (UCI) de l'Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, el setembre de 2011. Fins que hi va morir. Tenia 34 anys i durant tot aquest temps d'agonia es trobava en situació de custòdia policial. La versió oficial sempre va sostenir que el jove s'havia intentat suïcidar mentre era a l'habitació de l'àrea penitenciària del centre sanitari. La família i les amistats van posar-ho en dubte des del primer moment.

"Després de quinze anys, la mort del meu amic encara està plena d'interrogants sense respondre i has d'aprendre a viure així", lamenta Mohamed Bashir. La seva biografia està molt unida a Mustapha El Marrakchi. Eren pràcticament de la mateixa edat, es van criar junts a la ciutat de Sidi Ifni, al Marroc, i tots dos van migrar cap a Catalunya per instal·lar-se a viure a Manresa (el Bages). "El *Musta* era orfe i l'havia cuidat la seva tieta que no tenia ingressos. Va marxar de casa per ajudar-la econòmicament i guanyar-se la vida", rememora. La relació amb El Marrakchi era tan estreta que Bashir sempre l'ha considerat un cosí.

El 31 d'agost de 2011, Mustapha El Marrakchi es trobava al carrer de les Escodines parlant amb un amic, quan s'hi va apropar una patrulla dels Mossos d'Esquadra. Com es trobava en situació administrativa irregular i ja havia estat expulsat de l'Estat espanyol en una ocasió, va arrencar a córrer i es va amagar dins un contenidor. "Va fugir per por de ser detingut i deportat", subratlla Bashir, el qual, més endavant, va poder recollir el testimoni d'una veïna que va presenciar la detenció: "ella em va explicar que la policia el va treure del contenidor, se li va tirar al damunt i el va immobilitzar a terra. Eren vuit i un d'ells li pressionava el coll amb els genolls. El van arrossegar fins a dins el cotxe policial".

Segons la policia catalana, un cop detingut, El Marrakchi fou traslladat directament a l'hospital, sense passar per comissaria, per curar-li una "ferida a la cella". Tot i estar emmanillat dins el box hospitalari, la versió dels Mossos explica que va aconseguir treure's els cordons de les sabates per intentar suïcidar-se, lligant el seu coll al mànec intern de la porta. que el detingut va aconseguir passar els braços del darrere al davant

i treure's els cordons de les sabates per intentar suïcidar-se, lligant el seu coll al mànec intern de la porta. L'asfíxia, segons la versió oficial, li hauria provocat el coma. Fonts dels Mossos consultades per aquest mitjà apunten que les directrius generals del trasllat i acompanyament en dependències sanitàries estableixen que s'ha de fer en "condicions de seguretat" i que cada cas el valoren els agents que hi participen "a partir de l'estat d'agitació i el comportament de la persona detinguda". Per tant, segons aquestes fonts, no és obligatori treure els cordons a les persones sota custòdia en el cas de trasllat a un centre mèdic, a diferència de quan ingressen als calabossos: "allà sempre es treuen els cordons, els cinturons i qualsevol objecte perillós amb el qual es puguin autolesionar".

Però la mort d'El Marrakchi no va ser l'única que va tenir lloc sota custòdia dels Mossos a Manresa en aquella època. Ben poc després, l'1 de gener del 2012, Sergio E. C., que també tenia 34 anys, va morir a l'Hospital Sant Joan de Déu de Manresa arran d'una parada cardiorespiratòria que havia patit durant la detenció. Igualment, el jutjat d'instrucció número 6 va arxivar la causa.

Uns anys després, a València, també es va produir una mort per suïcidi que, segons la família del difunt, s'hauria pogut evitar. Marouane Abouobaida, de 23 anys i d'origen marroquí, va morir el 15 de juliol de 2019 al CIE de Sapadors. Un dia abans, el jove va patir una pàl·lida a mans d'altres interns que li va causar múltiples traumatismes, dolor al cap i la pèrdua de visió en l'ull esquerre. Tot i que prèviament havia denunciat amenaces, el funcionariat del centre no va prendre mesures per prevenir l'agressió, segons que va denunciar l'entorn familiar, ni tampoc va ser diligent l'assistència mèdica rebuda després dels cops, ja que el van tancar en una cel·la d'aïllament.

En paraules de Clàudia Parreño, portaveu de la Campanya CIE No a València, la investigació judicial va permetre demostrar les "negligències comeses pel servei mèdic del centre i els funcionaris". Tanmateix, lamenta que això no fos suficient perquè l'Audiència Provincial de València ho considerés delictiu. "Tot i que es van demostrar les vulneracions, hui dia encara no hi ha hagut cap restauració per a la família", rebla Parreño. A la germana de la víctima, Khadija Abouobaida, li agradaria que es tornara a obrir l'expedient i a investigar "bé" perquè "hi haja justícia". El tribunal va acceptar la versió del funcionariat del CIE, segons la qual desconexien que havien de vigilar l'evolució de Marouane Abouobaida, i els va eximir de tota responsabilitat.

A la ciutat de Girona hi trobem el cas de Juan Pablo Torroija, detingut l'11 de juliol de 2012 i traslladat a la comissaria de la Policia Local, on es va intentar suïcidar lligant un extrem de la camisa als barrots de la cel·la i l'altre al voltant del seu coll. Va morir tres dies després a l'hospital Josep Trueta. La família, resident a l'Argentina, no se'n va assabentar fins dues setmanes més tard. "No van avisar-nos, tampoc al consolat ni a l'am- ►

► baixada. La meua mare li va trucar el dia 11 i algú la va insultar per telèfon i va penjar, per això vam començar a buscar-lo. Per nosaltres, va estar dues setmanes desaparegut”, recorda la seva germana, Ana Sol Torroija. Juan Pablo Torroija havia estat vinculat al moviment okupa de Barcelona i després d’un desallotjament, havia marxat a viure a Girona.

Per a la família, la seqüència dels fets està envoltada d’irregularitats i opacitats. “No sabem què va passar prèviament perquè el meu germà arribés a fer el que va fer”, remarca Ana Sol Torroija. La germana del difunt explica que un amic que va visitar el detingut a l’hospital, va veure-li cops a les costelles de la banda esquerra i als braços. Malgrat un primer intent de suïcidi presenciats per un agent que el custodiava, no es va activar cap protocol ni es va extreure la vigilància, i de fet, el va deixar 25 minuts sol. Això va retreure l’Audiència Provincial de Girona en una interlocutòria, on explica que “no es va fer res”. Per a aquesta instància judicial, davant d’un intent de suïcidi “clar i patent”, existien una sèrie de mesures “senzilles i fàcils per extreure la precaució”, com “escurçar els períodes de vigilància o control directe sobre la zona de cel·les” o, fins i tot, “situar-se davant la cel·la per tenir-lo vigilat en tot moment”. Amb tot, la sentència dictada per l’Audiència el maig de 2016, absolia el policia argumentant que “davant d’un fet constitutiu de suïcidi, només cal sancionar penalment l’inductor i el cooperador necessari”.

“Volíem aclarir el que havia passat. Vaig ser una mica ingènua per pretendre que sent *sudaca*, aconseguiríem guanyar”, lamenta la germana del difunt. Durant el procés -recorda- van conèixer molts casos de morts sota custòdia i també el currículum de la comissaria: “ja tenia antecedents d’altres morts de nois migrants”. Després del cas del seu germà, valora que com a mínim el cas del seu germà provoqués algun canvi: “va servir perquè alguna cosa es pogués, vam molestar, i van arribar a millorar el sistema de càmeres a les comissaries”.

Ana Sol Torroija, que ve d’una família que va viure l’exili polític, no es veia en cor de continuar el procediment judicial cap al Tribunal Suprem. “Jo havia perdut una criatura, els meus pares van caure en una depressió i necessitàvem fer un tancament”, conclou amb recança.

LA RULETA MORTAL DE LES TASER

Fa un lustre que la família d’Antonio Cuevas es troba immersa en un laberint judicial. Des del 26 de novembre de 2021, la seva mare, Antonia, i la seva germana, Annoris, miren d’entendre com va ser possible que l’home de 38 anys, resident a Badalona, rebés l’impacte de sis descàrregues elèctriques d’una pistola Taser utilitzada pels Mossos d’Esquadra i morís dies més tard a l’hospital. Fou la primera víctima mortal per pistola elèctrica a Catalunya d’ençà que la prefectura de la policia catalana va utilitzar aquestes armes l’any 2018. En tot aquest temps, la magistrada titular del jutjat d’instrucció número 2 de Badalona ha anat tancant i reobrint el cas.

Els fets van començar quan la mare d’Antonio Cuevas va trucar al 112 sol·licitant la presència d’una ambulància per una crisi psiquiàtrica del seu fill, diagnosticat amb esquizofrènia, que patia un episodi psicòtic. No era la primera vegada que hi telefonava per un motiu similar, ja que com es pot comprovar a les converses enregistrades que la mare va mantenir amb els Mossos i a les quals ha tingut accés la *Directa*, abans de la intervenció policial, se l’escolta tranquil·la i dient que és freqüent que el seu fill tingui crisis. “Tenia dos o tres brots cada any, trucàvem a l’ambulància, se l’enduien i dues setmanes després tornava a casa”, explica Annoris Cuevas.

Malgrat això, deu agents van personar-se al pis que la mare compartia amb la seva parella a l’avinguda del Marquès de Mont-Roig de Badalona. Fruit del pànic, Antonio Cuevas, que creia que l’estaven atacant, es va tancar dins de l’immoble. Segons el relat policial, mostrava una actitud violenta, però la seva germana nega aquest extrem i diu que “mai va mostrar cap signe d’agressivitat a casa, ni tenia cap denúncia per haver agredit a ningú de la seva família”. Vuit agents van irrompre al domicili per la terrassa d’una veïna i en aquell moment Cuevas es va tancar a una habitació. “Van obligar la meua mare a marxar a l’escala mentre esbotzaven la porta amb un ariet”, explica Annoris Cuevas.

La policia el va trobar amb dos ganivets que, en paraules dels agents, empunyava de forma amenaçadora. Tanmateix, les imatges de l’actuació a les quals ha tingut accés aquest mitjà, mostren com un Cuevas atemorit s’havia parapetat a l’estança obstruint la porta amb un matalàs i un somier. Un cop van enretirar-los i després de demanar-li a crits que abandonés l’habitació, els agents van disparar-li dos dards elèctrics. Tot seguit, li van retirar els ganivets i van començar la reducció. Durant l’emmanillament va rebre dues descàrregues més i, finalment, va quedar quasi immobilitzat. No obstant això, un dels agents va tornar a disparar quan el detingut ja era a terra i amb polícies al seu damunt. Un cop fou reduït, els agents van actuar fora del marc del *Protocol conjunt d’actuació davant persones amb agitació psicomotora* de la policia catalana. El document, acordat l’any 2018 pel cos policial amb diverses entitats de l’àmbit sanitari, determina que la contenció física ha de ser sempre “l’últim recurs” i cal aplicar-la “quan han fallat les altres mesures (verbal i farmacològica voluntària)” i s’ha considerat com “una mesura terapèutica (no repressora)”. “Van venir a matar”, sentència Annoris Cuevas.

El seu germà va morir al cap de 48 hores a l’Hospital Germans Trias i Pujol de Badalona i va ser aleshores que la família va començar el llarg periple per esclarir per què i com havia mort. El 23 de setembre de 2025 la jutgessa va acordar el sobreseïment del cas amb l’argument que no constaven “indicis racionalment justificats de la comissió del delictes investigat”, i que no existien “indicis suficients” que permetessin connectar de forma directa “els trets efectuats”, és a dir, les descàrregues

El febrer de 2018, un home anomenat Monsif va morir en caure per una muralla de vuit metres després de rebre la descàrrega d’una arma d’electroxoc per part de la Policia Local de Peníscola

Cinc dies després de la mort d'Adel Alhoseen, diverses organitzacions de Ciutat Vella van convocar una manifestació als carrers del centre de Barcelona.
| PEDRO MATA (FOTOMOVIMIENTO)

de les Taser, i “el resultat de mort”. El mateix escrit apuntava, tanmateix, que “l’ús de la pistola té alguna influència en la complicació cardíaca”. Poc temps després de la resolució judicial, la mare de Cuevas va patir un ictus i, ara fa un any, la seva parella, un dels testimonis claus del cas perquè va estar present durant tota l’operació policial, va morir.

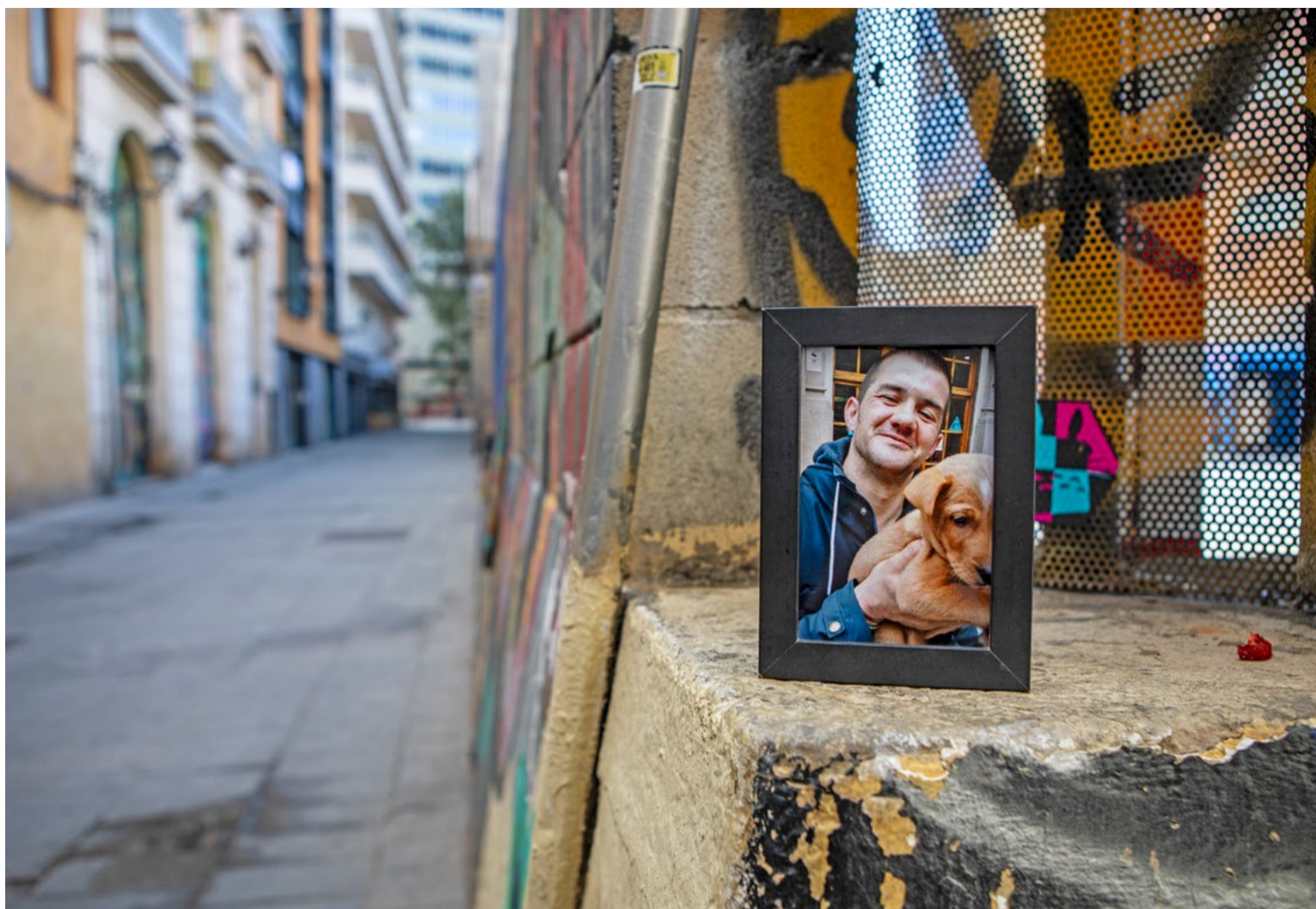
Sigui com sigui, un informe que va demanar l’advocada del centre Irídia Mireia Salazar, en representació de la família de Cuevas, desacredita l’argumentació de la magistrada. Elaborat pels investigadors Neil Corney i Matthew McEvoy, de l’organització no governamental Omega Research Foundation, amb seu al Regne Unit, apunta que l’actuació policial va anar “en contra de les bones pràctiques per a tractar amb persones sota estrès en situacions de crisi de salut mental”. El treball afegeix que l’ús d’una arma Taser com la que va fer servir la policia en el cas de Badalona “comporta un risc major”. “En lloc d’utilitzar el temps i l’espai per a reduir les tensions, els agents que van intervenir semblaven tenir pressa per posar fi a l’operació. Això els va portar a obrir a la força la porta del dormitori en el qual s’havia tancat [Antonio Cuevas], sense cap indicació que hi hagués un risc imminent de mal per a algú”, apunta l’informe.

A més, assevera que el retingut “va rebre dues descàrregues elèctriques més [la tercera i la quarta] després d’haver estat controlat i de no representar cap amenaça” i, afegeix,

que “ni la cinquena ni la sisena activació del dispositiu Taser van ser justificables”. És per aquestes incongruències detectades que el 6 d’octubre de 2025 l’advocada de la família va presentar un recurs d’apel·lació a l’arxivament, que està a l’espera de ser respost.

La proliferació de pistoles de descàrregues elèctriques ha disparat els casos d’usos letals d’aquestes armes durant les detencions. La matinada del 3 de febrer de 2018, Monsif, un home de 23 anys el cognom del qual no ha transcendit, va morir en caure des d’una muralla de més de vuit metres d’altura després de rebre un tret de pistola elèctrica Taser X26 per part d’un agent de la Policia Local de Peníscola (el Baix Maestrat). La gravetat dels fets i algunes “incongruències” van portar la família del jove a interposar una denúncia per un presumpte delictes d’homicidi imprudent i omissió del deure a l’auxili. Set anys després, la causa continua en fase d’instrucció.

El cas més recent d’actuacions amb armes d’electroxoc a l’Estat espanyol és el de Haitam Mejri, veí de Torremolinos (Màlaga) de 35 anys que va morir per onze descàrregues elèctriques de pistola Taser dins d’un locutori. La jutge d’instrucció que investigava l’actuació ja ha arxivat la causa. Amnistia Internacional recorda que l’ús de les pistoles de descàrregues elèctriques està prohibit contra persones que no representen una amenaça o estan immobilitzades, com sembla el cas ►

Richy Jurado, que vivia al carrer al Raval barceloní, va passar en pocs dies per dos hospitals i dues comissaries abans de morir, el 15 de gener de 2026, a l'Hospital del Mar de Barcelona.

| VÍCTOR SERRI

► de Mejri, i denuncia que l'arxivament s'ha decretat "únicament segons un informe forense, sense prendre declaració als policies implicats, ni als testimonis presencials com l'amo del locutori, ni als sanitaris que hi van intervenir". Des de l'organització de defensa dels drets humans s'ha engegat una campanya de recollida de signatures perquè es reobri el cas.

TESTIMONIS INCÒMODES

"És impossible saltar sol. El meu germà era un jove de 32 anys, volia viure, no volia morir. El que demanem és que hi hagi una investigació, que hi hagi justícia." Ho explica Hassan, germà d'Ali Ghouzlane i portaveu de la família d'aquest. El 18 de maig de 2015, Ghouzlane va quedar greument ferit, després de precipitar-se des del terrat d'un edifici del carrer de les Mimoses, al barri de la Florida de l'Hospitalet de Llobregat. Moriria una setmana més tard.

El jutjat d'instrucció número 3 de la ciutat, va recollir el testimoni de tres veïns. Un d'ells hauria vist la víctima caminant pel terrat del seu domicili abans de l'arribada de la policia, mentre que els altres dos deien haver observat com l'home queia al buit. Cap dels tres va poder veure el punt exacte des d'on s'havia

desencadenat la caiguda. El 18 de febrer de 2016, argumentant la "inexistència d'indícis de criminalitat de la mort violenta", la jutgessa Carmen Sucías va dictaminar l'arxivament provisional de les actuacions.

Tres mesos més tard, en caure per un balcó, moria el ciutadà senegalès Mor Sylla, venedor ambulat de cinquanta anys. Va ser a Salou, durant una intervenció de l'Àrea Regional de Recursos Operatius (ARRO) del Camp de Tarragona dels Mossos d'Esquadra contra aquesta activitat. El jutjat d'instrucció 4 de Tarragona va descartar la responsabilitat dels agents que hi van participar i va arxivar el cas al cap de quatre dies, el 15 d'agost. Segons va denunciar SOS Racisme, la decisió es va prendre tot i tenir proves de la "desproporcionalitat" de la batuda policial i del fet que no es va seguir correctament el protocol d'actuació. El germà de l'home mort, Ibrahima Sylla, ha lluitat durant anys per intentar demostrar que no va saltar pel balcó, ni va caure fruit d'una relliscada en intentar fugir, com consta oficialment a l'atestat. Malgrat l'existència de testimonis dels fets, no van ratificar en seu judicial la versió que incriminava agents que hi van participar. En els actes de denúncia, Sylla ha estat acompanyat d'organitzacions antiracistes que veuen en la mort del seu

La causa oficial de la mort d'Aramis Manukyan, el 3 de desembre de 2013 al CIE de Barcelona, va ser el suïcidi. Dos testimonis interns que desmentien aquesta versió van ser deportats al cap de pocs dies

germà una conseqüència de la persecució de la venda ambulante com a via de subsistència.

La suposada absència de testimonis és una constant en casos de morts sota custòdia, però en alguns és especialment flagrant, com el d'Aramis Manukyan. El 3 de desembre de 2013, amb 42 anys, aquest ciutadà de procedència armènia va morir al CIE de Barcelona. Segons va denunciar Miguel Pajares, president de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat (CCAR), en un comunicat, malgrat que la versió oficial del Cos Nacional de Policia espanyol era la del suïcidi, en guanyava terreny una altra "a partir dels testimoniatges d'alguns interns del CIE". Però aquests testimonis, dues persones concretament, van ser deportades sense que es recollís la seva versió dels fets. "Denunciem aquest fet com a obstrucció a la investigació i reclamem que es posin tots els mitjans possibles per a la tornada dels dos deportats. La deportació de testimonis accentua els dubtes sobre la versió policial de la mort d'Aramis Manukyan, la qual cosa ens reafirma en l'exigència d'investigació judicial", asseverava Pajares després de l'episodi.

CARN DE COMISSARIA

En tan sols un mes, Richy Jurado va passar per dos hospitals i dues comissaries abans de morir, el 15 de gener de 2026, a l'Hospital del Mar de Barcelona. Nascut a l'Hospitalet de Llobregat l'any 1980, era una persona que feia temps que vivia al carrer i que no tenia xarxa familiar. Era habitual veure'l per la zona del Raval Sud, als voltants del CAP Drassanes i del CAS Baluard, on l'atenien principalment els equips d'intervenció comunitària. Consumidor de diverses substàncies estupefaents, feia ja força temps que estava inclòs en el Programa de Manteniment amb Metadona. Era, segons persones que el van conèixer, un home "amb caràcter", que fàcilment saltava quan se sentia atacat, però rere la "barrera de protecció" hi havia "una persona afable i amb bon cor".

Després d'una primera detenció, el 14 de desembre del 2025, va ser detingut de nou el 2 de gener. L'endemà va ser traslladat del CUAP de Pere Camps a l'Hospital del Mar amb una fractura al canell. El 7 de gener tornava a ser detingut i el dia 9, a dos quarts de quatre de la matinada, era traslladat en ambulància des de la comissaria dels Mossos a Ciutat Vella de nou fins a l'Hospital del Mar, on va ser ingressat a la Unitat de Cures Intensives. Els agents l'havien tornat a trobar inconscient a la cel·la, amb vòmits i greus dificultats per respirar. Finalment, la

matinada del 15 de gener, Richy Jurado moria al centre hospitalari. Encara avui, es desconeixen les causes de la mort.

Irídia va sol·licitar, dins el termini legal d'un mes, la conservació i custòdia de les imatges enregistrades per les càmeres de videovigilància de comissaria corresponents a la franja horària en què Jurado va restar en dependències policials. D'aquesta manera, els enregistraments podran estar a disposició de l'autoritat judicial en un futurible procediment dirigit a esbrinar les circumstàncies de la mort.

Al voltant del cas plana un interrogant. Com és possible que Jurado fos detingut tantes vegades en un sol mes? Tenia vigent una ordre d'allunyament de 500 metres d'un local del carrer de Robadors, el límit perimetral de la qual travessava la plaça dels Jardins de Dolors Aleu, on s'ubica el CAS Baluard on l'atenien. Fonts del seu entorn amb les quals ha parlat la *Directa* asseguren que les detencions es produïen "de forma obsessiva" per part d'un grup d'agents, quan Jurado trencava l'ordre d'allunyament, traspasant la línia que delimitava els 500 metres, tot i quedar "prou lluny" del punt a on no podia apropar-se. Alhora, les mateixes veus apunten que en múltiples ocasions havia expressat sentir-se perseguit per la policia i que tenia por que li passés "alguna cosa greu qualsevol dia". En una de les detencions va presentar un procediment d'habeas corpus, el jutge de guàrdia li va donar la raó i va deixar aquella detenció sense efecte, posant-lo en llibertat.

Organitzacions que atenen persones sense sostre, com Arrels Fundació, assenyalen que al centre de Barcelona, la pressió policial cap a aquestes és constant. Diàriament, la Guàrdia Urbana de Barcelona, acompanyada dels serveis de neteja de la ciutat, es dediquen a "dificultar la vida de les persones sense llar", emparant-se en el marc del Pla Endreça, l'Ordenança Municipal i els múltiples plans de xoc aprovats sota el paraigua del "civisme" pel tinent d'alcalde Albert Batlle. "Amençar de llençar-los les pertinences o fer-ho directament, amb avís previ o sense, mullar constantment el terra de les zones on s'ubiquen amb els cartons les persones que dormen al carrer, llençar a les escombraries les seves mantes, cartons, documentació, el mòbil o la medicació, són algunes de les actuacions policials contra les persones que viuen a la intempèrie i que coneixem des d'Arrels", denuncia la fundació, amb l'esperança que, algun dia, la vida d'aquestes persones torni a tenir valor per a les administracions públiques. ●

Sobiranyies

La Guixeta és una alternativa a les grans plataformes de vídeo sota demanda que posa sobre la taula maneres de produir, distribuir i consumir audiovisuals allunyades dels marcs de la indústria de l'entreteniment. Prioritza les produccions en llengua catalana, així com la llibertat de triar què es mira sense la inducció de l'algorisme

TEXT: MARTA PÉREZ SANTOS
IL·LUSTRACIÓ: PAU FABREGAT

DIVERSITAT FÍLMICA EN PRIMER PLA

Els carrers són buits, les persianes dels negocis abaixades i les sales de cine i de teatre tancades per temps indefinit. És la primavera del 2020 i fa dues setmanes que s'ha decretat el confinament arran de la pandèmia provocada per la covid-19. La cultura, acostumada a ocupar espais físics, ha de trobar una altra forma d'existir. Gairebé tot succeeix en línia: la feina, l'escola, les assemblees i també l'oci. Concerts des de menjadors i xerrades en directe circulen a través de plataformes com YouTube o Instagram.

Diverses entitats vinculades a l'economia social i solidària comencen a organitzar-se amb l'objectiu de no dependre exclusivament d'aquestes plataformes per connectar amb el públic. El Sindicat de Músics, Cult, la Fede.cat i la XES mancomunen un servidor propi a l'Hospitalet de Llobregat, que encara continua actiu, amb el qual es retransmet la Fira d'Economia Social i Solidària del 2020.

Si en el moment del confinament la urgència era trobar canals per continuar compartint cultura de forma ètica, al llarg del 2022 el debat s'amplia. Algunes creadores de contingut catalanes plantegen el conflicte sobre quin idioma utilitzar a les xarxes perquè, si feien servir el català, les seves publicacions tenien menys abast i això repercutia directament en els seus ingressos. És a partir d'aquest debat i de l'experiència viscuda durant la pandèmia que sorgeix, des del cooperativisme, la voluntat de crear una plataforma digital ètica de vídeo sota demanda on s'apleguessin continguts en llengua catalana.

Aquesta plataforma es diu La Guixeta, i es planteja com un espai en el qual productores i creadores poden compartir continguts audiovisuals culturals, socials, d'entreteniment i de pensament crític. Funciona com un espai de distribució, però també com una eina que permeti finançar les produccions.

UNA INDÚSTRIA EN REVISIÓ

Passen els mesos i el projecte es fa més gran. Productores, tècniques i entitats vinculades a la producció audiovisual posen en comú malestars detectats des de fa temps. Projectes com Som Moments, Fundació Platoniq, Sant Feliu Film Office, BitLab, Quepo o CLACK inicien un procés col·lectiu amb l'objectiu de revisar de quina manera s'està fent contingut audiovisual. "Hi ha una reflexió que té a veure amb les condicions laborals de les treballadores, amb les cures dels equips, amb quines temàtiques tractem o qui les pot explicar, però també amb quines eines fem servir per finançar i distribuir les pro-

duccions", resumeix Raquel Bonell, productora audiovisual i sòcia de la cooperativa Quepo.

Durant aquest procés s'identifica la necessitat d'activar una cooperativa de serveis, Som Audiovisual que, a més de La Guixeta, impulsa altres eines com Video.coop, una plataforma oberta similar a YouTube que opera amb tecnologia descentralitzada i servidors de proximitat. A diferència de La Guixeta, que funciona com un catàleg curat, a Video.coop qualsevol usuària pot publicar contingut lliurement.

La infraestructura de La Guixeta també s'allunya de la lògica centralitzada de les grans plataformes audiovisuals. El seu repositori de vídeo està programat a partir del codi obert de PeerTube, una eina que permet crear i moderar plataformes i connectar-les entre elles. La particularitat d'aquest sistema és que els continguts no estan centralitzats en un únic servidor, sinó distribuïts entre les usuàries. "Com més a prop tinguem el servidor, menys recorregut haurà de fer la informació per la xarxa i menor serà el seu impacte energètic", explica Víctor Jiménez, enginyer cultural cooperativista de BitLab i vinculat a La Guixeta.

La web de La Guixeta s'ha programat, a més, amb llibreries de codi obert de WordPress. "Des d'un punt de vista polític, tenim com a referent l'activisme *hacker*. Pensem que, des de la intel·ligència col·lectiva, podem millorar un bé comú digital com és PeerTube o les llibreries de WordPress que fem servir", concreta Jiménez. "Ens agradaria molt que altres territoris amb llengües minoritzades poguessin agafar el codi que conforma La Guixeta i adaptar-lo a la seva realitat sociolingüística", afegeix.

Construir una alternativa també vol dir assumir límits. Eloi Aymerich, director audiovisual a Clack i Coordinador de catàleg a La Guixeta, remarca que "no és necessari tenir accés universal a tot en tot moment, ni produir milions d'hores de contingut cada dia. En aquest sentit, el decreixement també hauria de ser audiovisual: produir menys, millor i ser més selectius".

Aplicant aquest principi, a La Guixeta, les creadores només poden penjar un vídeo a la setmana i els continguts s'hi puguen amb una resolució màxima de Full HD. "Ens agrada pensar que aquest límit per pujar continguts a la plataforma contribueix a ocupar menys espai en el servidor i, per tant, a que la plataforma sigui més ecològica. Això suposa un repte, perquè estem intentant plantejar i normalitzar una altra forma més ètica de produir, però també de consumir audiovisuals", comenta Jiménez.

La remuneració a creadores i productores, a les xarxes i en general al sector audiovisual, sovint no és justa. Sobretot,

El repositori de vídeo de La Guixeta està programat amb el codi obert de PeerTube, una eina que permet crear i moderar plataformes i interconnectar-les

Una jornada sobre alternatives al consum cultural a través de plataformes a Can Batlló, el novembre de 2025, en què va participar La Guixeta.

si les creacions es fan en català i representen imaginari crítics. Per això, La Guixeta ha treballat amb la Fundació Platoniq -gestora de Goteo- per “construir un espai de pagament just”, assenyala Aymerich.

A la plataforma, els continguts es poden monetitzar, si les creadores volen, de quatre formes: amb taquilla inversa, amb una subscripció al canal, llogant el contingut o amb el micromecenatge clàssic per a projectes audiovisuals en fase de creació. El 82% del que genera econòmicament cada contingut va directament a la creadora, i el 18% restant es reparteix entre la gestió del catàleg, la tecnologia i un fons audiovisual cooperatiu. Per contra, en plataformes com YouTube les per-

sones que generen els continguts obtenen entre un 30% i un 55% dels beneficis.

Raquel Bonell matisa, però, que els projectes audiovisuals que s'arriben a finançar únicament a través de micromecenatge són casos “molt excepcionals”, i apunta que “la monetització a través de La Guixeta serveix de complement per donar suport econòmic a les creadores i que així puguin iniciar altres projectes, i alhora també per construir vincles entre creadores i comunitats”.

És cert que La Guixeta no és un aparador amb les dimensions d'altres plataformes com, per exemple, Filmin, ni tampoc ho pretén. Encara no concentra el mateix volum ►

El menú de la portada del web de La Guixeta.

► d'atenció, clics ni centralitat que generen catàlegs immensos consolidats des de fa anys. Actualment, el web mostra 49 perfils públics entre creadores individuals, col·lectius, mitjans i productores, amb un total de 226 vídeos publicats. “Suposo que costarà temps que hi hagi un nombre massiu de creadores que facin servir La Guixeta, cosa que seria molt interessant”, reflexiona Ignasi Franch, periodista cultural i crític de cinema. “I no seria estrany. Alguns cineastes estan marxant de grans plataformes perquè no els paga la pena econòmicament. Ser-hi no és intrínsecament millor que no ser-hi si al final reps retribucions mínimes i estàs dins del circuit de subscripcions mensuals a plataformes mainstream, on, d'alguna manera, psicològicament, les pel·lícules s'entenen com a gratuïtes”, afegeix.

I ARA, QUÈ MIRO?

Són les vuit del vespre, entro per la porta de casa després d'un dia de feina que s'ha allargat més del compte. Em trec les sabates, faig una dutxa ràpida i cuino alguna cosa per sopar. El saló es converteix en un cau improvisat amb tan sols un punt feble. La pantalla que conté un univers digital ple de

plataformes de vídeo sota demanda amb milers d'opcions en cadascuna: pel·lícules, sèries, documentals o *realities*.

“Per als aficionats pot ser feixuc tenir tanta oferta i estar més temps escollint-la que gaudint-la, però per als professionals és desbordant completament”, afirma Franch. Passen els minuts. Deu, vint, potser més. El dit continua lliscant. Imatges cridaneres que l'algorisme em posa davant com a esquer per a veure si caic. La plataforma no permet dur a terme una cerca lliure que em deixi descobrir noves narratives, altres autores. És més aviat un recomanador que ha estat creat per retenir-me enganxada a la pantalla com més temps millor.

“Un algorisme prioritza un determinat tipus de contingut concebut amb un patró estandarditzat que presumptament l'espectador vol veure. Aquesta dinàmica acaba generant una cronificació de l'exclusió dels continguts alternatius, o d'aquells que aporten altres relats, altres veus, o tenen menys capacitat d'impacte”, reflexiona Raquel Bonell.

La Guixeta funciona d'una altra manera. No és un algorisme qui selecciona i organitza els continguts. Es fa un triatge humà. “El que sí que fem és vincular-ho tot a partir

A La Guixeta no hi ha un algorisme que construeixi recomanacions perquè “volem una plataforma respectuosa amb la capacitat de descoberta de l’usuari”

d’etiquetes”, explica Eloi Aymerich. “No hi ha un algorisme que construeixi recomanacions a partir de criteris imposats perquè tenim la voluntat de construir una plataforma respectuosa amb la capacitat de descoberta de l’usuari”. Si arriba el moment que el volum de continguts és molt gran i a La Guixeta s’hagi d’introduir un algorisme de recomanació, “serà ètic, local, mediambientalment sostenible i regulat per persones del món de l’economia social i solidària”, aventura el realitzador.

LA SENSACIÓ DE ‘DÉJÀ-VU’

Comença el primer capítol de la sèrie i alguna cosa em resulta familiar, encara que estic segura de no haver-la vist abans. És un thriller i no em sembla molt bona, però em quedo veient-la perquè em genera una certa satisfacció saber quines coses passaran i com, anticipar el següent pla. Fer-me espòiler a mi mateixa, amb les meves suposicions. Aquesta sensació no és casual ni aïllada, sinó el resultat d’un procés d’homogeneïtzació de l’audiovisual accelerat per les grans plataformes de *streaming*. Molts thrillers catalans utilitzen el mateix llenguatge audiovisual que podria fer servir una producció de Netflix feta als Estats Units amb un pressupost milionari. Ja no hi ha una particularitat en la fotografia, ni en l’anatomia dels diàlegs.

“La digitalització ha afavorit que els continguts s’assemblin cada cop més, però això ja succeïa abans -assenyala Franch-. El cineasta Peter Watkins parlava de la idea de la ‘monofòrma’, que és aquest llenguatge comú que funciona com un embut pel qual has de passar per poder treballar professionalment i tenir visibilitat”.

La majoria dels continguts audiovisuals s’expressen a través de formes genèriques que ens agraden perquè ens són familiars i, a més, tenen un fort component comercial. “És com si ja no sabéssim explicar històries sense la cobertura sensacionalista i tremendista que solen tenir els gèneres cinematogràfics, o que no volguéssim fer-ho perquè considerem que no és interessant una ficció més propera a la vida real”, reflexiona el crític.

En les grans plataformes de vídeo sota demanda les produccions s’adapten per funcionar globalment. Fan servir un ritme ràpid, una obertura que capti el públic en els primers minuts, amb una estructura en tres actes molt marcada i una durada pensada per al *binge-watching*, és a dir, per veure un episodi darrere d’un altre, de forma maratoniana. També són habituals els trucs narratius anomenats *cliffhangers*, amb l’ob-

jectiu de deixar al públic intrigat al final d’un capítol i empenyer-lo a començar a veure el següent.

UN CONTINGUT INESPERAT

Clic! Nou missatge en la safata d’entrada. És un correu de Quepo amb una sol·licitud per publicar una sèrie de diàlegs sota el nom de “Comunicació. Cinema. Compromís”. A La Guixeta, l’equip de catàleg revisa la proposta i comprova si s’ajusta als criteris del projecte. “Ens arriben propostes que valorem perquè siguin coherents amb el nostre decàleg”, assenyala l’Eloi Aymerich. “Hi ha preceptes, com ara una presència majoritària de la llengua catalana, que estigui desenvolupat per productores independents o cooperatives, que no contingui discursos d’odi i que defensi el nou talent i el talent divers. És important entendre que La Guixeta no és YouTube, ni Filmin, ni Netflix. El que trobarà aquí l’espectador és un altre tipus de contingut, més crític, més independent i, de vegades, més arriscat”, detalla.

Decideixo canviar de contingut perquè m’agradaria veure una peça produïda en llengua catalana. Se’m fa molt més complicat trobar alguna cosa per mirar, tot i que és cert que el Govern de la Generalitat ha impulsat la presència del català a les plataformes de reproducció en línia. D’una banda, recuperant doblatges i subtítols finançats amb diners públics, molts d’ells procedents de 3Cat, i de l’altra, impulsant acords amb serveis com Filmin i incentivant noves produccions en català. El resultat, però, segons Ignasi Franch, és insuficient. “Si intentes veure pel·lícules del cinema català del canvi de mil·lenni, n’hi ha unes quantes que no les trobes a cap plataforma, i quan trobes les pel·lícules veus que són còpies superestàndard. Si et poses *Dies d’agost* del Marc Recha a Filmin, es nota que és una transferència digital feta fa anys i es veu bastant malament”, explica.

La Guixeta no resol per si sola els desequilibris que travessen la producció i la distribució de l’audiovisual. Una alternativa com aquesta només pot consolidar-se si creadores i públic fan també un pas endavant. Tot i que no concentra el volum d’atenció que arrosseguen les grans plataformes, obre una escletxa des d’on es fa visible que darrere de cada catàleg hi ha decisions sobre quina mirada orienta tant la creació com la distribució de les obres o la llengua en què es fan els continguts. I és en aquesta escletxa on, de vegades, apareix un tresor inesperat: una peça no buscada, una veu no coneguda, una pel·lícula mai vista. ●

El sistema elèctric “antiapagades” del segle XXI

TEXT: **ANDREA ARNAL**
 COMUNICADORA CIENTÍFICA I MEMBRE DEL CREAF
 INFOGRAFIA: **DIEGO MUÑOZ**

L’apagada d’ara fa un any, el 28 d’abril de 2025 va suposar un abans i un després en la transició energètica a la Península. Va posar en evidència les limitacions d’un sistema elèctric que, malgrat el creixement accelerat de les energies renovables, continua funcionant amb inèrcies del segle XX.

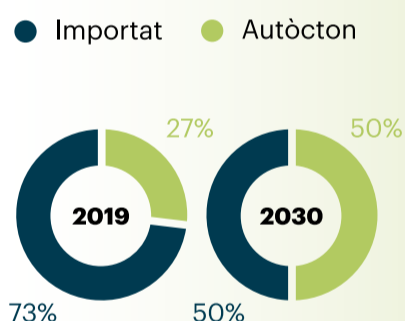
De fet, ja tenim prou informació sobre què va passar el dia que la llum i l’energia van desaparèixer a la Península. Segons la Xarxa Europea de Gestors de Xarxes de Transport d’Electricitat (ENTSO-E), es va produir una combinació de fallades sistèmiques que van causar l’apagada, com ara debilitats estructurals –sobretot en el control de tensió–, limitacions en la capacitat de resposta de les renovables i disponibilitat insuficient d’equips essencials, mancances en la coordinació i supervisió del sistema.

La conclusió és que no n’hi ha prou amb instal·lar més plaques solars o aerogeneradors: d’això, en gran part, ja hi ha prou capacitat. Les inversions i els esforços s’han de centrar a modernitzar la xarxa i la seva gestió per adaptar-la a un model més resilient, flexible i descentralitzat.

També perquè, tal com hem vist aquests mesos en els que s’ha observat una gran volatilitat de preus del petroli i del gas per conflictes geopolítics a escala internacional, necessitem avançar cap a una sobirania energètica més gran i abandonar els combustibles fòssils. Una transició que només serà possible si es transforma en profunditat el sistema elèctric per fer-lo realment resilient. Ara bé, quins canvis concrets dins de la xarxa necessita el sistema elèctric per adaptar-se a un futur dominat per les renovables?

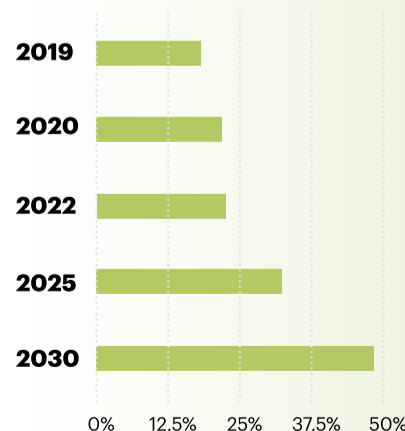
DEPENDÈNCIA ENERGÈTICA

A l’Estat espanyol el 2019 i 2030

APORTACIÓ DE LES ENERGIES RENOVABLES SOBRE EL TOTAL

Al 2030, s’espera que les renovables arribin al 48% de l’ús final de l’energia.

MILLORES PER ACONSEGUIR UNA XARXA ELÈCTRICA MÉS EFICIENT

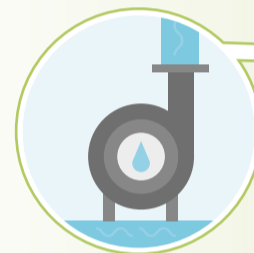
Bateries a les plaques solars
 Impulsen la hibridació i aprofiten millor l’energia.

Parcs eòlics més moderns
 Són més eficients i generen menys impacte ambiental.

Centrals de bombeig
 Emmagatzematge més a llarg termini que les bateries.

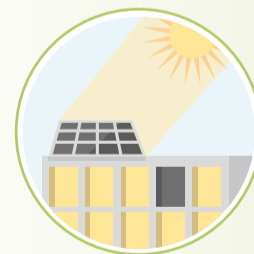
Bateries
 Possibiliten usar energia de nit, i eviten pics de preus alts quan entra el gas.

Compensadores síncrons
 Més inèrcia i control de tensió, i, per tant, un sistema més estable.

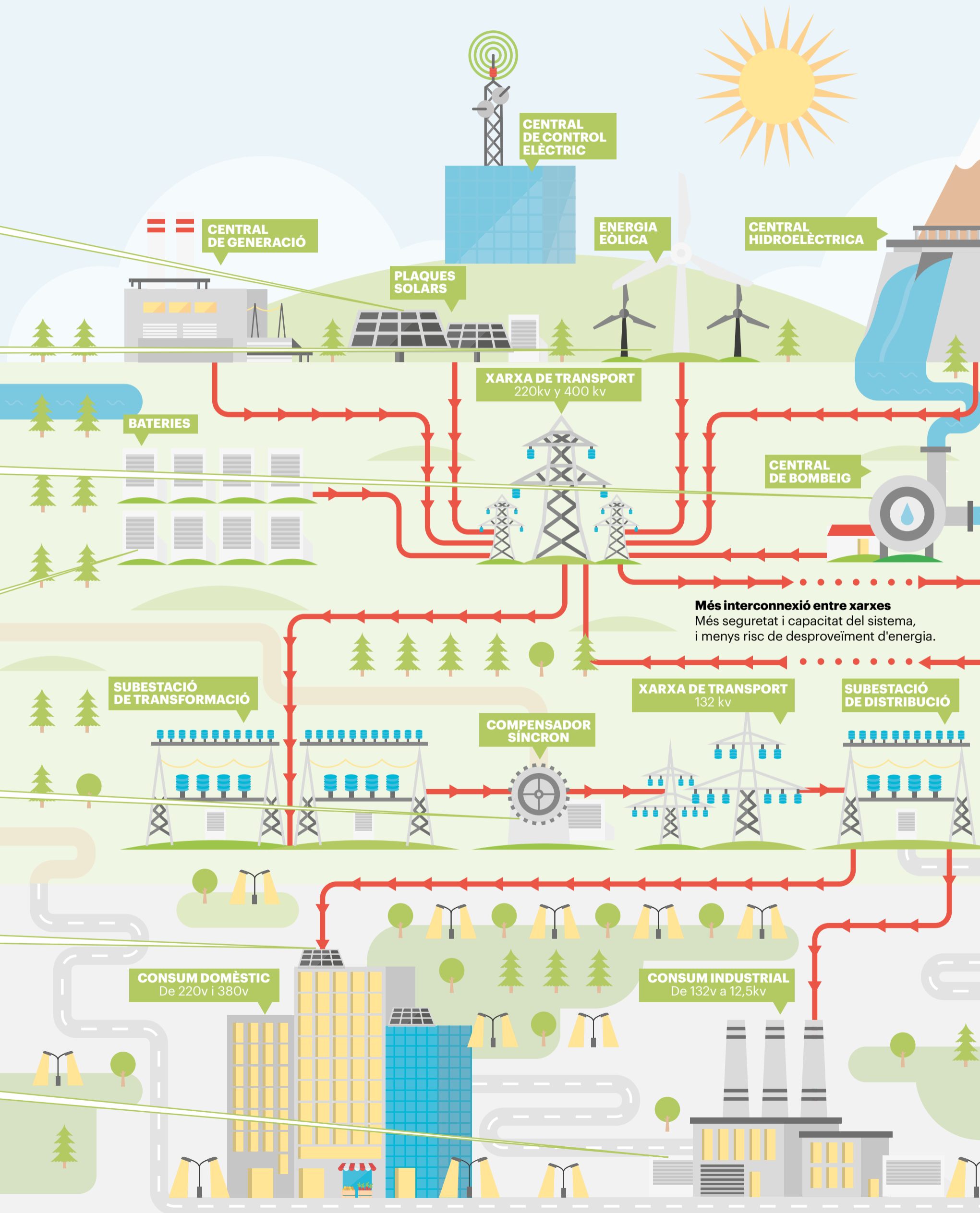

Plaques solars als edificis
 Afavoreixen l’autoconsum i les comunitats energètiques.

Bateries a les naus industrials
 Impulsen l’emmagatzematge distribuït per no dependre únicament d’una gran central elèctrica.

Alimentació pública, la nova lluita social

TEXT: **GUSTAVO DUCH**

MEMBRE DE L'EQUIP EDITOR DE 'SOBIRANÍA ALIMENTARIA'

IL·LUSTRACIÓ: **ISAAC CLARAMUNT**

Com els núvols d'una tempesta d'estiu, l'actualitat va deixant caure -ara un, ara un altre- una sèrie de trons que fan tremolar tot el sistema alimentari hegemònic. La guerra a l'Orient Mitjà ha tornat a posar de manifest la dependència de l'agricultura intensiva envers els productes químics importats, així com fa evident la relació del preu dels aliments amb el cost del transport, en tant que molt del que tenim a taula arriba de molt lluny. Els acords de lliure comerç que es renoven, signen o negocien en l'àmbit europeu -amb el Marroc, Austràlia o els països del Mercosur- fan patir a l'agricultura i ramaderia catalana, que ha de competir amb productes que s'ofereixen a preus més baixos. I, quan menys s'espera, el *catacrac* pot arribar amb la notícia de porcs senglars infectats de pesta porcina.

I on ens refugiem? Les vulnerabilitats d'aquest sistema alimentari són tantes que és gairebé impossible trobar un lloc segur. Les demandes majoritàries del sector i les respostes de l'administració són com clavar unes fustes en un paisatge empantanat, sense abordar les incoherències de fons. Critiquem les importacions, però no qüestionem la característica principal del model agrícola català, un negoci estratègic per al nostre PIB, diuen des dels despatxos; preocupa el preu del petroli i els fertilitzants, però no volem buscar alternatives; fa por que la pesta entri en les granges

En un context global que ha posat en evidència la insostenibilitat del sistema agroalimentari, es fa patent la necessitat de defensar un sistema públic que protegeixi la producció i la comercialització a escala local del que mengem, de la mateixa manera que s'ha de fer amb altres drets essencials com l'educació o la salut

de porcs, però no es qüestiona que aquesta indústria hagi transformat tot el model agrícola català.

Els moviments de sobirania alimentària, que defensem la transformació completa del sistema alimentari per fer-ho més just, més resilient, més autònom i més local, encara no hem trobat mecanismes prou potents i escalables per fer-ho possible. S'han impulsat moltes iniciatives de producció i comercialització agroecològica fora del mercat convencional, però, sota el règim capitalista i mercantilista, han tingut poca repercussió o fins i tot han estat anul·lades o cooptades en el seu esperit transformador. En aquest sentit, el projecte Singulars, impulsat per entitats com Eixarcolant, Ecocentral o Cal Valls, entre altres, representa una proposta ambiciosa per articular una gran xarxa de productors, elaboradors i comerços, i esperem que tingui èxit.

Però hem trigat massa a comprendre que la qüestió exigia una nova perspectiva des de la qual poder capgirar el sistema alimentari. I la tenim davant: les lluites per l'habitatge públic, la remunicipalització de l'energia i la defensa dels sistemes sanitaris i educatius públics ens mostren que hem de deixar de veure l'alimentació només com un sector econòmic i garantir-la com un dret humà també des del vessant públic.

Sota aquesta nova òptica podem llegir la proposta de l'alcalde de Nova York, Zohran Mamdani, d'instal·lar

cinc supermercats municipals a la ciutat, partint del següent argument: si no puc controlar la inflació alimentària que impedeix una alimentació suficient per a la meua població, per què no genero un espai públic on oferir la cistella bàsica amb condicions més justes? Per què no faig intervenció pública per disputar l'alimentació al sector privat? I, a més, decideixo obrir primer aquests supermercats en els anomenats deserts alimentaris, és a dir, en aquelles zones de la ciutat que han perdut els comerços que oferien aliments frescos.

Si pensem en el nostre context, en el cas de les ciutats del nostre país, una proposta de creació de supermercats públics no hauria de plantejar-se

poden garantir preus justos al consumidor i al productor, ni prioritzar els aliments de proximitat i ecològics. En canvi, per a aquells petits municipis que han perdut el comerç alimentari, la creació de botigues de comestibles sota la tutela dels ajuntaments és una fórmula amb molt de potencial, com l'Associació Micropobles de Catalunya ja està activant.

Tanmateix, obrir comerços públics no significa generar un sistema alimentari públic com tenim per a la salut o l'educació. Per això, inspirar-nos en la proposta de la Seguretat Social Alimentària que es planteja des d'alguns moviments socials de França és molt més ambiciós i transformador.

El model que plantegen certs moviments socials francesos implicaria transferir una quantitat a cada consumidora que li cobris una part de la cistella de la compra en una xarxa de comerços concertats

sense abans executar una "remunicipalització" dels mercats municipals o les centrals de compra, com ara Mercabarna. Perquè, encara que són espais de titularitat pública, no són gestionats com a eines polítiques que

A França, l'Estat no cobreix la salut primària amb les seves instal·lacions i professionals, sinó que utilitza un mecanisme que, a imitació dels sistemes de mutualisme, permet que cada ciutadà pugui ser atès en els diferents

centres mèdics concertats. De manera similar, la proposta per a l'alimentació passaria per la transferència d'una quantitat econòmica -a partir d'una targeta moneder- a cada consumidor que li permetés adquirir una part significativa de la cistella bàsica d'aliments en una xarxa de centres concertats.

Això, que podria ser rebutjat amb l'argument que incrementa la despesa pública amb una mesura que altera els mercats, permet decidir a qui vincular aquest mecanisme de transferència i concertació: si es decideix que la targeta només es pot usar en mercats municipals, cooperatives de consum o botigues de barri, vol dir apostar pel petit comerç i l'economia social i solidària enfront del poder dels supermercats. Si es decideix que aquests establiments concertats s'han de proveir d'aliments ecològics i de proximitat, vol dir apostar per la petita pagesia local enfront del poder de l'agroindústria. I si es decideix tot això, vol dir preservar el territori i el seu paisatge, i retornar vida al medi rural, enfront de tantes operacions extractivistes i agroexportadores que el maltracten.

Si els carrers bateguen reclamant que la salut, l'educació, l'habitatge i l'energia siguin drets de tothom, volem que aquest sigui el moment d'afegir-hi la veu per una alimentació pública. Que arribi el dia que els diccionaris recordin allò que mai no hauríem d'haver oblidat: que "públic" és, senzillament, allò que és del poble. Que la tempesta siguem nosaltres. ●

“Jo soc escriptora, el govern iranià
m’ha posat en la posició d’activista”

Mahsa Mohejali (Teheran, 1972), és una de les referents literàries de la seva generació a l'Iran, però des d'inici d'any no hi pot tornar. Viu a Catalunya gràcies al programa Artists at Risk. Les seves obres, centrades en els drets de les dones, la minoria kurda o les identitats queer i dissidents, han estat prohibides al seu país. Amb la guerra que Israel i els EUA han declarat a l'Iran, el seu futur és encara més incert.

TEXT: **VÍCTOR YUSTRES**

FOTOGRAFIA: **VÍCTOR SERRI**

Mahsa Mohejali parla des de la distància física, però amb una proximitat emocional constant de l'Iran. Instal·lada a Catalunya amb el seu marit, el director teatral Hossein Zoghi, també exiliat, segueix amb dolor la guerra a l'Iran, però l'escriptura continua sent el seu refugi per a mantenir-se ancorada a la història i a la realitat del seu país. Explica que viure des de la llunyania un moment de violència i escalada bèl·lica incerta, amb els Estats Units i Israel bombardejant el país persa cada dia, és, paradoxalment, encara més dolorós que si fos a Teheran. "Quan ets allà, pots sentir el que passa, reaccionar-hi, però quan la teva família està sota pressió i tu estàs tan lluny, el dolor és més fort, perquè penses que no serveixes per a res. La sensació d'impotència és molt gran", relata.

L'escriptora explica que manté el contacte amb amistats que continuen al país, i el que li arriba dibui-

Mohejali té clara la convicció de continuar escrivint. I no només com a acte creatiu, sinó com a forma de resistència. "Diuen que si la gent llegís novel·les no començaria més guerres", conclou

xa un escenari de por. "El dia que van matar l'aiatol·là Ali Khamenei, m'expliquen que algunes persones van sortir al balcó i van començar a cridar d'alegria, però de seguida es va fer el silenci i en van sortir altres amenaçant amb què, si hi havia celebracions, matarien. I després hi ha molts bombardejos, moltíssims. És un horror inimaginable". Mohejali vol que caigui el règim dels aiatol·làs, però recorda que la guerra que han desencadenat els atacs estatunidencs i israelians pot ser encara pitjor: "Les invasions a l'Iraq i a l'Afganistan demostren que, al final, la destrucció es pot allargar en el temps".

L'escriptura de Mohejali es caracteritza per abordar qüestions de gènere, crisis socials o les vivències de la comunitat queer a la societat iraniana contemporània, des d'una mirada crítica, valenta i explícita. La ciutat de Teheran ocupa un lloc central en la seva obra, fins al punt d'esdevenir gairebé un personatge més. La descriu com "una ciutat molt gran i boja", plena de contradiccions i tensions latents. En una de les seves novel·les, imagina un escenari en què un terratrèmol progressiu provoca l'èxode de la població adulta de la capital mentre el jovent ocupa els carrers per ballar i cantar, accions actualment prohibides al país. "Crec que quan tot el poble sortim al carrer, no podran fer res per aturar-ho, com va passar quan les dones van mobilitzar-se als carrers després de la mort de Masha Amini", aventura.

Tot i que rebutja definir-se com a activista, l'escriptora reconeix que el govern iranià l'hi ha abocat. "Jo soc escriptora, no he escollit ser activista, però ells m'han posat en aquesta posició", afirma. Mohejali no té obra traduïda al català, però ha obtingut un ampli reconeixement internacional amb llibres com el recull de relats *Fer l'amor amb notes a peu de pàgina* (2004) o la novel·la *No et preocupis* (2008) però, de portes endins, ha estat censurada i reprimida constantment a causa dels temes sobre els quals ha escrit. De fet, en l'actualitat, la publicació i reedició de tots els seus llibres està prohibida a l'Iran.

Mahsa Mohejali recorda dolorosament un episodi en què la policia va assaltar el seu domicili i va confiscar el seu ordinador personal, que descriu com una extensió d'ella mateixa. "El meu portàtil és part del meu cor. Cada dia hi escrivia coses molt personals, des d'idees i pensaments per a pròximes novel·les fins a petites notes quan estava enfadada amb el meu marit o amb la meva mare". A partir d'aquell moment, va ser sotmesa a interrogatoris constants

sobre els seus textos per part de les autoritats, fins i tot aquells que eren simples esbossos o idees de ficció. També va haver de fer treballs per a la comunitat com a càstig i se li va requisar el passaport durant dos anys perquè no sortís del país.

"Els volen que et quedis, però que no criticis, o que marxis a l'exili i no tornis. Però algú com jo, que entrava i sortia, no els agrada gens, perquè fas connexions amb gent d'altres llocs", contra l'autora. Aquesta pressió constant la va empènyer a publicar fora del país i més tard, a exiliar-se, primer al Kurdistan iraqüià i després, a Catalunya, on ha estat acollida a través del programa Artists at Risk, que acull persones de l'àmbit de la creació perseguides o amenaçades als seus llocs d'origen.

De la societat catalana destaca una vida comunitària molt rica, a més de l'espontaneïtat. "La gent és natural i oberta, fan molta vida al carrer i hi ha moltes organitzacions feministes i LGBTI. La veritat és que m'encanta", reconeix. També creu que, en general, des de la mentalitat europea no s'acaba d'entendre bé la situació a l'Iran. Mohejali assegura que comprèn la posició del govern espanyol contra Donald Trump, però "això no vol dir que l'enemic del nostre enemic hagi de ser el nostre amic. El govern iranià també ha matat molta gent innocent". En aquest sentit, lamenta molta gent no entengui que el poble de l'Iran no té res a veure amb els seus governants. "Són com una màfia, ens tenen segrestats", apunta.

Actualment, des de l'exili, treballa en un projecte literari que combina memòria i actualitat. El llibre que n'ha de resultar, titulat provisionalment *Pyrenees Mountains*, sorgeix a partir de la seva experiència aquests mesos a Ribes de Freser (el Ripollès), el poble pirinenc on està allotjada. Segons explica Mohejali, el text articularà una narrativa que connecta els records de la seva infantesa amb la història recent de l'Iran i el seu seguiment del dia a dia de l'actualitat a més de 4.500 quilòmetres de distància. "No sé si podré tornar-hi, encara no", admet, explicant el punt de partida emocional d'aquest procés d'escriptura.

Tot i la incertesa sobre el futur, Mahsa Mohejali manté una convicció clara: continuar escrivint. No només com a acte creatiu, sinó com a forma de resistència i d'empatia. "Diuen que si la gent llegís novel·les no començaria més guerres. És la manera que tenim de veure'ns i d'imaginar-nos com a persones, i no com a números", conclou. ●

Pésol, l'equilibri de la terra

TEXT: GIUSEPPE SAVINO

Els pésols són molt més que un aliment. Fa uns deu mil anys, en algun indret del territori que avui coneixem com l'Iran, algú va tenir la idea de guardar-los secs per a passar l'hivern. Aquell gest tan simple va acabar donant lloc a un cultiu que es va estendre per tota la Mediterrània, arrelant a hortes, economies modestes i a una manera d'entendre la terra basada en l'equilibri. El pésol té una virtut discreta, però essencial: fixa el nitrogen i retorn a la fertilitat al sòl. Permet que la terra descanse sense deixar de produir. Això ja se sabia en temps de l'imperi romà, i se'n va traure profit. Durant molts segles es va consumir sec, sovint en forma de farinetes. Era menjar de rebost, de supervivència. No va ser fins al segle XVII que les classes altes el van redescobrir, en la seua forma tendra, verda i delicada. A la cort de Lluís XIV, el pésol fresc es va convertir en una autèntica moda. Una volta més, el luxe s'apropiava del que sempre havia estat a l'abast de tothom. Mentrestant, al sud de la Mediterrània, tot continuava igual: un cultiu proper, de temporada, vinculat al clima i a la terra.

A casa nostra, el pésol ha estat sempre alguna cosa més que un ingredient. A les hortes del litoral, al Maresme i a moltes altres comarques, s'ha mantingut com un producte de proximitat. Al País Valencià i a les Illes canvia sovint de nom -xítzero, bísol...-, però no de funció. A Mallorca, dins una empanada o un cocarroi, forma part d'una cuina que encara conserva petjades àrabs i aires de pagesia tradicional. A les comarques de l'Horta, varietats com el pésol mollar o els tirabecs ens recorden una idea senzilla: tot es pot aprofitar. En un moment en què l'agricultura industrial tendeix a uniformitzar varietats, escurçar temporades i trencar equilibris, el pésol és una forma de resistència silenciosa. No perquè siga extraordinari, sinó precisament perquè és quotidià.

GENER | FEBRER | MARÇ | **ABRIL** | **MAIG** | **JUNY** | JULIOL | AGOST | SETEMBRE | OCTUBRE | NOVEMBRE | DESEMBRE

PANCAKES DE PÉSOL I FORMATGE FETA

INGREDIENTS:

- 300 g de pésols (frescos o congelats)
- 3 ous
- 45g de farina
- 100g de formatge feta
- 3 cebetes tendres
- 2 cullerades de julivert fresc picat
- 3 o 4 cullerades d'oli d'oliva verge (per a la paella)
- Sal i pebre al gust

ELABORACIÓ:

1. Peleu els pésols i bulliu-los quatre minuts.
2. Poseu tots els ingredients menys uns quants pésols en un got, tritureu-ho tot molt bé amb una batedora elèctrica i, en acabar, afegiu els pésols restants sencers a la barreja. La massa ha de quedar espessa, però manejable. Si la veieu massa líquida, afegiu-hi una mica més de farina. Si queda

massa densa, es pot suavitzar amb una cullerada d'aigua o llet.

3. Escalfeu l'oli en una paella i poseu-hi un parell de cullerades de la massa per a fer els pancakes.
4. Podeu acompanyar-los amb una salsa fresca de iogurt o inclús amb salsa romesco.

SI NO MOLESTA

SUPLEMENT COMMEMORATIU PELS VINT ANYS DE LA "DIRECTA"

20
anys

NO ÉS PERIODISME

UNA ESCOLA DE PERI

Roger Costa Puyal

Preparant els primers números de la 'Directa' a l'Espai Obert de Sants (Barcelona).

Els exemplars emmagatzemats arriben a l'antiga nau industrial de l'Hospitalet de Llobregat que va acollir la redacció durant els primers anys.

Festa del cinquè aniversari a l'Ateneu Popular Nou Barris.

La redacció d'un mitjà de comunicació és un espai de convivència: moltes hores, ritmes de tancament frenètic i nits sense dormir. En els seus vint anys d'existència, la *Directa* ha passat per diverses ubicacions, cadascuna amb els seus encants particulars, però sempre amb la vocació de ser aules de formació en periodisme que incomodi els poders.

La *Directa* va néixer la primavera de 2004 al Poblesec (Barcelona), a tocar dels carrers on fa noranta anys les barricades obreres van aturar el feixisme. En aquest barri de tradició revolucionària hi havia l'Espai Obert, on van tenir lloc les reunions en què es van esbossar les primeres temptatives del que acabaria sent la *Directa* definitiva. Les fèiem allà perquè hi havia la redacció del *Contra-Infos*, mitjà que aglutinava tota la xarxa comunicativa de contrainformació local que havia sorgit en barris i pobles amb l'expansió del fenomen dels centres socials okupats, a partir del 1996. Es pot dir, doncs, que la nostra primera redacció va ser la del *Contra-Infos*, des d'on van néixer publicacions com *Està Tot Fatal* o *Altaveu*, assajos de la publicació que teniu a les mans.

Al cap de pocs mesos de reunir-nos a l'Espai Obert vam canviar d'ubicació i, mentre es feia el trasllat, ens vam mudar a Can Vies, a Sants, on, ja hi havia la redacció d'un d'aquests mitjans locals, *La Burxa*. Va ser un pas fugaç, però van passar-hi dues coses importants: vam triar el nom, *Setmanari de Comunicació Directa*, i vam crear l'associació que representaria legalment la publicació durant més de deu anys, amb unes sigles que ja ens situen molt en l'època: Associació cultural per a la Difusió Sense Límits (ADSL).

DURANT DUES DÈCADES, LES DIVERSES REDACCIONS DE LA 'DIRECTA' A BARCELONA, VALÈNCIA I L'HOSPITALET DE LLOBREGAT S'HAN ERIGIT EN ESPAIS DE FORMACIÓ PER A CENTENARS DE PERSONES EN L'ÀMBIT DEL PERIODISME ESCRIT, GRÀFIC I AUDIOVISUAL, EN UN CAMÍ QUE ENS HA TRANSFORMAT D'ASSOCIACIÓ A COOPERATIVA

ODISME INCÒMODE

Vuit anys llargs a la seu del carrer de Riego, a Sants (Barcelona), van donar per molt. Aquí fou on va néixer la cooperativa La Directa, l'any 2016.

L'actual redacció a l'espai La Comunal, també a Sants, on vam fer cap a finals de l'any 2019.

Festa del nucli del País Valencià, l'any 2022 al CSOA L'Horta.

Quan l'Espai Obert va completar el trasllat -víctima d'un procés d'especulació immobiliària al cor de l'avinguda del Paral·lel-, reubicant-se a un edifici industrial del carrer de Violant d'Hongria, a Sants, hi vam tornar. Allà vam construir l'esquelet del futur mitjà de comunicació, amb reunions maratonianes cada dissabte, per dissenyar la maqueta, l'estructura i la governança. En aquest segon Espai Obert hi vam gestar els dos números promocionals, el 0, de l'octubre de 2005, i el 00, del gener de 2006.

En paral·lel, vam començar a habilitar un nou local, una antiga fàbrica abandonada, al polígon Gornal de l'Hospitalet de Llobregat. En aquella curiosa redacció hi vam viure l'hora de la veritat, l'inici del frenètic ritme setmanal. Allà vam sortir de l'ou i hi vam passar els primers quatre anys, amb una economia molt precària però amb ganes i il·lusió. Era una antiga indústria de pells artificials que s'havia okupat feia pocs mesos per fer-hi el festival Queeruption i el propietari ens va llogar una petita part de les oficines a un preu gairebé simbòlic.

Vestides amb roba de treball per treure la brossa acumulada en aquells despatxos, recordo Roger Palà, Armelle Ibáñez, Jesús Hita, Sergi Picazo, Jesús Rodríguez, Gemma Garcia... Ah! I jo mateix vaig anar a viure a la fàbrica abandonada a manera de conserge. Des del Gornal vam participar en el Festival de la Chiapas Rebelde a la Barcelona Rebel, vam cobrir el Fòrum Social Català i les vagues pels "dos dies". D'aquella època mereix ser recordada també la reunió preparatòria del número 117, que es va fer durant la tancada d'estudiants contra el pla Bolonya el novembre de 2008.

El gener de 2010, la *Directa* es va fusionar amb la referencial revista *Illacrua* i vam tornar al Poble-sec. Una redacció de transició del carrer de Radas era una petita habitació al fons del pati d'un local compartit amb una cooperativa de consum i un club ciclista. No hi vam ser durant gaire temps, però ens en vam endur bons records. Allà, el maig de 2010 vam proposar-nos incorporar el llenguatge no androcèntric al llibre d'estil i el setembre vam fer seguiment de la vaga general del dia 29, integrats en l'Agència 29-S.

L'abril de 2011 ens vam traslladar al carrer de Riego, a Sants, en aliança amb la llibreria cooperativa La Ciutat Invisible. Allà ens vam fer grans. Vam informar del 15M, de les vagues generals de març i novembre de 2012 i vam treballar en el guió del documental *Ciutat morta* (2013) de les companyes de la cooperativa Metromuster. Allà, també, s'hi va presentar la Guàrdia Civil a la cerca del president nominal de l'ADSL -aquí present-, perquè se'ns acusava d'enaltiment del terrorisme per una carta de quan ETA va deixar les armes. També en aquell local els Mossos ens van trencar la vidriera de la porta d'entrada durant les protestes que es van anomenar *Efecte Can Vies*, vam canviar la periodicitat setmanal per la quinzenal de la revista impresa, vam estrenar el nou web *directa.cat* i ens vam convertir en cooperativa de consumidores i usuàries. D'això últim ara fa deu anys. El 2015 va ser l'any de la creació del nucli de treball al País Valencià, que es va consolidar l'any 2021 amb l'obertura de l'Espai Comú al barri de Benimaclet de València. I tampoc es pot oblidar, durant tots aquests anys, el sorgiment dels nuclis ter-

ritorials de col·laboradores de la Catalunya Nord i les Illes, i de moltes altres aportacions en diversos punts dels Països Catalans, comarcals o locals, i dels mitjans cooperatius agermanats com *Setembre*, *Revista Possidònia*, *El Salto*, *La Marea*, *Argia*, *Ahotsa*, *AraInfo*, *Pikara Magazine* o *Soberanía Alimentaria*.

A finals de l'any 2019, La Directa SCCL es va sumar al pol cooperatiu La Comunal, cosa que va implicar un nou trasllat, sense abandonar el barri de Sants, en una antiga nau industrial que compartim amb altres projectes de l'economia social i solidària. Aquest l'espai on està actualment. Des d'aquí, es va haver d'informar amargament de l'exili d'un company, perseguit per l'Audiència Nacional espanyola, i es va destapar la trama de policies infiltrats en l'activisme. Aquest mateix 2026, La Directa SCCL s'ha sumat a CoopMèdia, una xarxa que aplega mitjans de comunicació cooperatius catalans.

Totes aquestes redaccions tenen una cosa en comú, han estat una gran escola, amb mestres com Xavier Giró, Carme Farré, Gemma Casamajó, Montse Santolino, Mònica Terribas o Xavier Vinader, però sobretot una escola d'autoaprenentatge col·lectiu. La llista de persones que hi han passat és llarguíssima, suma diversos centenars, i abraça totes les àrees: l'edició, la redacció, la fotografia, la il·lustració, l'audiovisual, el disseny, la correcció... però també l'administració, la comptabilitat, la comunicació corporativa, la gestoria o el màrqueting. Aquesta constant transmissió de coneixements i aprenentatges ens ha portat a les 4.500 subscripcions, les 350 sòcies i les 100.000 lectures úniques mensuals a internet. Després de vint anys, continuem sense deixar-nos convèncer.

EQUIP, MÈTODE I UN A INVESTIGAR AMB LA

Jesús Rodríguez

Quan s'imposa la versió oficial és el moment de fer periodisme. No per publicitar-la acríticament, sinó tot el contrari: per qüestionar-la, repreguntar i investigar quins interessos s'amaguen darrere del comunicat del gabinet de premsa de torn. A la *Directa* mai no hem estat complaents ni acomodades, el que en nombroses ocasions ens ha comportat conseqüències: des d'agressions físiques a demandes judicials. Però sempre ens n'hem sortit. Aplicant el mestratge periodístic de Xavier Vinader hem creat equip, hem desenvolupat mètode i hem guardat sempre asos a la màniga. A vegades, per entendre els perquè, no cal explicar el qui, el quan, el com i l'on en una primera instància, sinó fer-ho a la carta i esperar les postres pel final.

Així es va fer, per exemple, l'any 2011, quan van arribar a la redacció de l'aleshores setmanari els enregistraments de les comunicacions entre els antiavalots dels Mossos que van participar en l'assalt a l'acampada del 15M a la plaça de Catalunya de Barcelona. El crit d'un comandament policial que deia "o generem pànic o no els traurem d'aquí" posava sobre la taula moltes preguntes sobre el model policial, i calia publicar-ho, però una altra part dels enregistraments ens servien per entendre el que vindria més endavant. Era el preludi de la violència descarnada de l'1 d'octubre de 2017, on aquell mateix sotsinspector va ordenar les càrregues contra els manifestants que eren a les portes del domicili sabadellenc d'un alt càrrec de la Generalitat, acusat d'organitzar el referèndum sobre la independència de Catalunya, i així ho va declarar amb la identitat protegida per una mampara, durant el judici del Procés al Tribunal Suprem. Són dos fets allunyats en el temps que s'entenen millor si s'expliquen junts.

Un cas similar és el mític de *Jordi*, agent de la Brigada d'Informació del Cos Nacional de Policia espanyola, que va aparèixer per primer cop a la portada de la *Directa* l'any 2006 amb relació a les presumptes tortures patides pels joves independentistes anomenats "els tres de Gràcia". Va tornar-hi l'any 2016, quan volia captar com a confident un jove anarquista del Poble-sec, i encara va reaparèixer com a assessor en gihadisme del ministre de l'Interior Juan Ignacio Zoido després dels atemptats de Barcelona i Cambrils de l'agost de 2017, per acabar sent un dels coordinadors d'Informació del segrest de les urnes de l'1 d'octubre a la ciutat de Barcelona.

Vam aplicar el mateix mètode per desmentir dues de les versions oficials més grolleres de les darreres

dècades, en els casos d'Ester Quintana i dels "Onze del Raval". La nostra missió periodística en aquests casos: desmuntar les mentides del ministre de l'Interior espanyol Alfredo Pérez Rubalcaba i del conseller d'Interior català, Felip Puig, respectivament. I com a derivada directa, sempre hi ha la transformació social. El coneixement ciutadà de la lesivitat dels projectils que rebentaven ulls de manifestants va conduir a la seva il·legalització a Catalunya. I la barra lliure de la llei antiterrorista quedaria qüestionada pel fet de truncar les vides d'un pastisser o un repartidor de butà del Raval.

I arribaria la figura de les alertadores. Picaven a la porta testimonis directes de trames corruptes, amb la necessitat d'explicar-ho des de l'anonimat, per descarregar-se de qualsevol complicitat. La corrupció del Palau de la Música, de l'alcalde sabadellenc Manuel Bustos en el cas Mercuri o de l'alcalde de Lloret de Mar, Xavier Crespo, en el cas Clotilde, van aflorar gràcies a persones valentes i decidides, a qui havíem d'escoltar i protegir. La nostra feina: contrastar, verificar i publicar. I així va es va fer, amb equip i mètode.

Amb els anys, també hem confirmat la importància de la independència editorial. Els grans aterratges de capital forà a l'estil *Mister Marshall* de la mà de projectes com Eurovegas, Barcelona World, el casino Hard Rock, el parc Maestrazgo - Els Ports o la Copa Amèrica de vela, només es poden refutar periodísticament si no ens finança l'Ibex-35. Molts mitjans es van limitar a reproduir les paraules dels consellers de torn o dels lobbies inversors, venent-nos les mil

meravelles. Des d'aquest mitjà vam esbrinar d'on sortien els diners, vam posar cara als capitosts d'aquells suculentos negocis i vam alertar dels greus impactes mediambientals que en molts casos comportaven. Va quedar clar que la societat no és tan permissiva amb els megaprojectes quan li arriba informació contrastada dels pros i contres.

En l'àmbit de l'habitatge ens hem fixat des de l'inici en qui s'amaga darrere de societats mercantils envoltades d'opacitat, com Blackstone -amb entramats difícils de resseguir- i que acostumen a tenir tentacles en paradisos fiscals. Tan rellevant és posar cara i veu a les víctimes dels desnonaments com a les responsables del fet que el preu dels lloguers es dispari. En dues dècades, la màxima de "faig el que vull amb les meves propietats" ha perdut consens i les administracions s'han vist forçades a intervenir el mercat, amb regulacions i limitacions a qui es lucra amb aquest dret bàsic.

Quan vam saber que durant aquestes dues dècades no només investigàvem, sinó que també ens investigaven, no vam quedar del tot perplexes. La trama d'infiltracions d'agents policials en espais de l'activisme social tenia per objectiu l'espionatge, fins al punt que una de les policies amb doble identitat que vam desemmascarar havia assistit a una xerrada sobre periodisme antifeixista que vam impartir a la nostra redacció. Entre els anys 2022 i 2025 el truc de l'as a la màniga ens va permetre revelar que un mínim de sis policies a nòmina de la Moncloa i amb disfressa d'activista vivien entre nosaltres.

ELS REPORTATGES D'INVESTIGACIÓ DE LA 'DIRECTA' HAN PERMÈS IMPULSAR LA IL·LEGALITZACIÓ DE LES BALES DE GOMA, LA REGULACIÓ DELS LLOGUERS D'HABITATGES O LA RETIRADA DEL SUPORT INSTITUCIONAL A PROJECTES COM EL CASINO HARD ROCK O EL PARC TEMÀTIC NATURAL MAESTRAZGO - ELS PORTS, ENTRE ALTRES

AS A LA MÀNIGA FÓRMULA VINADER

Els grans aterratges de capital forà a l'estil Mister Marshall de la mà de projectes com Eurovegas, Barcelona World, el casino Hard Rock, el parc Maestrazgo-Els Ports només es poden refutar periodísticament si no et finança l'Ibex-35.

PEU FOTO: Arran del seguiment del cas d'Ester Quintana, que va perdre un ull durant la vaga general de novembre de 2012, el coneixement ciutadà de la lesivitat dels projectils de goma va conduir a la seva il·legalització a Catalunya

Els enregistraments de les comunicacions entre els antiavalots dels Mossos que van participar en l'assalt a l'acampada del 15M a la plaça de Catalunya de Barcelona. posava sobre la taula moltes preguntes sobre el model policial.

Entre els anys 2022 i 2025, vam revelar que un mínim de sis policies a nòmina de la Moncloa i amb disfressa d'activista s'havien infiltrat en moviments socials i espais activistes.

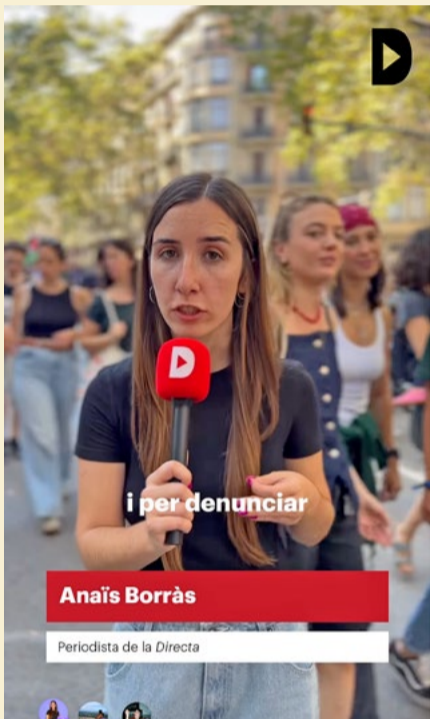
Barcelona va renunciar a acollir futures edicions de la Copa Amèrica de Vela, en bona part per la polèmica generada per la investigació de la 'Directa' que posava en evidència que les expectatives de negoci de l'esdeveniment es basaven en uns estudis d'audiència inflats.

El projecte de parc natural tematitzat Maestrazgo - Els Ports, a les comarques de Castelló, és un dels exemples d'iniciatives empresarials que s'han aturat després que aquest mitjà destapés els interessos que hi havia al darrere.

MÉS QUE PA

Anaïs Borràs i
Gemma Garcia

Anaïs Borràs

Periodista de la Directa

Albert Alexandre

Periodista de la Directa

Ferran Domènech

Periodista de la Directa

'Orsola: la casa indesnonable' (2025), reconstrueix un cas que explica el conflicte pel dret a l'habitatge a l'Eixample de Barcelona. Es va estrenar en una projecció davant de l'immoble afectat

En els darrers anys hem incorporat peces de vídeo de curta durada per presentar tots els reportatges d'investigació de la revista als nostres canals d'Instagram i TikTok.

La narració audiovisual sempre ha estat poderosa com a eina periodística, però ara brinda moltes més possibilitats d'escampar missatges. Els formats, els canals i les formes narratives han canviat molt en aquests vint anys, i hem volgut adequar-nos a les transformacions recents en el consum informatiu, travessades pel gir cap a l'audiovisual.

En aquesta línia, en els darrers anys hem incorporat peces de vídeo de curta durada per presentar tots els reportatges d'investigació de la revista als nostres canals d'Instagram i TikTok, que plantegem com a porta d'entrada a la lectura. Paral·lelament, també hem innovat en les cobertures amb vídeo. Sabem que a les xarxes socials la immediatesa és un factor clau, i aquí teníem una assignatura pendent. Enguany hem treballat per sistematitzar aquesta mena de continguts, incorporant eines que ens permeten explicar visualment què passa mentre està passant.

El nostre periodisme durant aquests vint anys s'ha caracteritzat per lluitar contra la tendència a convertir la informació en un espectacle descontextualitzat, oferint informacions reposades i de qualitat. Ara bé, el

fet incontestable que gran part de les nostres lectures s'informen per mitjà de plataformes que tenen instal·lades als seus telèfons, ordinadors i tauletes, ens obliguen a trobar esclatxes perquè hi aflorin els nostres continguts sense que això condicioni el plantejament de fons.

Volem posar sobre la taula que ens cal enfortir l'audiovisual, sense deixar-nos endur per certes dinàmiques de viralització, de bombardeig d'imatges, de menysteniment dels aspectes tècnics i formals, que al capdavall també són part del contingut. És a dir, exigint la mateixa qualitat i rigorositat que volem per als textos i materials gràfics.

Som conscients del potencial d'aquests nous llenguatges i, a més, ho hem comprovat. Els vídeos curts ens serveixen de pont perquè persones que viuen a la riba de les xarxes socials travessin el corrent fins a l'altre marge, el dels reportatges escrits. I els llargmetratges ens permeten custodiar la complexitat del món en què vivim i transcendir la nostra base social. En tenim tres exemples recents.

El reportatge *Infiltrats* (2024), disponible a la plataforma 3Cat, va batre un rècord d'audiència

-556.000 espectadores, un 13,9% de *share*- en l'emissió al programa de TV3 *30 Minuts* el 12 de gener de 2025, i va acumular més de 363.000 reproduccions en línia en pocs mesos; va ser el més vist de la història del programa en l'entorn digital. El documental *La veu de les muntanyes* (2024) no s'ha emès a televisió sinó a través de les nostres plataformes -vora 9.600 visualitzacions al canal de la *Directa* a YouTube - i ha protagonitzat una gira d'èxit en nombre de projeccions i assistents, especialment per pobles i ciutats del País Valencià. I el film *Orsola: la casa indesnonable* (2025), reconstrueix un cas que permet explicar el conflicte pel dret a l'habitatge a l'Eixample de Barcelona, s'ha estrenat recentment i ha estat emès per Betevé.

Com a mitjà de comunicació, hem de ser capaces d'aconseguir i organitzar els recursos necessaris per traduir alguns dels nostres reportatges i investigacions al llenguatge audiovisual, però també per generar continguts concebuts des de l'inici des de les càmeres. D'aquesta capacitat en depèn també que continuem bastint ponts entre formats i gene-

PARAULES

En molts llocs dels Països Catalans es va aplegar gent per veure l'emissió al '30 Minuts' de TV3 del reportatge 'Infiltrats', el gener de 2025. A la foto, a l'Ateneu Salvadorà Catà de Girona. CARLES PALACIO

'La veu de les muntanyes' (2024) ha protagonitzat una gira d'èxit en nombre de projeccions i assistents, especialment per pobles i ciutats del País Valencià

ELS DOCUMENTALS 'INFILTRATS', 'ORSOLA: LA CASA INDESNONABLE' I 'LA VEU DE LES MUNTANYES' SÓN UN PUNT D'INFLEXIÓ EN L'APOSTA DE LA 'DIRECTA' PER L'AUDIOVISUAL. TAMBÉ ESTEM POTENCIANT FORMATS AUDIOVISUALS CURTS A LES XARXES SOCIALS, FOCALITZATS EN LA IMMEDIATESA INFORMATIVA

racions i, per tant, que garantim un futur a la nostra forma d'entendre el periodisme.

Les xarxes socials són l'espai des d'on fem les videocobertures i difonem els continguts audiovisuals. Els canvis impulsats per Elon Musk i la resta d'oligar-

ques de la tecnologia les han transformat en un terreny especialment hostil, i això ha portat el debat a la redacció. Són molts els factors a tenir en compte, des de la toxicitat de l'espai a la visibilitat que ens aporta com a mitjà. Alhora, cal valorar si abandonar X impli-

ca perdre un espai de batalla estratègic o, per contra, és trencar amb una estructura que legitima discursos d'odi. Després de valorar pros i contres, hem decidit reduir-hi la nostra presència i esforços, apostant per altres plataformes, com Instagram, Mastodon i Bluesky.

En aquesta reconfiguració de la difusió, també hem creat un compte de TikTok. Amb els mesos, aquesta aposta ha generat noves tensions. Hem comprovat com els algorismes d'aquesta xarxa, que al capdavant decideixen quins continguts circulen més i millor, identifiquen com a "discursos d'odi" algunes paraules clau dels nostres articles. Aquesta dinàmica perversa penalitza la difusió de reportatges en els quals es denuncia, dient les coses pel seu nom, el "genocidi" a Palestina o la "violència policial".

Deixar en mans d'interessos privats i polititzats la decisió sobre què podem veure, és una forma de censura invisibilitzada amb conseqüències profundes. A la *Directa* som conscients que qualsevol xarxa social comporta contradiccions i, per això, continuarem obrint debats col·lectius sobre quines estem disposades a assumir i quines no.

DISSABTE 9 DE MAIG
DE 12 H A 23 H
PLAÇA JOAN PELEGRÍ
BARCELONA

ESPAI INFANTIL 12.30 h

Contacontes amb
La Ciutat Invisible
Espai de jocs i pintacares
amb Arcàdia

CULTURA POPULAR 13.00 h

Colla Bastonera de Sants
Les Postisses, Grup de Danses
Populars i Combatives

DINAR 14.30 h

SOBRETAULA 16.00 h

Trivial Directa
El PP: el Pastor i el Pastisser

ANIVERSARI

VINT ANYS DE LA 'DIRECTA'

ACTE CENTRAL 18.00 h

MONÒLEGS 19.00 h

Manel Vidal i Alba Segarra

CONCERTS 19.30 h

La Ludwig Band
La Mare del Tanu
Partiperes
Sybarites

Hi haurà sopar a la barra

COM ENS POTS DONAR SUPORT?

SUBSCRIU-T'HI

**JA ETS
SUBSCRIPTORA?
FES-TE SÒCIA**

FES UNA DONACIÓ

arc
Assegurem
compromís

www.arc.coop

una altra economia és necessària
una altra forma d'estalviar ja és possible

coop57
serveis financers ètics i solidaris

www.coop57.coop

ger
ENTITAT
CULTURAL I
ESPORTIVA

C/ del PI 25, Ribes, (Garraf), Països Catalans
08810. Tlf: 93 896 12 00. ger@mesvilaweb.com

...aquest estiu posem la directa! amb la nova web
www.entitatger.cat

**KAMILOSETAS
MUSKARIA**

distribuïdora llibertària

www.nodo50.org/kamilosetas
kamilosetas@nodo50.org

Collectiu Ronda
Defensem tots els teus drets

www.cronda.coop
T. 932682199

**Benvingudes a la
comunitat del
llibre crític**

Fes-te sòcia de la llibreria crítica
La Repartidora des de 50€/curs

Descomptes · Llibres gratis · Assemblea anual de sòcies

C/ Reverend Rafael Tramoyeres 8 baix
Benimaclet - València
960 83 56 13 - larepartidora.org

La Directa utilitza els serveis de

foli verd
gràfiques

foliverd.net
foli@foliverd.net
C. de la Llibertat 44,
Gràcia, 08012
Barcelona

**Digitalització
amb sobirania tecnològica**

SomNúvol
.coop

- Som cooperativa
- Som tecnològica
- Som programari lliure

hola@somnuvol.coop

**LA CIUTAT
INVISIBLE**

LIBRERIA CRÍTICA DE BARRI
CATÀLEG DE ROBA
ESTUDIS COOPERATIUS
I COMUNALS
GESTORIA I ASSESSORAMENT
ECONOMIES FEMINISTES

Riera d'Escuder, 38 (08028) · 932 989 947 · invisible.coop

Hooooooooooooo

4.500 subscriptores
100.000 visites úniques al mes

ooooo

ooooooooooooo

**ooo Anuncia't a la Directa
publicitat@directa.cat ola!**

LA DESKOMUNAL

Menú del dia
de dilluns a divendres
de 13:00 h a 15:30 h
Reserves a 93 119 06 92
ladeskomunal.coop

**COLLECTIU PUNT 6
URBANISME FEMINISTA**

PER UNA TRANSFORMACIÓ RADICAL DELS ESPAIS DE VIDA

**NOVA EDICIÓ EN CATALÀ
AMB PROLEG D'ANA POLO**

**COMPARTeix
L'ENERGIA
SOLAR DEL
BARRI**

- GENEREM I COMPARTIM ENERGIA 100% NETA I COOPERATIVA DES DE LES TEULADES DE SANTS (BARCELONA)
- OBERT A VEÏNES, COMERÇOS I OFICINES!
- FER-SE SÒCIA ÉS MOLT FÀCIL!

comunitatbordeta.batec.coop

Amb el suport de l'Institut Català d'Energia, del Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica i del Departament d'Empresa i Treball

LA COMUNITAT ENERGETICA BORDETA

e/s economia social Generalitat de Catalunya

**LA VIDA
SECRETA DE LA
ROBA**

COM EL QUE VESTIM
AFECTA EL PLANETA

Un còmic de Clara Mallart, Anna Llarch i Panchulei
que critica la fast fashion i proposa alternatives existents

**pol·len
COMICS**

TRUMP O LA CAIGUDA DE L'IMPERI AMERICÀ

Les intervencions dels Estats Units a Veneçuela i a l'Iran evidencien una estratègia a la deriva en política exterior i un trencament de la dinàmica que, al llarg del segle XX, l'havien convertit en la gran potència internacional, aplicant una nova forma de colonialisme que no implicava domini territorial

TEXT: **NACHO IBÁÑEZ**

HISTORIADOR I ANALISTA DE POLÍTICA INTERNACIONAL

A un any de la seva segona arribada a la Casa Blanca, l'administració de Donald Trump publicava, a finals de 2025, el document Estratègia de Seguretat Nacional. En aquest full de ruta -de presentació obligatòria en algun moment de cada mandat presidencial des de 1986-, es defineixen les prioritats estratègiques en seguretat i política exterior que han de guiar els Estats Units en els següents anys. Des de "l'amenaça existencial al món lliure" que Ronald Reagan atribuïa a l'URSS, a la "protecció dels interessos nacionals vitals" i l'"America First" ("Amèrica primer") de Trump, l'Estratègia de Seguretat Nacional sol fer importants revelacions sobre la política exterior nord-americana i s'ha convertit en el marc que justifica les seves intervencions arreu del planeta.

Poc després de la seva publicació, Trump iniciava una operació militar a Veneçuela, que va causar desenes de morts i la captura del seu president, Nicolás Maduro, ara empresonat i pendent d'un procés per narcotràfic als EUA. Aquesta intervenció serviria per a un altre objectiu: tallar el flux de petroli veneçolà cap a Cuba, generant una enorme crisi humanitària que pugui justificar futures operacions a l'illa caribenya. Envalentint per l'èxit a Veneçuela i quan l'atenció internacional se centrava

en les amenaces d'annexionar-se Groenlàndia, Trump seguia al seu aliat israelià per iniciar un bombardeig a l'Iran.

Aquest últim episodi sembla mostrar una profunda contradicció amb el compromís de l'actual titular de la Casa Blanca d'acabar amb les campanyes militars prolongades que han marcat profundament la política exterior dels Estats Units. La resposta iraniana ha posat Trump contra les cordes i en un carreó sense sortida, ha provocat una crisi econòmica mundial, ha mostrat la debilitat de les costures del paraigua de seguretat que hauria de protegir les monarquies àrabs i ha tensionat el tradicional vassallatge dels estats europeus respecte a Washington. Trump volia una operació quirúrgica a l'estil veneçolà, però ha acabat mostrant al món els límits als quals s'enfronta la fins fa poc potència hegemònica a escala mundial, en el que moltes analistes pronostiquen com les últimes cuades de la història de l'imperialisme nord-americà.

EL "DESTÍ MANIFEST"

Els Estats Units d'Amèrica neixen, formalment, amb la Declaració d'Independència del 4 de juliol de 1776, ara fa just dos segles i mig. En aquell moment era un territori limitat tretze antigues colònies britàniques establertes a la costa atlàntica. Durant el

Donald Trump rep els cossos d'alguns dels primers soldats dels EUA morts a causa de l'atac iranià a una base militar a Kuwait, a Dover (Delaware)
| DANIEL TOROK

L'atac a l'Iran es contradiu amb el compromís de l'actual titular de la Casa Blanca d'acabar amb les campanyes militars de llarga durada que han marcat la política exterior dels EUA

segle XIX es desenvolupa la doctrina anomenada del “destí manifest” que atorgava una mena de dret diví justificador de l'expansió cap als vastos territoris de l'oest, amb l'extermini gairebé total dels pobles i l'expropiació de les terres on vivien. És la mateixa plantilla que més endavant utilitzaria el moviment sionista per reivindicar els seus drets sobre la “terra promesa” a Abraham.

Arribada al Pacífic, la jove nació americana s'annexiona Texas i inicia una guerra amb Mèxic després del qual la meitat del territori mexicà passa a formar part dels Estats Units l'any 1848. Vint anys més tard es compra Alaska a la Rússia tsarista per 7,2 milions de dòlars i així van quedar definides, amb algun moviment posterior anecdòtic, les fronteres actuals dels EUA. És a dir, en menys d'un segle la superfície de la unió s'havia multiplicat gairebé per vint.

Consolidada la “colonització interior”, comença una nova etapa expansiva que no passa necessàriament per l'annexió de territoris, sinó més aviat per la projecció d'influència i la imposició d'un determinat model polític, social, cultural i econòmic. Lluny de ser, en un principi, una estratègia genuïna, el fet és que la nova potència havia arribat tard al repartiment colonial europeu d'Àfrica i Àsia, de manera que va haver d'optar per formes indirectes de dominació. ►

► De fet, per a contrarestar aquest desavantatge enfront de les potències europees, unes dècades més tard, seria un president nord-americà, Woodrow Wilson (1913-1921), un dels més fermes defensors del dret a l'autodeterminació dels pobles, en un intent de projectar-se com a defensor de la sobirania dels territoris colonitzats, això sí, per aplicar-los altres formes més subtils de colonialisme.

EL "PATI DEL DARRERE"

Abans d'això, l'atenció de Washington ja estava centrada en el que es coneixeria com el seu "pati del darrere" (*backyard*), on, seguint l'anomenada doctrina Monroe ("Amèrica per als americans"), formulada pel president James Monroe el 1823, considerava tot el continent com la seva àrea d'influència. El seu salt definitiu cap a l'imperialisme global arribaria l'any 1898, quan, aprofitant la decadència de l'Imperi espanyol i les llargues lluites per la independència de les últimes colònies que aquest tenia a l'altra banda de l'Atlàntic, pren el control de Puerto Rico, les Filipines i Guam. Cuba, tot i constituir-se formalment com un territori independent, va quedar sota la tutela de Washington, i esdevingué un valuós exemple de l'ús de mecanismes de control indirecte que caracteritza l'imperialisme estatunidenc.

Durant les dècades següents se succeïren les intervencions militars en el pati del darrere com les d'Haití, Nicaragua o la República Dominicana, establint un patró de dominació a través de la imposició de governs afins que protegissin els seus interessos econòmics. Així, l'Amèrica central, del sud i el Carib es converteix en el laboratori d'un imperialisme singular on no són necessàries les annexions territorials massives, sinó que l'hegemonia s'exerceix creant dependències duradores i on la sobirania dels territoris es veu condicionada al benefici que en treguin els Estats Units o empreses nord-americanes com l'emblemàtica United Fruit Company.

Amb la Guerra Freda, el temor al comunisme va servir de justificació per a expandir aquest model a escala global. Es tractava de consolidar el domini polític i econòmic dels Estats Units a tots els continents, disfressat per la retòrica d'estendre la llibertat i la democràcia. Les guerres a Corea o al Vietnam, la participació en cops d'estat com els de Guatemala o Xile o inclús la creació de l'OTAN, seguien el mateix patró de dècades anteriors: combinar poder militar amb pressió econòmica, afegint-hi una dimensió de guerra ideològica. Aquest patró perdurà fins a la caiguda de l'URSS i consolidarà el marc per l'hegemonia imperial dels Estats Units en les dècades següents.

EL "FINAL DE LA HISTÒRIA"

Amb la desaparició de la Unió Soviètica, s'inicia una nova etapa en l'ordenament geopolític global, el que el polític Francis Fukuyama va anomenar com "el final de la Història". Segons la seva tesi, la Història representada com una forma de lluita ideològica havia culminat amb la victòria universal de la democràcia liberal i l'economia mercat, encarnades i liderades ambdues pels Estats Units. Des d'aquesta perspectiva, l'hegemonia nord-americana era indiscutible: era la gran potència global en l'àmbit militar, polític, econòmic i a això caldria afegir la seva influència cultural arreu del món. Quedava per veure si aquesta supremacia podia perdurar per sempre.

Durant els anys posteriors al final de la Guerra Freda, els EUA es van erigir en l'actor central de l'ordenament global i van imposar el model de governança construït després de la Segona Guerra Mundial. La seva projecció d'influència va quedar clarament plasmada en el seu domini de les grans institucions econòmiques com el Fons Monetari Internacional o el Banc Mundial, convertides en eines crucials per a la promoció del model neoliberal representat per Washington. Així, l'obtenció de crèdits a estats que necessitaven reactivar l'economia es condicionava a l'acceptació de les regles de joc marcades pels Estats Units. D'aquesta manera es restringia l'autonomia i la sobirania de molts països en una forma d'influència de caràcter clarament imperial.

Woodrow Wilson, president entre 1913 i 1921, es va erigir en gran defensor del dret a l'autodeterminació dels pobles, amb la idea d'implantar formes més subtils de colonialisme

Al mateix temps, els EUA construeixen una enorme xarxa de bases militars a tots els continents habitats, que assegura una presència permanent en llocs estratègics d'arreu del món. Això els permet intervenir directament en qualsevol conflicte mundial, sovint utilitzant, de forma selectiva, l'argument de la necessitat de protegir justament aquestes instal·lacions. Des de guerres a gran escala com les de l'Iraq o l'Afganistan, fins a operacions més limitades i encobertes en altres regions, aquesta política s'emmarca dins d'un model particular d'imperialisme, que busca assegurar l'estabilitat de l'ordenament internacional segons els interessos nord-americanes, tot controlant les decisions polítiques i econòmiques dels països afectats però sense annexionar-se formalment el territori.

Els fracassos de guerres com les esmentades a l'Iraq i Afganistan comencen, però, a mostrar els límits i a obrir fissures en aquesta hegemonia global i creen una tendència que no deixarà d'accentuar-se. L'ascens de noves potències com la Xina o l'Índia, la consolidació de blocs regionals o la creació d'estructures polítiques i econòmiques amb nous actors emergents com els BRICS (Brasil, Rússia, l'Índia, la Xina i Sud-àfrica, inicialment) o l'Organització de Cooperació de Shanghai, que escapen del control de Washington, deixen entreveure un panorama geopolític multipolar, que soscava, a poc a poc, la seva supremacia.

UNA ESTRATÈGIA A LA DERIVA

Les decisions unilaterals, les operacions militars arriscades i el trencament de pactes internacionals, han accelerat la fragmentació de l'ordenament jurídic global que fins fa poc sostenia l'hegemonia global dels EUA i han posat en evidència com el control absolut del poder imperial s'ha convertit en una aspiració cada cop més difícilment sostenible. Amb l'arribada de l'administració Trump, semblen ser els mateixos Estats Units els interessats en destruir tota la bastida de poder global que havien construït, construït sota la premissa de l'"orde basat en regles".

Les polítiques de Trump, des de bloquejos comercials fins a operacions militars sense objectius clars ni consens internacional, han posat en evidència la vulnerabilitat de l'hegemonia

Una missió aèria a l'Afganistan, país que la presidència de George W. Bush va declarar l'epicentre de la seva "guerra contra el terrorisme", en resposta als atacs de l'11 de setembre de 2001.

Els seus aliats tradicionals qüestionen cada cop més la capacitat dels EUA de garantir la seguretat global i marquen la transició cap a dinàmiques d'influència més fragmentades

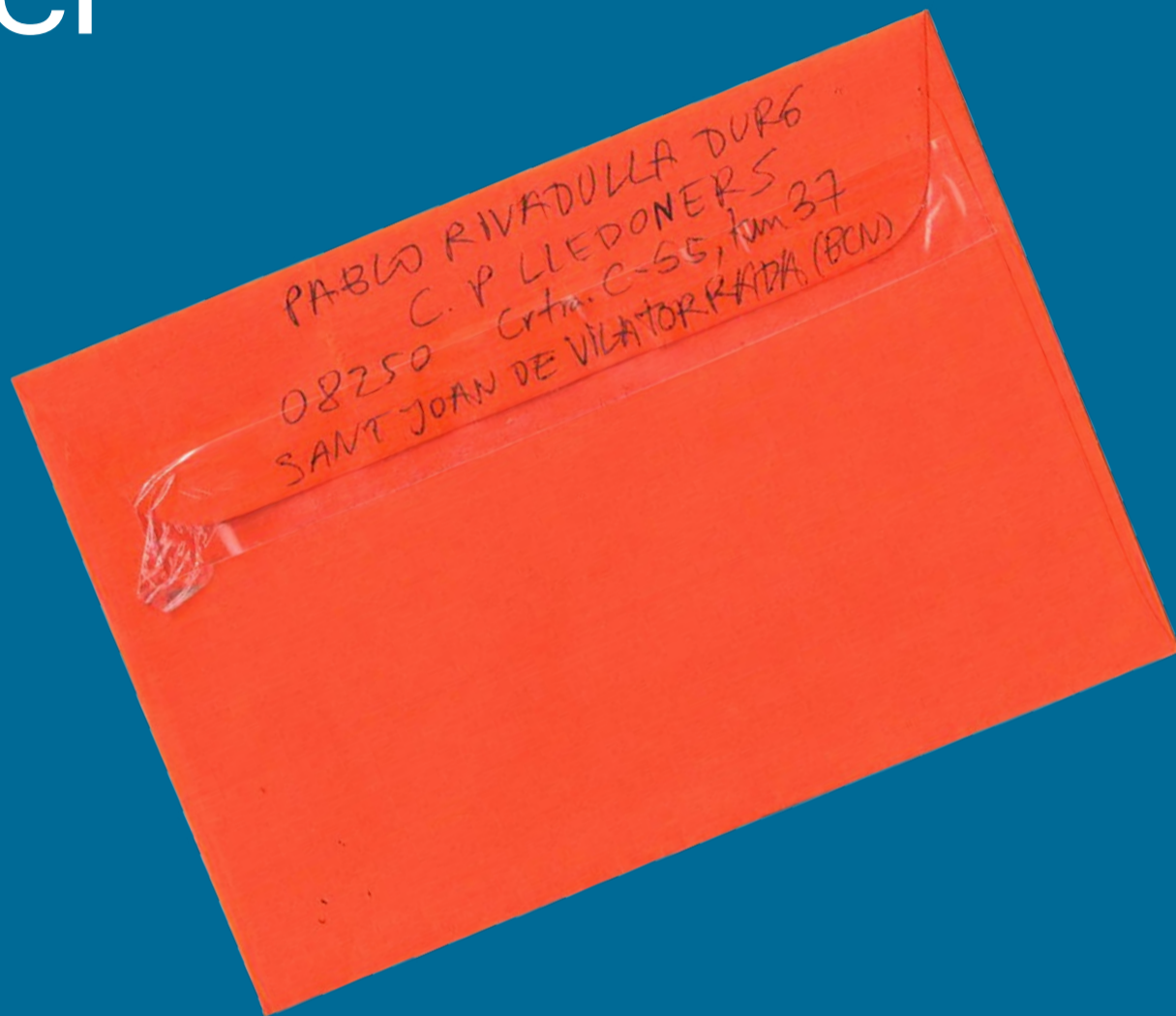
establerta des de fa moltes dècades, i han deixat veure al món la doble moral en què es basa la política exterior dels EUA. Els seus aliats tradicionals qüestionen cada cop més la capacitat estatunidenca de garantir la seguretat global, assenyalant el començament del declivi de l'imperialisme nord-americà i una transició cap a formes més fragmentades d'influència internacional, on cada potència busca garantir la seva pròpia àrea d'influència.

No obstant això, no podem deixar encara de considerar els Estats Units com la principal potència mundial, tal com demostra la seva incomparable força militar, la supremacia del dòlar o la seva capacitat tecnològica. El que sí és cert és que el seu poder ja no és absolut, i que Washington sembla actuar dins d'uns marges limitats que abans no existien. La presència de nous actors globals limita la seva llibertat d'acció i posa en qüestió la seva hegemonia i el model d'imperialisme unilateral que ha caracteritzat la política exterior nord-americana durant més d'un segle.

La guerra actual a l'Iran exemplifica molt bé aquests límits, tot mostrant una potència incapaç de derrotar la república persa i doblegar-la als seus interessos tot i comptar amb una superioritat militar aclaparadora. Aquesta situació evidencia que, malgrat continuar mantenint una posició de lideratge, l'imperialisme clàssic nord-americà ja no pot imposar-se sense restriccions, i que la seva supremacia es troba en un procés de replantejament dins d'un escenari global més complex i incert. ●

Pablo Hasél

Raper

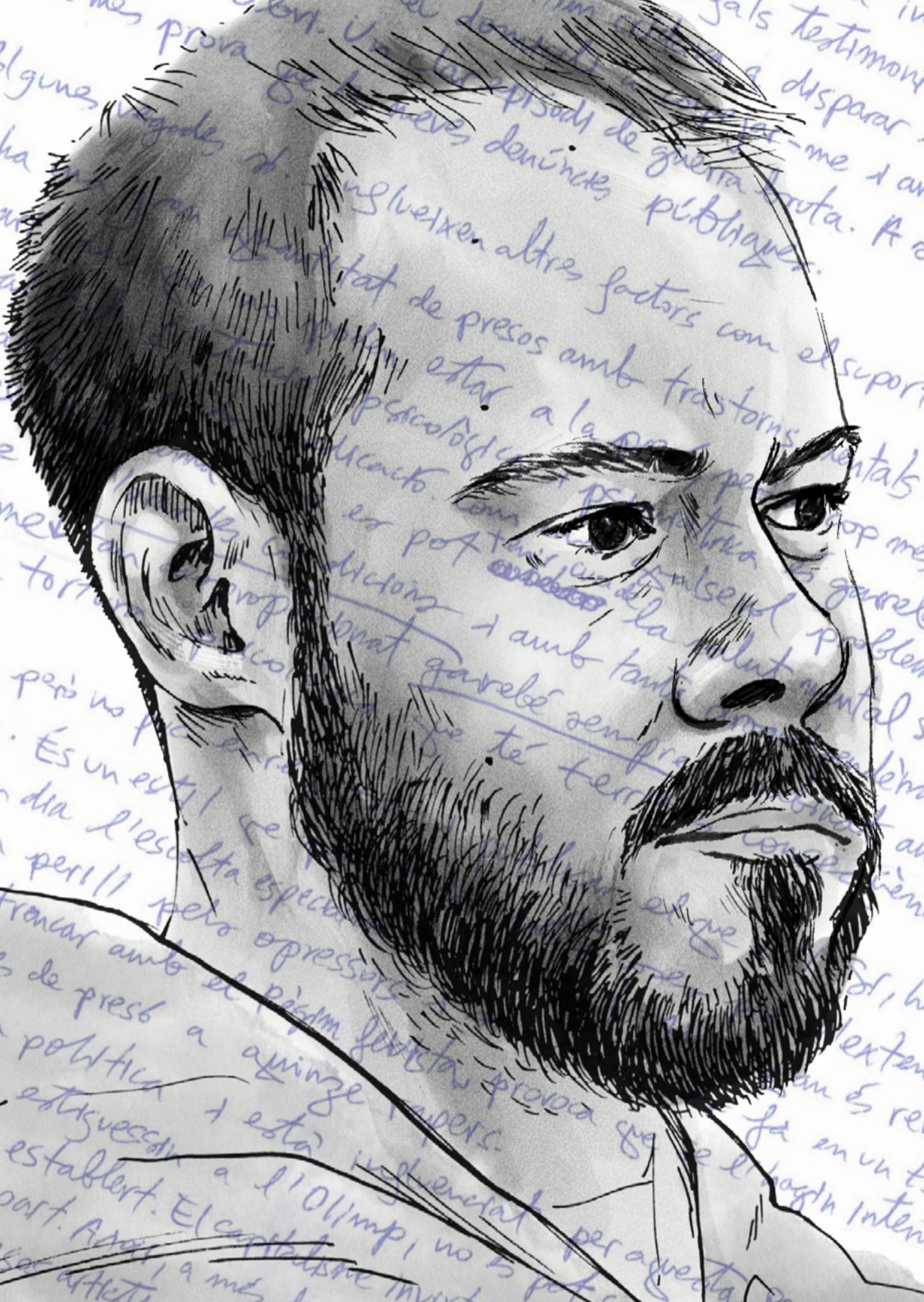

“Els presos polítics no hem de ser reeducats ni hem de renegar d’una lluita justa”

art
supos
de que
subor
10-)
patèr
11-)
+ la resta
els delictes
a col·lectius
- - - - -

per encartellar a favor del referèndum. Tot i que el fals testimoni que van dur al
 Vaig denunciar públicament l'agent i el fals testimoni que van dur al
 fotografies i missatges on apareixia el meu nom i el fals testimoni que van dur al
 d'empreses. Va venir el meu donant i em va disparar i agredir indepen-
 mera direcció? Obrir un nou episodi de guerra bruta. A sobre el conde-
 jo sense més prova que la meua denúncia pública.

6-) Algunes vegades hi ha influència d'altres factors com el suport exterior o el
 7-) Hi ha un estat de preses amb trastorns mentals molt greus. E-
 Penitenciaris, però no completen-
 sera legal. El puntivisme és una tor-
 Tot ho ha de fer amb dignitat i sense oportu-
 El puntivisme és una tor-
 factors, és una tor-
 8-) Farig rap, però no ho fa
 molt a saltar. És un estil que
 lletres i que avui en dia l'escelta especia-
 el converteix en un perill però expressors
 l'espanyol que no va trancar amb el règim
 carregar amb condemnes de presó a quinze papers.
 9-) Tot depèn de la política i està influenciat per aquesta per molt q-
 hestes activitats i està influenciat per aquesta per molt q-
 ra fer-ho amb ordre establert. El capitalisme invirta molt en fer creure l'a-
 el art és un món a part. A més de amb represors, censura, calúmnies i men-
 ns, evita més compromisos amb la causa obrera i popular.
 S. Cal desmarcar la llengua i com tants drets i llibertats nacion-
 nombres agressions.
 l'Estat només degensa la plena llibertat d'expressió per als f-
 le degensors del seu règim. Els límits han d'estar (com en teoria
 d'odi que tergiversen) en els límits han d'estar (com en teoria
 vulnerables. També en les difamacions provades. Aquí pro-

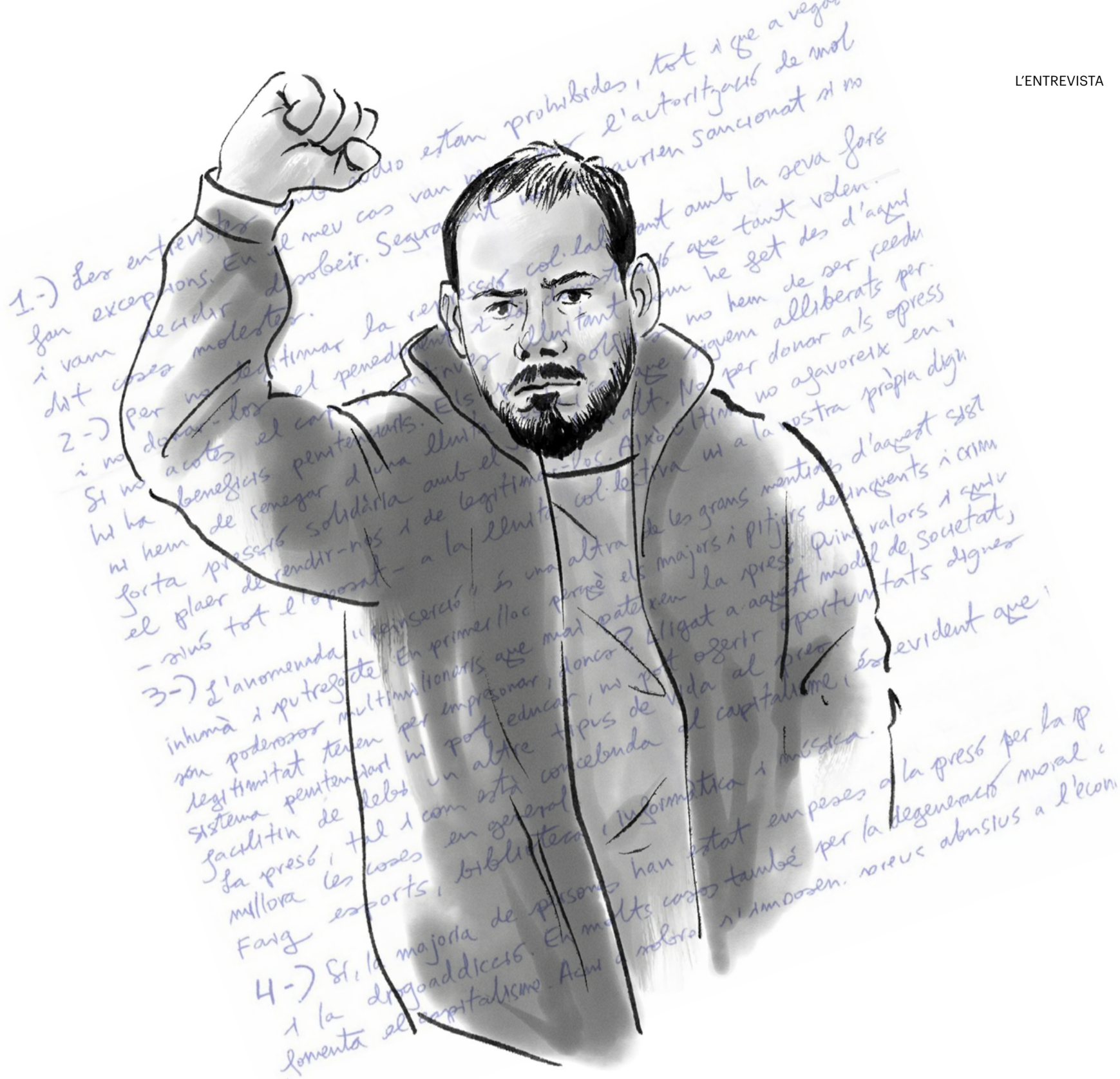

El 16 de febrer de 2021, Pau Rivadulla Duró (Lleida, 1988), conegut amb el seu nom artístic, Pablo Hasél, va ser detingut a l'interior de la Universitat de Lleida. Es va tancar a l'edifici del Rectorat amb un centenar de persones per evitar ingressar a la presó i complir una condemna de nou mesos i un dia per enaltiment del terrorisme i injúries contra la Corona i les institucions de l'Estat. El seu empresonament va desencadenar una onada de protestes, a conseqüència de les quals 109 persones van ser detingudes en una setmana. Ja han passat més de cinc anys, però encara és previst que estigui privat de llibertat fins al 2027. A aquella primera condemna es van sumar altres causes fins a computar un total de sis anys de presó. Entre els versos que inclosos en el procediment que va motivar la primera detenció hi ha, per exemple, *"Luego califican de violento tirarles cócteles molotov"*, *"Pena de muerte ya a las Infantas patéticas"* o *"Ojalá vuelvan los GRAPO y te pongan de rodillas"*. El de Hasél no és un cas únic. Amb el Codi Penal espanyol a la mà, quinze músics més han estat condemnats a penes de presó per les seves cançons: el mallorquí Valtònyc, que va estar exiliat, dotze membres de La Insurgencia i el raper Black Marfil. Durant els anys privat de llibertat, Hasél ha escrit dos poemaris: 'Erosionant murs' (2022) i 'Prova de vida' (2026), tots dos amb Pol·len Edicions. L'últim acaba de sortir del forn i inclou 162 poemes que va escriure entre el 2024 i el 2025 al Centre Penitenciari Ponent, on ha estat reclòs fins a l'octubre de 2025, quan va ser traslladat a Lledoners (a Sant Joan de Vilatorrada, el Bages).

Aquesta entrevista s'ha hagut de fer en unes condicions especials marcades pel règim penitenciari. Les preguntes han estat enviades per correu postal, així com les respostes, manuscrites. No ha estat, doncs, possible establir un contacte directe amb l'entrevistat, una circumstància que anul·la el diàleg i l'opció de repreguntar. Igualment, la imatge de l'entrevistat es mostra amb il·lustracions davant la impossibilitat de fer-li fotografies.

TEXT: **GEMMA GARCIA**

IL·LUSTRACIONS: **FELIPE DE SAN PEDRO**

Hem hagut de fer aquesta entrevista per escrit. Fa poc vas patir una sanció per fer-ne una per ràdio. Què limita i com es regulen les comunicacions dins de la presó i cap enfora?

Les entrevistes amb àudio estan prohibides, tot i que a vegades fan excepcions. En el meu cas, van negar-nos l'autorització de moltes entrevistes i vam decidir desobeir. Segurament no m'haurien sancionat si no hagués dit coses molestes.

Podries haver sortit de la presó acollint-te a alguns beneficis penitenciaris. Per què has decidit no fer-ho?

Per no legitimar la repressió col·laborant amb la seva farsa ni donar-los el penediment i la domesticació que tant volen. Si no acotes el cap i continues lluitant, com he fet des d'aquí, no hi ha beneficis penitenciaris. Els presos polítics no hem de ser reeducats ni hem de renegar d'una lluita justa. Cal que siguem alliberats per la forta pressió solidària amb el cap ben alt. No per donar als opressors el plaer de rendir-nos i de legitimar-los. Això últim no afavoreix en res, sinó tot el contrari, ni la lluita col·lectiva ni la nostra pròpia dignitat.

Teòricament, la reinserció és la finalitat de la privació de llibertat. D'acord amb la teva experiència en presons catalanes, creus en la funció de reinserció de la presó? Quines implicacions té reinserir-se?

L'anomenada reinserció és una altra de les grans mentides d'aquest sistema inhumà i putrefacte. En primer lloc, perquè

els majors i pitjors delinqüents i criminals són poderosos multimilionaris que mai pateixen la presó. Quins valors i quina legitimitat tenen per empresonar, doncs? Lligat a aquest model de societat, el sistema penitenciar ni pot educar ni pot oferir oportunitats dignes que facilitin de debò un altre tipus de vida al pres. La presó, tal com està concebuda en el capitalisme, és evident que no millora les coses en general.

La majoria de les persones privades de llibertat a Catalunya estan condemnades per delictes contra el patrimoni i l'ordre socioeconòmic o per delictes contra la salut pública (en molts casos, tràfic de drogues). La pobresa empresona?

La majoria de les persones han estat empeses a la presó per la pobresa i la drogoaddicció, en molts casos també per la degeneració moral que fomenta el capitalisme. Aquí, a sobre, s'imposen preus abusius a l'economat (fins i tot a les trucades telefòniques) i se sobreexplota els presos que treballen per una misèria denigrant.

A més dels delictes d'enaltiment del terrorisme, injúries a la Corona i calúmnies contra institucions de l'Estat, també estàs condemnat per agredir un periodista de TV3 i amenaçar un testimoni en un judici contra uns policies de Lleida.

En el cas del manipulador de TV3, va ser una resposta a una agressió seva prèvia. Ho va exagerar tot, sense proves, i per ser

“Tot depèn de la política. Per molt que tants artistes actuïn com si estiguessin a l’Olimp, no es pot ser neutral. No posicionar-se suposa fer-ho amb l’ordre establert”

qui soc, van condemnar-me. Quant al muntatge policial i judicial de la Guàrdia Urbana de Lleida, és encara més escandalós. Un company, llavors menor, va rebre una brutal pallissa d’un agent feixista per encartellar a favor del referèndum. Tot i l’informe mèdic van ser absolts. Vaig denunciar públicament l’agent i el fals testimoni que van dur al judici, aportant fotografies i missatges on aquest últim cridava a disparar i agredir independentistes i gent d’esquerres. Van venir al meu domicili a colpejar-me i a amenaçar-me. Qui va donar-li la meua direcció? Obvi. És un episodi clar de guerra bruta. A sobre, el condemnat vaig ser jo sense cap més prova que les meves denúncies públiques.

Un cop a dins de la presó, la consecució de drets va relacionada amb el capital cultural i econòmic?

Algunes vegades sí. També hi influeixen altres factors com el suport exterior o l’actitud.

La taxa de suïcidis a les presons catalanes és dues vegades superior al de les de l’Estat espanyol, segons el Consell d’Europa. Fa poc, n’hi ha hagut tres, i més de la meitat de la població privada de llibertat té problemes de salut mental. Com afecta la salut el fet d’estar pres i quin abordatge se’n fa?

Hi ha una gran quantitat de presos amb trastorns mentals molt greus. El Codi Penitenciari diu que no poden estar a la presó, però, un cop més, no compleixen la seva legalitat. L’atenció psicològica i psiquiàtrica és gairebé inexistent. Tot ho “arreglen” amb medicació. Com amb qualsevol problemàtica, s’ha d’abordar l’arrel i no es pot tenir cura de la salut mental sense oportunitats dignes, sense millorar les condicions i amb tanta drogodependència. El punitivisme, gairebé sempre tan desproporcionat, combinat amb la resta factors, és una tortura psicològica que té conseqüències terribles.

No et va ser possible gravar una cançó amb el pianista Albert Marquès. Trobes a faltar fer rap? Quina potencialitat té aquest estil musical?

Faig rap, però no puc enregistrar i publicar el que vull. Ho he trobat molt a faltar. És un estil que permet dir moltes coses per l’extensió de les lletres i que avui en dia l’escolta especialment molt jovent. Això, quan és revolucionari, el converteix en un perill per als opressors. I si a sobre es fa en un estat com l’espanyol, que no va trencar amb el règim feixista, provoca que se l’hagin intentat carregar a base de condemnes de presó a quinze rapers.

El poeta Gabriel Celaya, el 1955, maleïa la poesia concebuda com “un luxe cultural pels neutrals” i de qui no pren partit “fins a tacar-se”. Quina relació creus que ha de guardar l’art, com la música i la poesia, amb la política?

Tot depèn de la política i està influenciat per la política. Per molt que tants artistes actuïn com si estiguessin a l’Olimp, no es pot ser neutral. No posicionar-se suposa posicionar-se amb l’ordre

establert. El capitalisme inverteix molt a fer-nos creure l’absurd que l’art és un món a part. Així, a més d’amb repressió, censura, calúmnies, menyspreu i suborns, evita més compromisos artístics amb la causa obrera i popular.

Durant molt temps vas escriure lletres en castellà, però en el poemari *Erosionant murs* expliques que vas adonar-te que havia estat un error no crear més en català. En el context actual, utilitzar la llengua catalana és una decisió política?

Sí, cal defensar la llengua que, com tants drets i llibertats nacionals, pateix nombroses agressions.

El Tribunal Suprem, en una sentència sobre el teu cas, va dictar que la llibertat d’expressió no pot fer-se servir “com un xec en blanc”. Creus que la llibertat d’expressió té límits? Quins són? En tot cas, què i qui ha de definir-los?

L’Estat només defensa la plena llibertat d’expressió per als feixistes i la resta de defensors del seu règim. Els límits han d’estar -com en teoria diuen els delictes d’odi que tergiversen- en els atacs brutals a col·lectius vulnerables. També en les difamacions provades. Aquí passa al contrari, es protegeix els poderosos fins i tot quan se’ls critica amb proves i es permet difondre el racisme, del masclisme, de l’homofòbia i de la transfòbia, de l’enaltiment de genocidis feixistes com el sionista, etcètera. Defenso una plena llibertat d’expressió per atacar qui nega la dignitat humana i cap ni una per a qui la vulnera greument.

Ja no hi ha lluita armada a l’Estat. Creus que es continua aplicant el Codi Penal sense tenir-ho en compte?

Sí, també com a excusa per reprimir també molts missatges que no al·ludeixen aquesta, perquè volen que condemnem tot mitjà de lluita que els pugui perjudicar. Tot plegat mentre posen la violència quotidiana d’incomptables maneres.

Les xarxes socials van plenes d’amenaçes, fins i tot de mort, protagonitzades per l’extrema dreta. Hi ha una doble vara de mesurar?

Al feixisme se li permet fins i tot exercir la violència impunement, com va passar amb les caceres racistes a Torre Pacheco, recentment. Això no seria possible si els cossos policials i els aparells judicials no estiguessin en mans de feixistes o col·laboracionistes. Tenen el veritable poder, d’aquí la doble vara.

“Els antifeixistes hem de lluitar assenyalant l’arrel de la xacra feixista i trepitjar el fang per defensar millores importants en les condicions de vida”

Els darrers anys, el govern espanyol s'ha compromès a reformar el Codi Penal per modificar o derogar alguns delictes relacionats amb la llibertat d'expressió, com els d'injúries a la Corona, ultratge a la bandera o les ofenses religioses. De moment, no ho ha fet. A què ho atribueixes?

El PSOE, per molt que les seves croses l'intentin blanquejar i no pari de fer campanyes de màrqueting buides de contingut, és un pilar del règim hereu de l'etapa franquista. Sempre, com ara, ha reprimat amb acarnissament tota lluita realment democràtica i antifeixista. Són ferotges enemics de la causa obrera i popular, servidors de l'oligarquia antidemocràtica. Així que, tant per això com per la falta de pressió dels seus socis domèstics i de l'encara fluixa mobilització, han triat aprovar més lleis repressives i multiplicar el pressupost repressiu i militar.

En paral·lel a l'auge de l'extrema dreta, també s'ha produït un auge de procediments judicials sobre aquesta tipologia de delictes. Creus que aquest context afavoreix l'autocensura?

Crec, sobretot, que l'augment d'aquests casos repressius respon a l'agreuement de la crisi del règim. Fa anys que estan molt nerviosos pel rebuig massiu a aquest tipus d'estat i volen aturar lluites amb el terror repressiu. La por tan estesa afavoreix l'autocensura a curt termini, però a la vegada, el context cada dia més asfixiant de retallades de tota mena provocarà que més persones trenquin amb aquesta por.

L'extrema dreta ha arribat a les institucions i fins i tot ha aconseguit fer penetrar bona part del seu discurs entre àmplies capes de la societat. En què ha fallat el moviment antifeixista? I com cal respondre al context actual?

Moltes polítiques de l'extrema dreta, dels feixistes, les comparteixen o són similars a les dels partits que fins i tot diuen representar l'oposat. Així que crec que, en primer lloc, cal analitzar els fets i no deixar-se prendre el pèl per la retòrica buida i electoralista. També penso que els antifeixistes hem de lluitar assenyalant l'arrel de la xacra feixista i trepitjar el fang per defensar millores importants en les condicions de vida. Si no, el descontentament lògic a causa de la pobresa en augment i la corrupció perpetuada pels falsos progressistes, l'aprofiten els feixistes. A la vegada és urgent difondre amb explicacions comprensibles a qui serveixen els feixistes i crides a la lluita col·lectiva per fer-los front i arrencar drets i llibertat.

Com valores la mesura de l'amnistia i el fet d'haver-ne estat exclòs?

Ha estat una amnistia molt reduïda que ens ha oblidat a nombrosos presos polítics i això cal denunciar-ho. Però sense la lluita solidària no se n'haurien beneficiat tants represaliats i això és una bona notícia. Ara cal continuar treballant per l'amnistia total. ●

Ideari

MARC AURELI ENTRE CRIPTOBROS

TEXT: **VICTOR SERRI**
IL·LUSTRACIÓ: **PAU FABREGAT**

Influencers i autors d'èxit de l'entorn de la masclosfera reivindiquen l'estoïcisme, una escola filosòfica sorgida a l'antiga Grècia que interpellava a l'autocontrol i la responsabilitat. Ho fan amb una formulació superficial i desvirtuada, enfocada en l'enduriment emocional com a fórmula per a l'èxit econòmic, social i sexual

“**A**ixeca't a les quatre de la matinada. Ves a caminar mentre surt el sol. Dutxa't amb aigua freda. Fes burpees. Pren molta proteïna per esmorzar. Pren un cafè d'especialitat. Comença el dia emprenent. No facis cas de les coses que no controles. No pensis en les emocions. Els guanyadors comencen així el dia”.

Tot això, que podria semblar un fragment de poesia urbana contemporània és, en realitat, un resum dels hàbits que molts influencers promouen dins d'això que es coneix com a “masclosfera digital”. I tot aquest conjunt de rutines, paradoxalment, sovint es presenten com una recuperació moderna d'una escola de pensament mil·lenària, l'estoïcisme, malgrat que provenen d'entorns que acostumen a desconfiar del pensament filosòfic i de l'intel·lectualisme. Però, per què justament l'estoïcisme? Per què un corrent filosòfic amb més de 2.300 anys d'història ha tornat a guanyar popularitat al segle XXI?

Aquesta història comença al voltant de l'any 300 abans de Crist. Zenó de Cítion, un comerciant de l'illa de Xipre que ho havia perdut tot en un naufragi, va arribar a una conclusió que acabaria marcant el pensament occidental durant segles: les persones tenen poc control sobre el que els passa, però sí que poden controlar com reaccionen al que els passa. Incapaç de controlar el mar o la fortuna, Zenó va transformar la seva experiència en una reflexió filosòfica sobre la resiliència i l'autodomini. Així va néixer l'estoïcisme. La doctrina es va estendre de seguida pel món grec i, posteriorment, per l'imperi romà, i va atreure figures de perfils molt diversos. Entre els seus principals representants hi trobem Epictet, que havia estat esclau; Sèneca, senador i assessor imperial; i, sobretot, l'emperador Marc Aureli. Els escrits personals del mandatari, publicats després de la seva mort amb el títol de *Meditacions*, continuen sent avui una de les portes d'entrada més populars a l'univers estoic.

Després de la mort de Marc Aureli, però, l'estoïcisme va iniciar un llarg declivi i va anar desapareixent com a pràctica dominant, en gran part a causa de l'expansió del cristianisme. A mesura que canviava el mapa polític i social europeu, també ho feien les hegemonies culturals. Moltes tradicions filosòfiques clàssiques van ser relegades a la categoria del paganisme primitiu en el millor dels casos -i, en el pitjor, considerades herètiques i dignes de ser destruïdes. Amb el temps, l'estoïcisme va deixar de ser una guia pràctica de vida per convertir-se en objecte d'estudi erudit. Ja en l'època moderna, la filosofia clàssica va quedar majoritàriament confinada a les universitats i als cercles acadèmics, entesa com una tradició històrica més, com l'epicureisme o el pensament socràtic.

Però aquesta condició va canviar a mitjan segle XX gràcies en gran part a un grapat de personatges que no tenien res a veure amb l'àmbit acadèmic o dels estudis filosòfics: un soldat i dos psicoterapeutes, als quals es va afegir un escriptor expert en màrqueting, que va marcar el punt d'inflexió definitiu.

EPICTET AL VIETCONG

Anys setanta, en plena guerra del Vietnam. El vicealmirall de l'armada dels Estats Units James Stockdale pilota un avió d'atac sobre territori enemic quan és abatut. Obligat a ejectar-se de la nau, cau amb paracaigudes, queda greument ferit i és capturat gairebé immediatament per forces del Vietcong. L'operació militar en què participava havia fracassat. Stockdale és traslladat a la presó de Hoa Lo, a Hanoi, coneguda irònicament pels presoners nord-americans com el “Hanoi Hilton”. Construïda

durant l'època colonial francesa, el penal s'havia convertit en un centre d'interrogatoris on la tortura era una pràctica sistemàtica per obtenir informació d'interès militar. Les condicions eren extremes i molts dels que hi entraven no en sortien vius. Durant set anys, Stockdale hi va romandre empresonat. Va ser encadenat, colpejat i sotmès a tortures reiterades. La cama que s'havia fracturat en la caiguda li van trencar novament durant els interrogatoris. També va patir humiliacions públiques utilitzades amb finalitats propagandístiques. La seva existència es va reduir a la supervivència física i mental dins d'un entorn dissenyat per destruir qualsevol resistència psicològica. Malgrat tot, Stockdale va sobreviure. I no només això: va aconseguir mantenir una estabilitat mental notable, fet que després despertaria l'interès en diversos àmbits, de la filosofia o la psicologia a l'estratègia militar.

Un cop alliberat, la pregunta era inevitable: com havia estat possible resistir durant tant de temps en aquelles condicions? La seva resposta donaria lloc al que avui es coneix com “la paradoxa de Stockdale”. Segons explicaria ell mateix, els presoners que mantenien una esperança constant d'alliberament imminent -per Nadal, per Pasqua, abans de l'estiu...- sovint eren els primers a enfonsar-se quan aquestes expectatives no es complien. La decepció reiterada acabava erosionant la seva voluntat fins al col·lapse. Els supervivents, en canvi, adoptaven una actitud diferent: acceptaven plenament la duresa de la situació sense construir fantasies sobre una sortida pròxima, però sense renunciar mai a resistir.

Però aquesta manera d'aquest oficial estatunidenc d'afrontar l'empresonament no va sorgir espontàniament. Abans de la guerra, Stockdale havia descobert els textos d'Epictet, l'antic esclau grec del segle I que esdevindria un dels principals pensadors estoics. Durant els anys de presó, aquelles idees es van transformar en una eina pràctica de supervivència: distingir entre el que depèn de nosaltres i el que no, acceptar la realitat sense resignació i preservar la llibertat interior fins i tot en condicions extremes. Després de la guerra, Stockdale -condecorat amb la Medalla d'Honor i més tard candidat a la vicepresidència dels Estats Units fent ticket amb

l'independent populista Ross Perot- va publicar l'article “Coratge sota el foc: posant a prova les doctrines d'Epictet en un laboratori de comportament humà” (Universitat de Standford, 1993), un relat en què interpretava la seva experiència com una prova de la validesa dels principis estoics.

L'exemple de Stockwell va tenir un efecte inesperat. Després d'anys de silenci, la tradició cultural de l'Occident va redescobrir la tradició estoica, reconnectant una filosofia antiga amb problemes contemporanis.

‘GLADIATOR’ A SILICON VALLEY

Progressivament, l'estoïcisme gaudia d'una particular renai-xença en el món emergent de la psicoteràpia. Segons Massimo Pigliucci, filòsof, biòleg i autor del llibre *Cómo ser un estoico: Utilizar la filosofía antigua para vivir una vida moderna* (Booket, 2021), “la història de l'estoïcisme modern va començar realment amb la invenció de la teràpia cognitivoconductual, als anys cinquanta i principis dels seixanta. Això és perquè les figures clau que van iniciar aquest enfocament psicoterapèutic, com Aaron Beck i Albert Ellis, es van inspirar directament en els antics estoics, especialment Marc Aureli i Epictet”.

Hi ha, però, un altre element decisiu. Segons Pigliucci, si la teràpia cognitivoconductual és possiblement la psicoteràpia amb més evidència científica disponible avui (és a dir, la que funciona millor), això indirectament suggereix que moltes tècniques estoiques funcionen. És un detall important per la seva aplicació en el dia a dia. Parlant d'aquesta connexió entre ►

JAMES STOCKWELL VA NARRAR A ‘CORATGE SOTA EL FOC’ COM VA RESISTIR COM A PRESONER DE GUERRA AL VIETNAM APLICANT ELS PRINCIPIS ESTOICS

► psicoteràpia i estoïcisme, Albert Ellis va arribar a afirmar que la millor manera de resumir l'esperit de la teràpia cognitiu-conductual era, de fet, una cita d'Epictet, el filòsof favorit de James Stockdale: "Els homes no són molestats per les coses, sinó per les opinions que es tenen sobre elles". Aquestes van ser les llavors que trigarien gairebé mig segle a donar els fruits actuals.

Donald Robertson, psicoterapeuta cognitiu-conductual i autor dels èxits de vendes *Piensa como un filósofo Griego* i *Piensa como un emperador romano* (ambdós a Temas de Hoy) explica el procés d'aquesta manera: "ja hi havia milions de persones arreu del món que llegien les *Meditacions* de Marc Aureli o les obres de Sèneca, però no es trobaven per parlar de filosofia". Això, segons Jules Evans, historiador i autor de *Filosofia para la vida* (Grijalbo, 2013), va començar a canviar als anys noranta, quan l'arribada d'internet va permetre construir comunitats en línia. Allà va néixer un moviment que difícilment hauria pogut existir sense aquesta via de connexió.

En aquell mateix període, la figura de Marc Aureli va reapareixer en un *blockbuster* cinematogràfic que recuperava l'esperit de les grans superproduccions històriques dels anys cinquanta: *Gladiator* (Ridley Scott, 2000). A la pel·lícula, apareix aquest emperador i s'hi plasma la seva filosofia. Però els principis de l'estoïcisme també es reflecteixen per mitjà del personatge de Maximus, un protagonista que centra els seus esforços a distingir el que pot controlar del que queda fora del seu control.

Aquests anys coincideixen també amb l'expansió d'internet i l'ascens de Silicon Valley, un context especialment favorable per a la difusió d'idees pràctiques orientades al rendiment personal en un context laboral hostil, individualista i ultracompetitiu. En aquest caldo de cultiu es produiria, però, un canvi inesperat, la irrupció d'un autor que acceleraria decisivament la popularització de l'estoïcisme contemporani, Ryan Holiday. Empresari especialista en màrqueting, Holiday va construir una potent maquinària editorial al voltant de la filosofia estoica. Inicialment, havia publicat llibres sobre la seva experiència en l'àmbit de la mercadotècnia, però el 2014 va irrompre amb força en l'escena filosòfica amb *El obstáculo es el camino: El arte inmemorial de convertir las pruebas en triunfo* (Oceano, 2020), llibre que recopila històries de persones que van "millorar la seva vida" aplicant pràctiques guiades pels principis estoics. El perfil de Holiday és significatiu del tot: es tracta d'un venedor que ha trobat un nínxol de mercat. I a partir d'aquest moment, l'estoïcisme entra per la porta gran al territori de la indústria del consum cultural *mainstream*.

DE SÈNECA A LLADOS

Ryan Holiday va començar a fer conferències sobre l'estoïcisme a equips professionals de futbol americà, a tropes d'elit militars i a altres sectors exclusius. Les còpies de *The Obstacle Is the Way* es van fer habituals als vestidors esportius dels Estats Units. Influencers i emprenedors digitals van adonar-se no només de l'èxit de Holiday, sinó també de com la seva marca s'estava infiltrant en el món de l'esport professional. "Després arribes a aquests empresaris milionaris i multimilionaris, i es genera una prova social enorme que diu que l'estoïcisme és fantàstic. I això s'escampa. La gent pensa: si aquest *quarterback* de l'NFL ho utilitza, deu funcionar. Així, els homes observen altres homes amb molt d'èxit i es pregunten què els fa grans i què poden aprendre d'ells", ha dit Evans a propòsit del seu èxit. I així, de seguida, l'estoïcisme es va fer *trending*: "Gwyneth Paltrow va contractar una mena d'interiorista perquè l'assessorés sobre quins llibres havia de tenir a la prestatgeria -no per llegir-los,

sinó per exhibir-los al saló-, i li van recomanar l'estoïcisme perquè estava de moda", detalla Donald Robertson.

De sobte, l'estoïcisme es va convertir en una tendència. "Ara tenim molts autors, podcasters i youtubers que diuen coses com: 'vols tenir èxit en l'esport? Abraça l'estoïcisme. Vols fer-te ric? Abraça l'estoïcisme. Vols triomfar a la vida? Abraça l'estoïcisme'. Però amb una immensa i profunda contradicció. Els estoics antics quedarien atònits davant d'això, perquè totes aquestes coses -l'èxit, els diners, la fama...- eren classificades per a ells com a indiferents, és a dir, elements que no afecten l'única cosa realment important: el caràcter", recorda Massimo Pugliucci.

A mesura que creixia la popularitat de l'estoïcisme, aquest es va anar diluint encara més, fins a convertir-se sovint en un conjunt de màximes i *hacks* vitals destinats a solucionar qual-sevol problema. En aquest context, el 2019, Pugliucci va encunyar el concepte *broicisme* en la sèrie d'articles titulada "\$toicism, Broicism, and Stoicism", publicats a la plataforma *Medium*, en què analitzava diversos corrents que s'allunyen dels valors propis de l'estoïcisme, tot i reclamar-los. En el text afirmava: "L'estoïcisme modern té un problema. De fet, tres", designats amb els tres termes que encapçalaven les publicacions. Segons l'autor, "el primer és una distorsió de l'estoïcisme feta servir com a eina per assolir riquesa i fama; el segon és una altra mena de distorsió que converteix l'estoïcisme en un suposat precursor i fonament filosòfic dels anomenats 'drets dels homes'". La narrativa dominant en molts canals de YouTube i altres plataformes de creació de continguts sovint reproduïx precisament aquesta lectura. Curiosament, aquest mateix concepte també és esmentat per Ryan Holiday en algunes de les seves conferències, on estableix una oposició clara entre un estoïcisme fidel a la tradició filosòfica i una versió més aviat masculinitzada i vinculada a la denominada "*manosphere*". La tercera tendència, l'"Stoicism", seria una distorsió potencialment encara més perillosa que converteix l'estoïcisme en una eina per a l'entrenament militar i l'agressió.

Aquesta tendència "broicista" també ha arribat al nostre entorn a través d'influencers de gran projecció, com el *trainer coach* Amadeo Lladós, que va afirmar en un vídeo: "Tot el que és la filosofia estoica... M'hi sento tan identificat! És aquella manera de viure, perquè ells sempre tenen el control, una cosa que la societat d'avui en dia no té". Comentaris com aquest acaben buidant de sentit la tradició filosòfica que pretenen reivindicar, partint de la base d'un coneixement molt superficial de la font original. El mateix influencer va afirmar una vegada: "només cal veure què deien els filòsofs grecs [sic.] com Marcus Aurelius".

Tanmateix, no és un cas aïllat. Figures mediàtiques com el boxejador i influencer Andrew Tate, acusat de violació, també han intentat apropiarse d'alguns elements del discurs estoic. En una entrevista, afirmava que "les emocions són *feedback*" i que "nosaltres, els homes, tenim més emocions que les dones". També explicava que, després d'un desengany amorós, "vaig anar més al gimnàs i vaig canalitzar el que tenia". En la mateixa línia, relata episodis d'ira passats pel sedàs estoic: "També he tingut moments en què estic sol en una habitació, enrabiada [...], assegut allà pensant: Això no és bo per a ningú, he de calmar-me d'una puta vegada!".

Aquest tipus de declaracions han estat analitzades críticament per Donald Robertson, que assenyala que les paraules d'Andrew Tate s'allunyen clarament del pensament estoic. Segons el terapeuta, el que diu Tate sona molt diferent del que escrivia Marc Aureli sobre les emocions i, en definitiva, entra en conflicte amb la filosofia estoica. També recorda que el púgil mai cita cap text ni fa cap referència concreta que indiqui que hagi llegit realment les fonts originals de l'estoïcisme, i que els seus comentaris sobre la ira van just en direcció contrària al que ensenya aquesta tradició. ●

L'ANY 2019, EL FILÒSOF MASSIMO PIGLIUCCI VA ANOMENAR "BROÏCISME" ALS CORRENTS QUE S'ALLUNYEN DELS VALORS DE L'ESTOÏCISME TOT I RECLAMAR-LOS

Ciència-ficció humana, tendra i esperançadora

LA RECOMANACIÓ DE **RUBÈN HERNÁNDEZ I LAIA ALEGRET**

La novel·la que portem aquí no és una novetat d'enguany, però estem decidides a què tingui una vida tan llarga com sigui possible dins les llibreries, o almenys dins el nostre petit redol illenc, perquè ho val, i ara que tenim encara fresc Sant Jordi, ens sembla una opció més que comestible per a intentar escampar arreu.

Fins on ens elevem en la foscor, de Sequoia Nagamatsu, va quedar finalista del prestigiós Premi Ursula K. Leguin l'any 2022, un guardó que reconeix les novel·les que reflecteixen alguns dels temes que van ser centrals en l'obra de l'autora que li dona nom, com l'esperança, la llibertat o l'alternativa al conflicte. Ens trobem davant d'una narració calidoscòpica de ciència-ficció especulativa ambientada en un món postapocalíptic. Però, més enllà d'això, també davant d'una novel·la profundament humana, tendrament esperançadora, escrita de manera brillant i intel·ligent, èpica i íntima a la vegada. Per tant, si sou lectores habituals del gènere, aquí trobareu un caramel·let perfecte. I si no, val la pena deixar prejudicis a banda i gaudir d'una bona història ben explicada. Dividida en catorze capítols, que podrien ser ben bé catorze relats curts i que, llegits de manera independent, també funcionen perfectament, el llibre de Nagamatsu dibuixa un mosaic preciosista on cada peça té un sentit i encaixa subtilment amb totes les altres, fent que, en acabar el llibre, es tingui la sensació d'haver assistit a un ball impecable, a un viatge perfecte per on l'autor ens ha conduït amb elegància a través de tots els encaixos d'un trencaclosques que dura mil·lennis, ensenyant-nos què és exactament això de la solidaritat i de la tendresa. Som davant d'una lectura que, malgrat els temps que corren, encén una espurna d'esperança.

La història ens presenta, en el primer capítol un grup de científics que, l'any 2030, estudiant el permagel a Sibèria, fan una troballa inaudita: el cos congelat i momificat d'una femella prehistòrica en un estat de conservació sorprenent. Malauradament, la importància arqueològica i antropològica d'aquest esdeveniment es tornarà en amargor, en descobrir que dins aquest cos hi ha també un patogen prehistòric desconegut. Aquest, en ser alliberat, farà esclatar una pandèmia impossible de deturar que durà la humanitat a una etapa de foscor i caos, però també d'enginy i esperança. Comença així un viatge ple de salts en el temps i en l'espai mitjançant els quals, amb una habilitat extrema, Nagamatsu ens mostra la importància de l'empatia, la solidaritat i el bé comú. Cada relat compta amb protagonistes aparentment independents entre si i se centra en una temàtica distinta, en un impecable exercici. Cal destacar que és gràcies a la feina d'editorials independents com Sembra Llibres –de qui us animem a remenar, investigar i tafanejar el catàleg–, que podem gaudir de joies com aquesta en català.

NARRATIVA

Fins on ens elevem en la foscor
Sequoia Nagamatsu
Traducció d'Edgar Cotes
Sembra Llibres, 2024

LLIBRERIA
drac màgic

Drac Màgic és una llibreria amb més de quaranta anys d'història al centre de Palma. L'agost de 2011, la nostra passió pels llibres i un punt d'inconsciència ens van dur a rescatar-la, amb la intenció de crear un espai de cultura i reflexió a Ciutat que respongués a les nostres expectatives.

ELS ANYS DAURATS DE LA CONTRAINFORMACIÓ

TEXT: **ROGER COSTA PUYAL**
IL·LUSTRACIÓ: **CRISTINA LAVILLA**

En la dècada dels noranta, abans de l'esclat d'internet i les xarxes socials, una constel·lació de butlletins setmanals o quinzenals, fanzins i fulls impresos o fotocopiats, es va erigir en una eina de comunicació cabdal per estar al dia de l'agenda dels moviments socials i els espais okupats

Entre el 10 i el 12 de desembre de 1999, mentre el món es preparava per canviar d'any, de segle i de mil·lenni, diversos col·lectius de l'àrea metropolitana de Barcelona van celebrar, a l'Espai Obert, al Poble-sec, les que es van anomenar Jornades de Contrainformació. Segons el text d'invitació, la trobada havia de servir perquè els "diferents col·lectius que treballen per una comunicació alternativa als grans mitjans de comunicació de masses, que configuren allò que anomenem contrainformació, es trobin, es coneguin, aprenguin i, si pot ser, es coordinin"; i també, reblava el document, "cal dir que hi ha la proposta de fer un periòdic quinzenal". Hi va haver debats, taules rodones i tallers, entre ells un de comparació de textos periodístics basat en la cobertura informativa de les càrregues policials contra la manifestació antifeixista del 12 d'octubre de 1999 a Sants.

Les organitzadores de les jornades van recopilar els contactes de fins a 59 projectes relacionats amb la contrainformació: 28 a la ciutat de Barcelona, divuit a altres municipis de la província de Barcelona, tres a la província de Tarragona, un a la de Lleida, dos a la de Castelló, tres a València, dos a les Illes Balears i dues publicacions que es distribuïen per tot Catalunya, la *Soli* de la CNT, i el *Catalunya*, de la CGT. D'aquests 59 projectes registrats, un constituïa l'única editorial alternativa que hi havia en aquella època a Barcelona, Virus; cinc eren ràdios lliures, que incloïen butlletins contrainformatius a la seva programació; en vuit casos es tractava de fanzins; 21 eren revistes temàtiques o pertanyents a algun col·lectiu concret i 24 eren butlletins de contrainformació locals. Tots aquests mitjans conformaven una veritable guerrilla comunicativa caracteritzada per l'autogestió, l'assemblearisme i la protesta política directa. La immensa majoria transpiraven una certa tendència llibertària i fins i tot alguns es proclamaven específicament anarquistes, hereus de la llarga tradició antiautoritària catalana.

CONTRA LA PREMSA CONTROLADA
La primera aparició del terme "contrainformació" va tenir lloc l'any 1971 a la publicació italiana *Il Manifesto*, d'ideologia comunista, però no adscrita a cap formació política. La descrivia com aquella informació que es duu a terme "a esquena de la informació normal". Tal com indica el seu prefix, la contrainformació fa referència a una acció prèvia, en aquest cas la informació, davant la qual es constitueix una alternativa. És a dir, davant de la informació,

en contra o fins i tot malgrat la informació, apareix la contrainformació.

La contrainformació planteja, doncs, una crítica als mitjans de comunicació tradicionals. A la idíl·lica teoria liberal, la premsa s'erigeix en guardiana de la llibertat, vigila les classes governants i protegeix a ciutadania enfront dels abusos del poder. En la realitat del relat contrainformatiu, però, els mitjans cooperen amb els poders públics per produir missatges polítics, esdevenen guardians dels privilegis i acoten la comprensió i la participació en els afers públics als sectors més privilegiats. Així, segons Umberto Eco, els mitjans esdevenen una arma essencial del poder, ja que ostenten el poder real a les societats capitalistes del segle XX, i segons Noam Chomsky són "un model de propaganda del poder estatal i empresarial". La informació que publiquen els mitjans és l'única oportunitat que té la ciutadania per conèixer el que passa a les altes esferes de la política i l'economia, amb aquesta informació les persones jutgen i decideixen, per això és important per al

poder controlar aquesta informació. Amb la informació controlada, seleccionada i distorsionada, la ciutadana parteix d'una base esbiaixada i parcial per formar els seus judicis. Esdevé un mitjà per formar consciència i pensament, una eina de control social. Per a Chomsky "la mà oculta del mercat pot ser un instrument de control tan potent com el puny de ferro de l'estat" i, per a Agustín García Calvo, "la determinació i selecció d'una sèrie de temes i opinions convenientment tractats, empaquetats i enviats al públic per al seu consum en massa, és la norma dels mitjans i per això són mitjans de formació de masses, el complement dels aparells ideològics de l'estat: família, escola, església... que serveixen per preparar al ciutadà perquè accepti determinades relacions socials".

Amb aquest argumentari, els mitjans que s'autoanomenen contrainformatius refusen les pràctiques i continguts dels mitjans convencionals, hi estan en contra. La definició per contraposició va ser un recurs molt recurrent en els moviments socials als anys

setanta, vuitanta i noranta. Es tractava de reaccionar contra el sistema, de negar els models polítics imperants, definint al subjecte antagonista i posicionant el moviment en aquest escenari. Es parlava d'"anticapitalisme", d'"antipatriarcat", d'"antimilitarisme"... i de contrainformació. Cal dir que el prefix contra- adopta aquí un sentit de diferència, de proposició, d'alternativa, la contrainformació adquireix identitat pròpia en convertir-se en una pràctica comunicativa dels moviments socials, que es transformen en productors d'informació des de les seves accions i els seus discursos. La contrainformació és una eina destinada a fer una aportació dins d'un projecte de canvi social, els mitjans que s'hi representen no aspiren a ser objectius, són parcials: prenen partit per donar a conèixer realitats que els mitjans ignoren. La diferència és que aquesta parcialitat es reconeix des del principi, no es camufla d'objectivitat. El que es busca és eliminar qualsevol distorsió del contingut de les notícies, però la selecció de les notícies i la importància que se'ls

dona és volgutament parcial.

PETITA HISTÒRIA

La història moderna de la premsa alternativa a Catalunya comença amb la gran explosió contracultural dels anys setanta, amb revistes com *Ajoblanco*, *El Viejo Topo* o *Star*, abordaven temàtiques llavors alternatives com l'ecologia, l'urbanisme sostenible o el moviment d'alliberament gai, i brandaven un esperit de ruptura respecte a la dictadura, i no de transició controlada, com es va acabar produint. També cal destacar l'important paper de la premsa veïnal, amb una gran presència a Barcelona i la seva àrea metropolitana, lligada als moviments contra l'urbanisme descontrolat de l'època del *desarrollismo* franquista. Aquests mitjans locals també abordaven qüestions polítiques i socials i exerciren una forta funció de cohesió en molts barris i pobles. Amb la mort de Franco i la legalització dels partits polítics, la clàssica premsa obrera clandestina, ja desproveïda del potencial de comunicació alternativa, es limita a exercir de portaveu d'or-

ganitzacions polítiques i sindicals. En paral·lel, neixen publicacions obres autònomes, organitzades al marge de les organitzacions, que aposten per la ruptura enfront de la transició i denuncien muntatges policials com el del cas Scala, l'incendi d'una sala de festes atribuïda a militants de la CNT, però de fet cuinada des de les clavegueres de l'Estat.

Entre mitjans dels vuitanta i mitjans dels noranta, la mobilització social perd força davant les noves administracions i el protagonisme recuperat de partits i sindicats. Les publicacions veïnals pateixen una davallada d'interès, mentre que prenen força els nous òrgans dels moviments socials, vehicles de difusió de determinades lluites, com les feministes *Opción*, *Vindicación feminista* o *Dones en lluita*, o les ecologistes *Alfalfa*, *Userda* o *Integral*. En aquests anys es forja un gran esclat de la premsa contracultural, el còmic underground i els fanzins vinculats a les subcultures del rock.

Els fanzins eren -i són- revistes no comercials, no professionals i de circulació reduïda que les seves creadores produeixen, publiquen i distribueixen elles mateixes, fent un èmfasi especial en la generació d'identitats grupals a través de l'estètica, la música, la creació visual i literària i els argots en un marc de producció cultural independent. Avançada la dècada dels vuitanta, es produeix l'acostament entre els fanzins i els col·lectius okupes, llibertaris, independentistes i antimilitaristes. Destaquen en aquest moviment publicacions anarquistes com *Ekintza Zuzena* o *Lletra A* i antimilitaristes, com *La Puça* i *el General*, *En Peu de Pau* o *El Mocador*. A finals dels anys vuitanta neixen diverses agències de contrainformació que difonen notícies dels moviments alternatius i llibertaris, com Tas-tas a Vitòria, Contrainformaciones a Canàries i UPA-Molotov a Madrid.

CONTRAINFORMACIÓ OKUPA

En aquesta mateixa tendència, l'any 1987 neix a Catalunya l'Agència de Notícies Alternatives (ANA), que difon les activitats en locals, bars, revistes i ràdios afins als moviments socials, amb la idea de donar-les a conèixer fora dels cercles militants, ja que es tractava d'una agenda sistemàticament silenciada o tergiversada als mitjans oficials. Els seus mètodes són els de l'època preinternet: correu postal, telèfon i contacte personal. Un esment a part mereix *Illacrua* (fundada el 1992), que es presenta com una revista mensual dels moviments socials, independent, amb la intenció de transcendir els entorns

'Contra infos' i 'Info-usurpa' eren butlletins murals que s'enganxaven a les portes dels locals okupes i dels moviments socials

mobilitzats i tenir en compte criteris de qualitat periodística.

A la segona meitat dels noranta, els butlletins de contrainformació del moviment okupa prenen el relleu de la comunicació alternativa. Són anys en què l'okupació esdevé punta de llança dels moviments socials catalans, aglutinant la immensa majoria de lluites socials al voltant dels centres socials okupats. El moment clau d'aquesta gran explosió és el 10 de març de 1996 amb l'okupació de l'antic cinema Princesa, al barri barceloní de la Ribera. És la guspira que encén la metxa i ben aviat, cada barri de Barcelona i cada població de l'àrea metropolitana tindrà el seu centre social okupat.

El mateix any 1996 neix *Info-usurpa*. Es tracta principalment d'una agenda setmanal de les activitats dels centres socials, però també inclou un espai de notícies. El desembre de 1997 neix el col·lectiu Zitzània, a partir d'un programa de contrainformació de l'emissora lliure Ràdio Bronka, amb

l'objectiu d'actuar com agència d'informació al servei de l'esquerra anticapitalista. Un parell de mesos més tard, després d'una onada de desallotjaments, entre ells el de La Vakeria, a l'Hospitalet de Llobregat, Zitzània publica el seu primer fanzín i al juny comença a publicar un butlletí mural, *Contra-Infos*.

En poc temps, a totes les localitats i barriades on hi ha centres socials okupats, apareixen els butlletins de contrainformació locals. Només a Barcelona, *La Burxa* a Sants, *Massala* a Ciutat Vella, *El Borinot* a Gràcia, *Xibarrí* a Sant Andreu o *Barrio* a Trinitat Vella. I obrint el focus a l'àrea metropolitana, *Infoblokes* a Bellvitge, *ANTA* a Terrassa, *Ordint la trama* a Sabadell, *La Destraleta* a Cornellà de Llobregat, *Entrebastidors* a Esplugues de Llobregat, *Infograma* a Santa Coloma de Gramenet o *El Gat verd* a Montgat. I, una mica més lluny de la capital, *El Pèsol negre* al Berguedà i el Bages. Tots aquests butlletins de contrainformació eren projectes autogestionats i estretament vinculats

al territori, amb una distribució local, a comerços, bars i espais d'activisme polític de cada barri i població. Tots s'esforçaven per combatre la manipulació mediàtica a la qual era sotmès el moviment okupa i també difonien les lluites i els punts de vista dels moviments socials anticapitalistes. La immensa majoria es reproduïen amb el sistema de la fotocòpia.

EL SALT A INTERNET

El *Contra-Infos* i l'*Info-usurpa* van fer d'aglutinant de tot aquest moviment contrainformatiu okupa. Tots dos tenien una periodicitat setmanal i eren butlletins murals que s'enganxaven a les portes dels centres socials okupats, de moltes cases okupades i de molts altres locals dels moviments socials de Barcelona i el seu entorn. Això els donava molta visibilitat, ja que tothom que passava pel carrer es podia parar a llegir-los. Cada setmana ambdós butlletins es portaven a un espai cèntric de la ciutat vinculat al moviment, com

ara Can Vies o l'Espai Obert, on acudia gent de diversos indrets a recollir els exemplars per al seu entorn. Així, cada setmana es forjava aquesta mena de trobades informals d'okupes i militants d'arreu del territori on, a part de recollir els butlletins, s'intercanviaven idees i notícies i es teixia comunitat. A més, aprofitant la distribució conjunta dels dos butlletins, també es distribuïen els cartells de les activitats dels centres socials okupats i altres espais de lluita.

El *Contra-Infos* recollia les notícies de l'entorn okupa i de tots els moviments socials catalans i també d'àmbit internacional, i intentava tenir un to de redacció més neutre, menys pamfletari. A part de la distribució que ja hem explicat a l'àrea metropolitana, també s'enviava per correu a tot Catalunya i pel llavors primerenc correu electrònic arribava 2.500 direccions de tot el món, en català i en castellà. El projecte va esdevenir tot un referent per a altres butlletins de contrainformació. Per això les Jornades de Contrainformació de 1999 es van fer al local on tenia la redacció, a l'Espai Obert.

La necessitat de tenir mitjans propis es va evidenciar el 12 d'octubre d'aquell any. A la manifestació antifeixista que protestava contra la concentració ultradretana que llavors tenia lloc a la plaça dels Països Catalans, hi va haver disturbis, però això no era nou. La novetat van ser les portades dels diaris, que titllaven el moviment okupa pràcticament de banda armada. L'alarma social generada per aquells enfocaments va portar a l'empresonament de catorze joves antifeixistes. Calia una eina comuna per fer front al poder mediàtic dels grans mitjans. Immediatament, els grups impulsors dels butlletins dels centres socials okupats van convocar les Jornades de Contrainformació.

Dos apunts per acabar. A partir del tombant de mil·lenni va irrompre en escena un nou canal de comunicació que va canviar profundament el panorama comunicatiu, internet, amb l'aparició de projectes antagònics als passos que feia la xarxa com nova gallina dels ous d'or del capitalisme. Per citar-ne alguns, *Indymedia*, *Nodo50*, *Pangea*, *Kaos en la red* o *La Haine*. I segon, que molts dels butlletins de contrainformació que van participar en les jornades de desembre de 1999 van acabar confluint a la proposta de periòdic dels moviments socials que s'hi va plantejar, en un procés que va passar per l'*Està tot fatal* (2001) i *Altaveu* (2002) i que es va acabar materialitzant l'any 2006, primer com a *Setmanari de Comunicació Directa* i després senzillament com la *Directa*. ●

Com es poden reparar en el procés de colo

Les declaracions del rei d'Espanya, Felip IV sobre els anomenats "excessos" comesos per Espanya a Llatinoamèrica han reactivat l'etern debat sobre la necessitat que el Regne d'Espanya demani perdó per la violència colonial. És vital comprendre que aquest debat implica una captura del relat sobre el colonialisme: el redueix al simbòlic i gestual per evitar abordar les seves condicions estructurals i materials, de manera que impedeix entendre'l com un sistema de dominació basat en l'explotació de mà d'obra i el saqueig de matèries primeres. Alhora, el situa exclusivament com un fet del passat, ja que oculta que continua operant com una estructura de dominació sota noves formes per part de les metròpolis europees sobre les seves (ex) colònies. Així, es construeix un marc d'impunitat per a la dominació colonial actual i es nega que el colonialisme sigui un sistema continu de desposseïció, explotació i jerarquització racial.

Aquesta continuïtat colonial se sosté gràcies a la dominació imperialista dels Estats Units, que mitjançant la coacció econòmica i militar constant contra el sud global garanteix la posició de poder europeu. El pacte entre Europa i els Estats Units, a través d'organismes com l'OTAN o l'FMI, s'ha basat a mantenir la dominació colonial europea sobre les seves "ex" colònies, mitjançant diverses estratègies com els cops d'estat, les sancions, els bloquejos, els bombardejos, la migració forçada i les lleis d'estrangeria que permeten perpetuar el saqueig

i l'explotació per sostenir, d'aquesta manera, el sistema capitalista.

Per entendre la magnitud de la continuïtat colonial d'Espanya amb Llatinoamèrica, en aquests moments és essencial tenir en compte, per exemple, que els representants polítics de l'extrema dreta de l'elit criolla / blanca veneçolana operen des de Madrid amb suport de l'Estat espanyol i de la dreta i extrema dreta espanyoles. Figures com Leopoldo López o Edmundo González Urrutia resideixen, són finançats i actuen políticament i mediàticament des d'allà per sostenir la continuïtat del saqueig colonial a Veneçuela. Això s'inscriu en més de vint anys de guerra contra un procés popular revolucionari, una guerra iniciada amb sancions i bloquejos que van generar una crisi de magnituds inimaginables mitjançant la imposició de la fam i la pressió social per provocar un aixecament contra aquest procés revolucionari, imposant també la migració forçada de milions de veneçolans cap a destinacions com Espanya.

Aquesta migració produeix una subclasse treballadora sotmesa al racisme institucional a l'Estat espanyol, fent-la més precaritzada i explotable. El setge va continuar amb les *guarimbas* i una maquinària mediàtica global criminalitzadora, que va escalar fins a l'atac del 3 de gener de 2026, amb bombardejos a Caracas i el segrest del president Nicolás Maduro, en un context on actors econòmics internacionals, incloses empreses com Repsol, han resultat directament beneficiats des-

prés de l'atac militar a Veneçuela i les "negociacions" sota coacció.

Un debat real sobre descolonització i reparació implicaria entendre la importància de donar suport als processos d'alliberació nacional antiimperialistes i anticapitalistes de Llatinoamèrica i no reduir el relat a gestos simbòlics. Això és evident si tenim en consideració el rol actiu d'Espanya, la Casa Reial i els diferents governs -inclosos els del PSOE- en el setge mediàtic, polític i econòmic contra processos de canvi i revolucionaris a Veneçuela, Cuba, Nicaragua o Bolívia. Una acció que ha estat central en l'ofensiva contra projectes que busquen sobirania per a les transformacions estructurals. ●

DANIELA ORTIZ
ARTISTA

MÉNYS REPARACIÓ,
MÉS ALLIBERACIÓ

Ar els crims comesos Colonització a Amèrica?

DESCOLONITZAR COLONITZANT?

Durant la dècada dels noranta, a Río de la Plata es va debatre sobre les indemnitzacions que havia d'atorgar l'Estat a les famílies dels desapareguts durant les dictadures militars. El reclam va sortir d'alguns organismes de drets humans, dels partits d'esquerra i algunes organitzacions de familiars. Finalment, hi va haver consens entre *els de dalt* amb què indemnitzar era una bona manera de posar punt final a les greus violacions succeïdes, encara que una part considerable de les Mares de Plaza de Mayo s'hi van oposar, esgrimint el seu lema "vius els van portar, vius els volem".

Encara que entregar diners als familiars supervivents va aplacar, però no va desactivar els moviments, el debat va tenir la virtut de visibilitzar les diferents actituds existents, totes amb arguments vàlids i recolzats en raonaments lògics. Uns deien que, com que el mal ja estava fet, només quedava el camí de la reparació. Altres, que el centre del problema és que l'Estat i els que es van beneficiar de les dictadures havien de pagar-ho amb el càstig social que aquells anys es va plasmar en nombrosos *escraches* als repressors. La lògica de la recuperació del teixit social s'enfrontava amb la de tancar legalment l'horror viscut.

Crec que, en el fons, estem davant d'un debat similar al que generen les demandes actuals de reparació econòmica, o simbòlica, als pobles originaris i negres pels danys patits a causa de la *Conquesta* i l'esclavatge. El problema és que aquests

danys són irreparables. Milions d'indígenes van morir per les guerres de conquesta i per la transmissió de malalties, fins al punt que es va produir una catàstrofe demogràfica que va afectar les civilitzacions maia, asteca i inca, entre d'altres. Van tardar segles a recuperar-se.

Dels danys de l'esclavatge no cal ni parlar-ne: cossos de milions de persones segrestades a Àfrica sotmesos a tota mena de vexacions, des de tortures fins a feines forçades, durant tota la seva vida i la de la seva descendència. És evident que el que va passar no té solució, que tot i indemnitzar les víctimes i els seus descendents, no seria possible reviure els morts ni reprendre les cultures i els grups humans desterrades al llarg d'aquests cinc segles.

A parer meu, del que es tracta de comprendre per què hi va haver conquesta i les raons de l'esclavitut. Sabem que aquest va ser el període d'ascens del capitalisme al món, i que així com no té sentit indemnitzar les famílies de les bruixes cremades a l'Europa en què creixia el nou ordre d'explotació, cal anar al fons de la qüestió. Aquest fons és el capitalisme, sistema en què dones, indígenes i negres continuen sent maltractades, humiliades, com ho han estat durant més de cinc segles.

Per això crec, juntament amb els zapatistes i un grapat de pobles, que l'única "reparació" possible és posar fi a aquest sistema capitalista, colonial i patriarcal que va néixer de les esclavituts i massacres. Les indemnitzacions tenen dos proble-

mes: col·loquen l'Estat en un lloc central, com a encarregat d'executar-les; i, d'altra banda, aguditzen la mercantilització de les nostres vides en posar fins a un preu als genocidis. Ambdues coses suposen combatre el colonialisme amb les seves pròpies armes, o sigui reafirmar-nos al lloc de persones colonitzades.

Entenc els que demanen indemnitzacions. No només no han de ser criticats sinó que hem de valorar que encara continuen cultivant la memòria i exigint justícia. Però en aquests casos, no hi ha dreceres, només atacar el mal de soca-rel. ●

RAÚL ZIBECHI
ESCRIPTOR

EL RELAT DE **MIREIA RIBES ALBUIXECH**
ILLUSTRACIÓ: **ANDREA DALLA BARBA**

2x1

aig pujar al bus sense saber si encara em quedaven viatges al bitllet o si, per mala sort i passatgera recurrent, ja els havia esgotat tots. La sort va estar del meu costat; no obstant això, no vaig tenir temps de veure el saldo restant i supose que la pròxima vegada hauré de tornar a encomanar-me a ella.

Dins feia fred. L'aire condicionat corria entre la meua brusa de lli ocre i vaig deduir que en un parell de dies tindria faringitis aguda. Encara així no em vaig moure, vaig preferir quedar-me dempeus, plantada com un pi, davall de l'eixida d'aquell aire gèlid.

Em vaig quedar immòbil mirant pel finestral del conductor. Davant anava un cotxe fúnebre amb un taüt al maleter: una caixa simple, tancada, amb un mort dins. Vaig imaginar una persona tombada, un home amb poc pèl i els ulls tancats. Pell ataronjada de maquillatge comprimit i mans quietes, quasi trencadisses.

No havia vist mai un mort real en la meua vida i em va matar la curiositat per saber com seria qui reposava dins. Vaig pensar què suposaria conduir aquell cotxe, carregar el mort a l'esquena durant el dia, passejar-lo per la ciutat, portar-lo a la seua destinació, com un taxi sense cobrar tarifa.

Continuaria conduint, escoltant Mecano en la ràdio. Llavors la veuria a ella caminant pel carrer i, com va dir Estopa, "por la raja de tu falda yo tuve un piñazo con un Seat Panda". El taüt s'obriria i el mort eixiria rodant per la carretera, i el meu cos descompost ocuparia lloc entre el taüt i el seient de davant.

Llavors hauria vist dos morts en un mateix acte.

Jo, que mai n'havia vist cap. ●

600 NÚMEROS DE LA DIRECTA:
COM A MÍNIM, HO POSAREM DIFÍCIL DURANT LA CREMA DE LIBRES

TRES
2026

TRES

Si t'untas amb Cheetos et creix la tita.

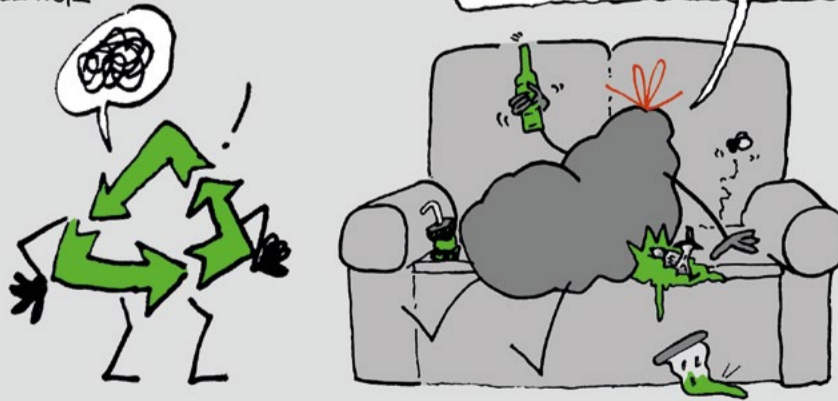

GERARD HELENA ANILLO

Gerard Helena Anillo

17-05
DIA MUNDIAL
DEL RECICLATGE

PER UN DIA, NO PASSARÀ RES!

ROQUINPIS

@ROQUINPIS

QUE NO T'ESCALFIN EL CAP

15 €

NOVES GORRES DIRECTA
ACONSEGUEIX-LES A LA BOTIGA EN LÍNIA

DIRECTA.CAT

SOTA FOCUS

4-15

Vides enterrades sota custòdia policial.

Des de l'any 2010, cinquanta-dues persones han mort als Països Catalans durant el procés de detenció o reducció per part de cossos policials, a la via pública, en vehicles, calabossos, CIE o centres sanitaris.

Excepte el cas de Juan Andrés Benítez, en cap dels altres hi ha hagut condemnes judicials per a cap agent, i en molts casos la carpeta es van arxivar sense obrir cap procediment.

Moltes famílies d'aquestes persones denuncien manca de transparència, encobriments i negligències en les investigacions.

SOBIRANIES

16-21

La Guixeta, diversitat fílmica en primer pla.

22-23

El sistema elèctric antiapagades.

24-25

Alimentació pública, la nova lluita social.

26-27

Mahsa Mohebbi, escriptora exiliada: "El govern iranià m'ha posat en posició d'activista."

28

Pèsol, l'equilibri de la terra.

ESPECIAL 2D ANYS

29-36

Una escola de periodisme incòmode.

Investigar amb la fórmula vinader: equip, mètode i un as a la màniga.

Imatges que valen tant com les paraules.

INTERNACIONAL

38-41

Trump o la caiguda de l'imperi americà.

L'ENTREVISTA

42-47

Pablo Hasél, raper: "Els presos polítics no hem de ser reeducats ni hem de renegar d'una lluita justa".

IDEARI

48-53

Marc Aureli entre criptobros.

54

Sequoia Nagamatsu: ciència-ficció tendra i esperançadora.

55-57

Els anys daurats de la contrainformació.

58-59

A debat: Com es poden reparar els crims comesos en el procés de colonització a Amèrica?

60-61

Relat: "2x1".